

**МЕЖДИННА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО
НА ОБЩНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА
ОБЩИНА ДЕВИН 2014 – 2020 Г.**

**ВЪЗЛОЖИТЕЛ: ОБЩИНА ДЕВИН
ИЗПЪЛНИТЕЛ: „АРТ ХОЛИДЕЙ“ ЕООД**

2017 г.

Използвани съкращения

- ВЕИ** - Възобновяеми енергийни източници
- ЕК** - Европейска комисия
- ЕС** - Европейски съюз
- ЗМСМА** - Закон за местното самоуправление и местната администрация
- ЗРР** - Закон за регионалното развитие
- ИКТ** - Информационни и комуникационни технологии
- ИСУН** - Информационна система за управление и наблюдение на Структурните инструменти на ЕС в България
- МЗХ** - Министерство на земеделието и храните
- МО** - Междинна оценка
- МРРБ** - Министерство на регионалното развитие и благоустройство
- МСП** - Малки и средни предприятия
- НПО** - Неправителствени организации
- НСРР** - Национална стратегия за регионално развитие
- НСИ** - Национален статистически институт
- ОБ** - Общински бюджет
- ОП** - Оперативни програми
- ОПК** - Оперативна програма „Конкурентноспособност“
- ОПР** - Общински план за развитие
- ОПРР** - Оперативна програма „Регионално развитие“
- ОПРЧР** - Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
- ОСР** - Областна стратегия за развитие
- ПРСР** - Програма за развитие на селските райони
- РПР** - Регионален план за развитие
- СКФ** - Структурни и Кохезионен фонд
- SWOT** - анализ - Анализ на силни и слаби страни, възможности и заплахи **УО** -
Управляващ орган

СЪДЪРЖАНИЕ

<u>1. ВЪВЕДЕНИЕ.....</u>	<u>4 стр.</u>
<u>2. МЕТОДОЛОГИЯ НА МЕЖДИННАТА ОЦЕНКА.....</u>	<u>6 стр.</u>
<u>3. ОСНОВНИ КОМПОНЕНТИ НА ОЦЕНКАТА.....</u>	<u>9 стр.</u>
<u>3.1. ОЦЕНКА НА ПЪРВОНАЧАЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР НА ОБЩИНА ДЕВИН.....</u>	<u>10 стр.</u>
<u>3.2. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА СЪОТВЕТНИТЕ ЦЕЛИ НА ОПР НА ОБЩИНА ДЕВИН.....</u>	<u>12 стр.</u>
<u>3.3. ОБЩИ РЕЗУЛТАТИ ОТ МЕЖДИННА ОЦЕНКА НА ДЕЙСТВАЩИЯ ОПР.....</u>	<u>64 стр.</u>
<u>3.4.ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ НА ОПР НА ОБЩИНА ДЕВИН</u>	<u>87 стр.</u>
<u>4. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ.....</u>	<u>87 стр.</u>
<u>5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....</u>	<u>90 стр.</u>

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата междинна оценка на Общинския план за развитие 2014 -2020 г., е изготвена въз основа на сключен договор между **Община Девин** и фирма „**АРТ ХОЛИДЕЙ**“ **ЕООД**, гр. Рудозем, ул. „Стефан Стамболов“ №8.

Междинната оценка по своята същност представлява систематичен и обективен преглед на напредъка и оценка за ефективността на постигнатите резултати от изпълнението на Плана за развитие на Община Девин 2014 – 2020 г., към средата на периода на неговото действие. Този тип оценка цели да установи степента на съответствие на стратегическия документ с потребностите и нуждите от развитие на Общината, реалистичността и постижимостта на поставените цели, ефективността и ефикасността на използваните ресурси, реализацията и въздействието на Плана върху процеса на развитие за оценявания период. Основна цел на МО е да осигури надеждна и полезна за управляващите информация, която да интегрира опита и поуките от първоначалния етап от реализацията на Плана в цялостния процес на стратегическо планиране и вземане на адекватни решения. Тя трябва да е изходна опорна точка за актуализация на ОПР за остатъка от плановия период, с което да допринесе за повишаване ефективността на процеса по изготвянето и изпълнението на стратегическите планови решения в Общината. Междинната оценка на общинския план за развитие се извършва, за да се осигури независима и актуална информация за постигнатите резултати от изпълнението на Плана. Предмет на анализ и оценка е изпълнението на целите и приоритетите, заложи в Общински план за развитие на Община Девин. Той е основен инструмент за прилагане на регионалната политика за устойчиво и балансирано развитие на общинско ниво и за ефективното управление на общината. Основание за разработването на ОПР са разпоредбите на чл.14 от Закона за регионално развитие, съгласно които Общинският план определя целите и приоритетите на развитие, както и финансовите ресурси за реализацията му. Съгласно изискванията на Закона, общинските планове за развитие са средносрочни планови документи, като сроковете за тяхното разработване се обвързват с циклите на държавното планиране. Основното предназначение на този план е да се поставят на планова основа местните инициативи и да създаде конкретен документ, включващ цели, приоритети и мерки за ефективно и целево използване на ресурсите и решаване на приоритетни за общината проблеми и задачи.

Съгласно Закона за регионалното развитие (чл. 30, 31) стратегическите планове подлежат на наблюдение и оценка с оглед постигане на ефективност и ефикасност на планирането, програмирането, управлението и ресурсното осигуряване на развитието. Чл. 33 на ЗРР регламентира извършването на междинна оценка не по-късно от 4 години от началото на периода на действие на стратегическите планове, и в частност на Общинския план за развитие. Съгласно чл. 33 ал. 2 на ЗРР Междинната оценка включва:

1. Оценка на първоначалните резултати от изпълнението;
2. Оценка на степента на постигане на съответните цели;
3. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;

4. Изводи и препоръки за актуализация на съответния документ.

В обхвата на Междинната оценка на ОПР влизат оценка на изпълнението, релевантност на стратегията и капацитет за координация. Тя е фокусирана върху аналитичен преглед и сравнителен анализ на резултатите и въздействието от прилагането на ОПР на Община Девин с оглед отразяване на настъпилите социално-икономически промени на местно, регионално и национално ниво и първоначалните ефекти от прилагането на оперативните програми за България с европейско съфинансиране за периода след 2014 г. Настъпилите промени налагат предприемане на действия от компетентните органи за актуализация на действащия общински план за развитие, за да се адаптира към промените и се засили неговата ефективност и ефикасност като документ за провеждане на политиката за развитие на общината. Предмет на наблюдението и оценката е изпълнението на целите и приоритетите на общинския план за развитие, организацията и методите прилагани от органите, отговорни за неговото изпълнение, като се използват резултатите от подготовката и изпълнението на мерките и проектите, включени в Програмата за реализация на плана. Орган за наблюдение на общинския план за развитие е Общинският съвет. В процеса на наблюдение на изпълнението на общинския план за развитие се осигурява участието на заинтересованите страни - органи, организации, физически и юридически лица при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност при изпълнението на ОПР. Финансовото и техническото осигуряване на дейността по наблюдението на общинския план за развитие се извършва от бюджета на общината. Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на ОПР. За резултатите от наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие се разработват ежегодно годишни доклади. Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на ОПР се изготвя по определен от кмета на общината ред и се одобрява от Общинския съвет по предложение на кмета на общината. Информацията и данните, свързани с наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие, се въвеждат в Единната информационна система за управление на регионалното развитие. Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие осигуряват информация за изготвяне на междинна и последваща оценка на общинския план за развитие.

Основната функция на МО е препрограмирането - промяната на плановия документ въз основа на оценката на първите резултати от неговото изпълнение, подобряване на самия план и на отделни негови части. МО има ограничени възможности за оценка на въздействията, тъй като не само има изместване на проявлението на въздействията във времето, но и самата интервенция не е приключила. Затова е необходимо да бъде изготвен ясен документ с изводи и препоръки за актуализация на ОПР с оглед на оставащото време за неговата реализация.

2. МЕТОДОЛОГИЯ НА МЕЖДИННАТА ОЦЕНКА

Методологията на междинната оценка е основана на структуриран и систематичен подход при събиране, анализиране и представяне на информацията и може да бъде обобщена по следния начин:

- прилагане мерките за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данните;
- преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на Общинския план за развитие, както и мерки за преодоляването им;
- прилагане мерки за осигуряване на информация и публичност при изпълнението на Общинския план за развитие;
- прилагане мерки за постигане на необходимото съответствие на Общинския план за развитие със секторните политики, планове и програми на територията на Общината;
- мерки за прилагане на принципа на партньорство;
- резултати от извършените оценки на изпълнението на Общинския план за развитие.

Конкретните цели на междинната оценка на изпълнението на ОПР на Община Девин са:

- ❖ събиране на резултатите от постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите заложи в ОПР за периода 2014 - 2016 г.;
- ❖ оценка на съответствието на Плана с настъпилите промени на национално ниво и ниво ЕС;
- ❖ оценка на ефективността и ефикасността на използваните за периода финансови ресурси за постигане на целите на ОПР на община Девин;
- ❖ препоръки за изпълнението на ОПР до края на 2020 г., в т.ч. и необходимостта от актуализации и промени;
- ❖ осигуряване на необходимата публичност на резултатите от междинната оценка.

От така формулираните цели произтичат следните основни задачи на междинната оценка:

1. Да се събере и анализира наличната информация за степента на изпълнение на ОПР до момента на оценката като цяло и по отделни приоритети и цели;
2. Да се посочи кои мерки и цели са изпълнени, обективно отпаднали от ОПР, изпълняват се текущо или тяхното изпълнение предстои до края на 2020 г или е прехвърлено за следващия планов период;
3. Да се посочат слабостите и проблемите при изпълнение на целите и мерките в ОПР и да се направят препоръки по отношение на бъдещи оценки.

При изготвяне на междинната оценка се вземат под внимание анализите, констатациите и експертните преценки, които се отнасят, както до тенденции или

ключови и характерни за периода факти и данни, така и тези, свързани с отчитане степента на изпълнение на всяка конкретна цел и мярка от Плана.

Оценката на изпълнението се извършва чрез сравняване на постигнатите резултати с данните за изходното състояние и базисния сценарий. Освен обективните технически и икономически резултати е необходимо да бъдат отчетени и неподлежащите на количествена оценка резултати, както и косвените резултати. В резултат на оценката могат да бъдат предложени промени в някои от целите и параметрите на ОПР, както и промени в инструментите за тяхното изпълнение.

След възлагане на дейността се пристъпи към събиране на първичната информация, необходима за извършване на междинната оценка. След събиране на информацията се пристъпи към нейния анализ. В тази фаза се извърши :

1. Работа с документи - подбор, съпоставяне, анализ, оценка и синтез: Документална оценка на изпълнението на ОПР и преглед на всички съпътстващи документи на Община Девин, които допринасят за изпълнението на ОПР;
2. Анализ на средата, преглед и оценка на първоначалните резултати от изпълнението на ОПР, оценка на изпълнението на целите и оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси.

Критерии за междинна оценка за изпълнението на ОПР.

Методическият инструментариум на междинната оценка включва използването на определени критерии за оценка, които характеризират потенциала за реализация и качеството на резултатите при изпълнението на Общински план за развитие на Община Девин 2014 - 2020 г.:

- ✓ Стратегическо съответствие и хармонизация с целите и приоритетите на политиката за регионално и местно развитие за текущия планов и програмен период;
- ✓ Нормативно съответствие с принципите, правилата и стандартите за планиране на регионалното развитие, залегнали в националното законодателство за регионалното развитие;
- ✓ Отразяване и влияние върху състоянието и промените в социално-икономическия профил на общината за наблюдавания период след 2014 г.;
- ✓ Постигнати резултати, въздействие и цялостна ефективност на досегашното изпълнение на ОПР;
- ✓ Ефективно и ефикасно използване на ресурсите за развитие на територията на общината;
- ✓ Политическа и социална ангажираност, административен и институционален капацитет за прилагане на политиката за устойчиво интегрирано регионално и местно развитие;
- ✓ Устойчивост на постигнатите желани ефекти - ще продължат ли те да съществуват и отвъд времевия хоризонт на ОПР.

Междинната оценка обхваща времевия период 2014 - 2016 г.(включително), като анализите, констатациите и експертните преценки се отнасят до тенденции или ключови

и характерни за периода факти и данни, без да се достига до детайли по години или по отделни компоненти на икономическите, социалните и екологичните сектори. Основните индикатори за наблюдение на ОПР, определени в самия план за развитие, не осигуряват достатъчна база за изготвяне на Междинна оценка, затова междинната оценка е направена въз основа на предварително дефинирани критерии за оценка на изпълнението на ОПР, които определят качеството и степента на изпълнение на целите и приоритетите.

Критерии за оценка:

- Обоснованост / съответствие и съгласуваност/;
- Целите на ОПР съответстват ли на установените силни/ слаби страни и проблеми на общината?;
- Ефективност: Постигнатите резултати водят ли до изпълнение на поставените цели?;
- Ефикасност: Съответстват ли вложените материални, човешки и финансови ресурси на постигнатите резултати?;
- Ползност на постигнатите резултати и вложените ресурси: Отговарят ли на поставените цели?

Един от основните въпроси свързани с разработването и изпълнението на Общинския план за развитие на община Девин е свързан с подбора на количествени критерии за оценка на изпълнението му. Същите дават възможност за изграждането на детайлна рамка, на чиято база да бъде следено постигането на очакваните резултати от мерките/ приоритетите/ стратегическите цели, за да бъде постигната визията на Общинския план за развитие на община Девин.

По този начин се създава основа за извършване на обективна оценка за напредъка по изпълнението на стратегията на междинни и финални етапи в рамките на плановия период.

Изборът на подходящи индикатори за оценка на изпълнението е извършен на база възможността да се измери адекватно ефектът от прилагане на плана, като са следвани принципите за:

- Целесъобразност (по отношение на приоритетите и целите);
- Възможност за представяне в количествено изражение (поставяне на стойностни цели и базисно положение);
- Надеждност (лесно формулиране и агрегиране);
- Наличност (наличност на данните за въвеждането им в системата за наблюдение – матрични карти).

Индикаторите за наблюдение и оценка на ОПР на община Девин 2014 – 2020 отчитат конкретните продукти, резултатите и въздействието от изпълнението на целите и приоритетите за развитие. Чрез пречупването на резултатите през призмата на критериите за приложимост, обоснованост, ефективност, ефикасност, въздействие и устойчивост се постига обективна преценка относно резултатите от реализацията на плана и въздействието върху социално-икономическия облик на общината и степента на реализация на очертаните в плана средносрочни цели на регионалното развитие.

3. ОСНОВНИ КОМПОНЕНТИ НА ОЦЕНКАТА

За междинната оценка са използвани следните източници на информация:

1. Общински план за развитие на община Девин 2014-2020 г.;
2. Програма за реализация на Общинския план за развитие на Община Девин 2014-2020 г.;
3. Областна стратегия за развитие на област Смолян 2014-2020 г.;
4. Справки и отчети на Община Девин;
5. Информация за дейността на Община Девин в периода 2014 – 2016 г.;
6. Бюджети на Община Девин за периода 2014-2016 г.;
7. Интернет страници и портали на Община Девин, на УО на Оперативните програми в България, на ЕС, на ИСУН – Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България, и др.

На етапа на разработването на общинския план за развитие е извършена предварителна оценка на неговото съответствие, въздействие и приложимост и до момента ОПР не е оценяван от гледна точка на изпълнение. В плановия документ е постигнато значително съответствие между стратегическите цели и приоритети в разработените стратегически документи на национално ниво, регионално и областно ниво.

Постигнато е съответствие по всеки един от приоритетите и целите за общинско развитие с приоритетите и целите на областно ниво в областта на местната и регионална конкурентоспособност на икономиката на основата на технологичен напредък и иновации, развитие и модернизирание на техническата и екологичната инфраструктура, подобряване на условията и качеството на живот; ефективното използване на природния и културно-историческия потенциал за развитие на устойчив туризъм и услуги за рекреация, интегрирано развитие и модернизирание на социалната инфраструктура и качеството на услугите в тази сфера, развитие на териториалното сътрудничество между общини и региони – потенциални партньори на община Девин.

Първоначалните резултати от изпълнението на ОПР показват съществен напредък на Община Девин при реализиране на мисията, основните цели и приоритети на Плана; Приоритетите на ОПР са приемливи и до голяма степен отговарят на нуждите на местното население.

Липсва работеща единна система за отчитане на напредъка по изпълнение на ОПР.

3.1. ОЦЕНКА НА ПЪРВОНАЧАЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР НА ОБЩИНА ДЕВИН

Уместността на стратегическата част на ОПР към днешна дата беше тествана от гледна точка на:

1. Съответствие на ОПР на планове и политики от по-високо ниво. В стратегически аспект ОПР следва да отчете промените в европейското и националното законодателство и стратегическите насоки за развитие на общността, настъпили след приемането им през 2014 г. Необходимо е акцентирание върху темата за иновациите, която става все по-актуална в европейски и национален мащаб, и евентуална актуализация на ОПР може да бъде потърсена в тази насока. При разработване на програма за изпълнение на ОПР до края на 2019 г. е препоръчително да се работи с актуализираните варианти на документите от по-високо ниво, за да се постигне съгласуваност с техните цели и приоритети, в случай, че има промяна. Акцент следва да се постави на прилагането на принципа на устойчиво интегрирано развитие, като се търси съответствие със стратегическото ниво на съответните оперативни програми, по които община Девин е бенефициент. Необходимо е да се актуализират мерките и интервенциите от ОПР с актуалните оперативни програми и потенциалните бенефициенти от общината. Тази информация определя пресечните точки между източниците на безвъзмездно финансиране и различните приоритети и цели на ОПР. От нея става ясно за кои приоритети и цели на ОПР не съществува друг източник на финансиране освен общинския бюджет. Анализът на тази информация може да послужи за целите на годишното програмиране и основание за насочване на бюджетни средства към реализирането на онези цели от ОПР, които са важни за нуждите на населението от общината, и за които не може да бъде осигурено финансиране от оперативни и други донорски програми. Преглед на ОПР е необходим не само по отношение на стратегическата част на ОПР, но и в структурно отношение. За да съответства ОПР на промените на национално ниво, той трябва да бъде актуализиран с акцент върху системата на изпълнение, мониторинг и контрол на общинския план за развитие.

2. В Общината не са разработвани годишни Програми за изпълнението на Плана, в които реализацията на мерките да е конкретизирана по години - чрез отделни проекти(дейности), по финансови ресурси и източници на ресурсите. Това до голяма степен затруднява да се даде количествена оценка на степента на постижение на целите на Общинския план за развитие, съобразно планираните срокове. Освен това е трудно, където липсват количествени данни за изразходените средства по отделните мерки по години, да се прецени ефективността и ефикасността на изразходените финансови ресурси, както и възможностите и затрудненията за финансиране на нови проекти(дейности), през оставащите години до края на плановия период – 2020 г. Друга трудност, поради липсата на такава информация е да се прецени обективно дали е пропуск или не липсата на дейности(проекти) по отделни мерки за някои от годините при оценка на степента на постижение на целите на ОПР.

3. МО показва, че методически правилно и логически издържано е разработен SWOT-анализа. Необходимо е обаче да се прецизират и допълнят силните и слабите страни, възможностите и заплахите, съобразно настъпилите най-нови промени във външната и вътрешната среда. Това предполага при социално-икономическия анализ на сегашната ситуация да се актуализират част от данните, свързани със SWOT анализа –

брой и структура на населението по различни показатели, заетост и безработица, структура на местната икономика, разпределение на активните фирми по отрасли, промени в структурата на земеделските култури, броя на отглежданите животни в общината, настъпили промени в техническата инфраструктура, промени в материално техническата база на учебните заведения, културните институти, лечебните и социалните заведения, социалната сигурност, състоянието на жилищния фонд, промени в кадастралната и плановата обезпеченост, и др.

ИЗБРАНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ОЦЕНКА

Системата от индикатори за наблюдение на изпълнението на общинския план за развитие на община Девин е основен инструмент за проследяване на степента на изпълнение на плана. Тя отчита напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите за развитие на общината по физически и финансови характеристики. За целите на Общинския план са използвани два вида индикатори: *индикатори за резултат* и *индикатори за въздействие*. Индикаторите обхващат едновременно физически (параметри) и финансови характеристики в зависимост от реализацията на поставените цели и приоритети за развитие, като стойностите им могат да бъдат абсолютни или относителни.

Индикаторите за резултат се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети и мерки за развитие на общината. По някои от мерките или приоритетите могат да се отнасят за предвидени или изпълнявани конкретни проекти с важно значение за развитието на територията на общината. Дефинираните индикатори са (по възможност) количествено измерими и осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на приоритетите и мерките и постигнатото пряко въздействие в съответната област.

Индикаторите за въздействие отчитат изпълнението на специфичните и стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за съответния период. Степента на въздействие се отчита с количествено и/или качествено измерими индикатори за достигнатата степен в социалното, икономическото и инфраструктурното развитие на общината и приноса на това развитие за общото развитие на региона.

При разработването и прилагането на системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на общинския план за развитие са взети предвид общите индикатори в областта на регионалната политика за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2014-2020 г. и стратегическите индикатори за степента на интегриране и изпълнение на глобалните цели, свързани с опазване на околната среда, в регионалната политика и планиране.

За разработването на индикаторите е използвана **SMART** концепцията, а именно:

- Specific** – специфични – индикаторите трябва да са конкретни и положителни.
- Measurable** – измерими – индикаторът трябва да бъде насочен към желано бъдещо състояние (в сравнение с базовия индикатор) и да бъде количествено определен, така че да позволява измерване. Внимание следва да се обърне на мерната единица.
- Available/Achievable** – постижими – трябва да бъде възможно да се получат данни за стойността на всеки индикатор и то във времето, когато са необходими.
- Relevant/Realistic** – реалистични – индикаторът трябва да бъде свързан с целта на проекта и също така да бъде реалистичен

□ **Timely** – съобразени с времето – индикаторът трябва да бъде постигнат в ограничен период от време, което следва да се вземе предвид и да се посочи в проекта.

Индикаторите за наблюдение и оценка на изпълнението на общинския план за развитие на общината до 2020 г. са посочени в матрица на **индикаторите (Приложение № 1 към настоящия документ)**. Всеки индикатор е с посочени мерни единици, източници на информация, периодичността на събирането на информация, базовата стойност за отчитане изменението на всеки от индикаторите, както и целевата стойност, която се очаква да бъде достигната до края на периода на действие на общинския план за развитие.

Адекватното измерване на прогреса на ОПР зависи от точността на началните стойности на отделните индикатори, които са определени от официални източници на информация. Определени индикатори не притежават начална стойност, което се дължи или на разминаване в данните от различните източници на информация, или поради все още липсващата система за събиране на данните. Въпреки това е целесъобразно за нуждите, както на настоящата оценка на общинския план, така и за бъдещето обективно измерване на различни области в развитието на общината да се разработи и поддържа информационна база за тях. Подобна база данни следва да се поддържа от общинската администрация и нейните отдели. Системата от индикатори е структурирана в две основни направления - индикатори за въздействие и индикатори за резултат, напълно удовлетворяващи „Методическите указания...“ на МРРБ. Съвместно, двата типа индикатори позволяват да се определи степента на постигане на целите и приоритетите заложи в ОПР на община Девин. Стратегическите цели представят желаното и възможно бъдещо състояние, докато приоритетните области представляват областите на действие и въздействие. Двата елемента изискват към тях да се приобщат различни индикатори.

За набиране на изходните стойности на разработената система от индикатори са използвани различни източници на надеждна информация: НСИ - данни от текущата статистика, националното преброяване проведено през 2011 г.; Информационната система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България /ИСУН/; годишни доклади на различни отдели в общината.

3.2. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА СЪОТВЕТНИТЕ ЦЕЛИ НА ОПР НА ОБЩИНА ДЕВИН

В тази част от Междинната оценка са обобщени резултатите от изпълнението на мерките, предвидени в ОПР за периода от 2014 г. до 2016 г., включително и Програмата за реализация на ОПР за съответните години.

Програмата за реализация е последна част от структурата на ОПР Девин 2014-2020 г. и водещата предпоставка за реализация на плана и неговите цели. В съответствие с останалите инструменти, програмата определя начините за разпределение на наличните и потенциалните общински времеви, финансови и организационни ресурси. Тя осигурява вътрешна и външна съгласуваност на факторите за развитие и ресурсите за изпълнение на плана, оптимизирайки възможностите за финансиране, институционалната подкрепа и техническа помощ по реализиране на местния план. В основата си, програмата съдържа информация за подходящи проекти, които са част от формулираните мерки от обхвата на приоритетните области. Главна цел на програмата е

изграждането на оперативна основа за изпълнението на плана. Изясняването на смисловите връзки между отделните мерки и следващите ги проекти, определянето на ориентируваща финансова стойност на проектите, идентифицирането на отговорна структура и пълноценни партньори, успоредно с управлението на проектите във времето, са аспектите на основната цел.

Определените в обхвата на Общинския план за развитие проекти и дейности са част от конкретна мярка, обвързана с приоритетните области на стратегическата част. Въпреки комплексния характер на редица проекти и техния принос към повече от една приоритетна област посочена е преобладаващата им принадлежност към една от деветте приоритетни области. Ориентирането на проектите към един приоритет се определя от търсенето на рационална подредба на проектите и оптимално управление и разпределение на финансовите ресурси.

Програмата за реализация на плана има седем годишна давност, като може да бъде актуализирана периодично при настъпване на промени в условията и прогнозните стойности на предвидените проекти за изпълнение, или при промяна на визията и целите за развитие на община Девин.

С оглед на поставената обща цел в Общинския план за развитие на община Девин за периода 2014 - 2020 г. са дефинирани следните стратегически цели:

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: СТИМУЛИРАНЕ НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА И ОТКРОВАВАНЕ НА КОНКУРЕНТНИТЕ ПРЕДИМСТВА И МЕСТНИЯ ПОТЕНЦИАЛ

Тази стратегическа цел акцентира върху основни характеристики на общината за превръщането им в конкурентни предимства на национално ниво чрез прилагане на комплексни икономически мерки. В допълнение, адресирани са потребностите на местната икономика и са предложени решения за отчетените проблеми.

За постигане на стратегическата цел ще допринесе *Приоритет 1 – Повишаване конкурентоспособността на местните икономически дейности за подобряване на жизнения стандарт, постигане на устойчивата заетост и по-високи доходи на населението.*

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: НАСЪРЧАВАНЕ НА КУЛТУРНОТО И ТУРИСТИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА БАЗАТА НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА УСТОЙЧИВО МЕСТНО РАЗВИТИЕ

Тази стратегическа цел има за задача развитието на сектор Туризм, модернизирани на неговата съпътстваща инфраструктура и засилване на дела му в местната икономика, който да генерира повече приходи и доходи за Общината и населението. Отделянето на туризма като отделна стратегическа цел е обвързано с необходимостта от приоритизиране му и разработване на конкретна стратегия и визия за неговото развитие.

За постигането на стратегическата цел ще допринесе следния приоритет: *Приоритет 2 – Ефективно използване на местния природен и културен потенциал за устойчиво развитие на туризма и постигане на продуктово разнообразие.*

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: НАМАЛЯВАНЕ БРОЯ НА ЗАСТРАШЕНИТЕ ОТ БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ИЗКЛЮЧВАНЕ

Фокусът на третата стратегическа цел на Общинския план за развитие на Община Девин е поставен върху развитието на човешкия капитал. Залагането на тази

стратегическа цел в областта на развитието на човешките ресурси, се обосновава с необходимостта от решаване на продължително проявяващи се проблеми в социалното развитие.

Посочената стратегическа цел е насочена към създаване на условия за по-ефективно използване на наличните човешки ресурси, на потенциала на изградената и на предвидената за изграждане нова социална инфраструктура за постигане на целите на интегрираното развитие на общината през новия програмен период.

Стратегическата цел включва един приоритет, който обхваща твърде широка, разнообразна, но в същото време и комплексна тематика и се нуждае от интегрирани дейности и проекти – **Приоритет 3 – Повишаване качеството на живот, насърчаване на социалното включване, развитие на човешките ресурси и осигуряване на по-високо равнище на заетост и доходи в община Девин.**

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 4: ПОДОБРЯВАНЕ ИНФРАСТРУКТУРАТА И СВЪРЗАНОСТТА МЕЖДУ НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Устойчивото и балансирано развитие и осигуряването на инфраструктурен, комуникационен и енергиен достъп на териториите е част от основната политика на Европейския съюз, която цели да допринесе за комплексното социално-икономическо развитие и за намаляване на регионалните различия. Формулиран е един приоритет – **Приоритет 4 – Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда**, който да допринесе за постигането на целта.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 5: ВЪВЕЖДАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ В ПОЛЗА НА МЕСТНАТА ОБЩНОСТ

Подобряването на институционалния капацитет и достъпа до ефективни публични услуги са необходими условия за създаването на благоприятна бизнес и социална среда за по-висока конкурентоспособност, социално сближаване и икономически растеж. Въвеждането на електронното правителство, качествените и ефективни обществени услуги за гражданите и бизнеса, както и ефективността на администрацията все още са значителни предизвикателства за община Девин.

Изведен е един приоритет, който да улесни постигането на целта – **Приоритет 5 - Постигане на ефективно и ефикасно местно самоуправление с широко гражданско участие.**

В ОПР на община Девин са залегнали пет приоритета.

При извършването на междинната оценка беше направен преглед и анализ на изпълнението на всички приоритети и цели на ОПР на община Девин за периода 2014 до момента:

Приоритет 1: „Повишаване конкурентоспособността на местните икономически дейности за подобряване на жизнения стандарт, постигане на устойчивата заетост и по – високи доходи на населението“

Повишаването на конкурентоспособността на регионалната икономика, на отделните ѝ сектори и фирми е от изключителна важност за постигане на устойчива

заетост, повишаване на реалните доходи и жизнения стандарт на жителите на община Девин.

Реализирането на приоритета ще доведе до подобряване конкурентоспособността на традиционни отрасли за община Девин – бутилиране на вода, леката и хранителновкусова промишленост, горското стопанство, дърводобив и дървопреработка и др. като същевременно ще гарантира повишаването на степента на устойчиво и ефективно използване на местните ресурси в отраслите.

Финансовото подпомагане за увеличаване на конкурентоспособността на малките и средни предприятия във всички сектори е основна политика в рамките на помощта от ЕС, особено чрез интервенции, стимулиращи цялостното подобряване на бизнес средата, повишаване на производителността, улесняване на достъпа до нови пазари, осигуряване на интернационализация на българските фирми. От изключителна важност е съкращаването на пътя до крайните клиенти, разработване, пазарна реализация и маркетинг на нови продукти, процеси, услуги и бизнес-модели, както и засилено навлизане и обмен на пазарни иновации. В този контекст фирмите и предприемачите от Община Девин трябва да бъдат подпомогнати да се възползват от тези условия и възможности за подкрепа.

Усилията ще бъдат фокусирани върху предоставянето на целенасочена подкрепа за съществуващия малък и среден бизнес, повишаване на предприемаческата активност на местно ниво за създаването на нови малки и средни предприятия. По този начин създаването/привличането на нови предприятия ще има директен ефект върху повишаването на местната заетост, увеличаването на разполагаемите доходи на населението и засилването на тяхната мотивация да останат в общината.

Ще се постигне въздействие и към диверсифициране на икономическите дейности, продукти и услуги на фирмите и стопанствата в отговор на променящите се потребности на пазара, така че да се подсигури дългосрочната им устойчивост.

Достъпът до финансиране на представители на иновативния малък и среден бизнес, стартиращите и функциониращите предприятия се предвижда да се улесни чрез фондовете и програмите на Общата стратегическа рамка и различните форми на финансов инженеринг и кредити, включително заеми, гаранции, микрокредити, рисков капитал, „мостово финансиране“ и други.

Мерките към този приоритет имат за цел да засилят и процесите на трансгранично, транс-национално и европейско сътрудничество, посредством местни инициативи и действия, които водят до интегрирано териториално развитие и са обвързани с приоритетите на Общността за икономическо и социално сближаване и намаляване на различията между регионите. С изпълнението на дейностите по този приоритет ще се ускори сближаването между община Девин и други европейски общини, като се изгради устойчива мрежа за обмен на опит и добри местни икономически практики на подходящо териториално ниво. Процесът на сближаване на слабо развити региони и общини ускорява условията за растеж и заетост благодарение на увеличеното и подобро качеството на човешките и бизнес инвестиции.

Приоритетът включва три специфични цели постигането, на които ще създаде предпоставки за повишаване на конкурентоспособността на местната икономика.

Специфична цел 1.1: Балансирано развитие на традиционни отрасли и насърчаване на сътрудничество между производителите

Мярка 1.1.1: Стимулиране на развитието, разширяването и популяризирането на традиционни стопански дейности при използване на местните ресурси

Община Девин има изградени традиции в селското и горското стопанско, дървообработването и занаятчийството. Първата мярка към приоритета включва дейности, които целят създаване на творчески работилници и интерактивни експозиции за стимулиране на занаятите, развитие на екологосъобразно селско стопанство, подпомагане на алтернативни форми на заетост чрез разкриване на бази за култивирано отглеждане на билки, плодове и зеленчуци.

През 2015 год. в с.Триград е организирана творческа работилница под наименованието „Творилница”, където са представени различни изкуства в обособени арт центрове. С постановление на Министерски съвет от 14 юли 2016 са одобрени сумите за допълнителните трансфери за 2016 година по бюджетите на общините за покриване на част от транспортните разходи за доставка на хляб и основни хранителни продукти за 2016. Община Девин е една от тези общини, получили такъв трансфер по бюджета си. Средствата са разпределени между 2 фирми – производители и доставящи основни хранителни продукти до отдалечени населени места в общината.

Община Девин трябва да предприеме мерки до края на плановия период за реализация на предвидените в мярка 1.1.1. дейности.

Мярка 1.1.2: Насърчаване сдружаването на местни производители

Насърчаване на кооперирането между местни и чуждестранни предприятия чрез подпомагане на клъстерирането и предоставянето на подкрепа за веригите на доставките в случаите на привличане на стратегически инвеститори е основна крачка към създаването на конкурентна среда в производството.

➤ **Няма реализирани дейности по тази мярка до настоящия момент.**

В мярка 1.1.2. Община Девин е застъпила дейности за насърчаване на кооперирането между местни и чуждестранни предприятия. През разглеждания период, Община Девин не е реализирала нито една от предвидените дейности по тази мярка. Процентното изпълнение на тази мярка е 0 %. Община Девин трябва да предприеме мерки до края на плановия период за реализация на предвидените в мярка 1.1.2. дейности.

Специфична цел 1.2: Подкрепа за подобряване на бизнес средата и повишаване на конкурентноспособността на малкия и среден бизнес

Мярка 1.2.1: Привличане на стратегически инвестиции

През последните 5 години основен недостатък в община Девин е отсъствието на инвестиции. Привличането на инвестиции има за цел да подобри конкурентоспособността на местната икономика и да подобри социално-икономическата конюнктура. Мярката предвижда провеждане на маркетингово проучване, което да идентифицира възможности и потенциални инвеститори. Общината притежава предимства, които трябва да бъдат използвани. Привличането на стратегически инвеститори е резултат не само от тях, но и от по-доброто и успешно включване на местните власти и частния сектор в подобряването на условията за бизнес, който да стимулира навлизането на нови инвеститори. Изготвяне на маркетингова стратегия и реклама има за цел извоюването и утвърждаването на имидж на община Девин, като добро място за бизнес.

Мярката е насочена към разширяване и изграждане на нови бизнес контакти, участие и организиране на бизнес форуми и срещи. Оформяне и изготвяне на съгласуван с бизнеса и неговите очаквания и разбирания „Инвестиционен профил на община Девин”, който ще предоставя подробна информация за потенциалните инвеститори.

➤ **Няма реализирани дейности по тази мярка до настоящия момент.**

В мярка 1.2.1. Община Девин е застъпила дейности за насочени към привличане на стратегически инвестиции. Мярката е насочена към разширяване и изграждане на нови бизнес контакти, участие и организиране на бизнес форуми и срещи. През разглеждания период, Община Девин не е реализирала нито една от предвидените дейности по тази мярка. Процентното изпълнение на тази мярка е 0 %. Община Девин трябва да предприеме мерки до края на плановия период за реализация на предвидените в мярка 1.2.1. дейности.

Мярка 1.2.2: Подкрепа за местния малък и среден бизнес

Осигуряването на условия за развитие на малкия и среден бизнес е предпоставка за постигане и запазване на базово ниво на заетост и доходи сред местното население. В условията на криза малкия и среден бизнес е най-уязвим. За да бъде преодоляно това неразположение е необходимо да се насочат усилия към подкрепа на конкурентоспособността и устойчивостта чрез насърчаване на технологичното им обновление, въвеждането на стандарти за качество, повишаване на производителността и ефективността им на работа, подобряване на достъпа до нови пазари.

Препоръчва се насърчаването на иновации, които подкрепят въвеждането на нисковъглеродни, енергийно ефективни и безотпадни технологии, както и оползотворяването и рециклирането на по-голямо количество отпадъци на територията на община Девин.

В тази мярка се предвижда извършването на анализ на нуждите, проблемите и възможностите за подкрепа и създаване на условия за малкия и среден бизнес от страна на общината.

В мярка 1.2.2. Община Девин е застъпила дейности насочени към подкрепа на малкия и среден бизнес. Мярката е насочена към подкрепа на конкурентоспособността и устойчивостта чрез насърчаване на технологичното им обновление, въвеждането на стандарти за качество, повишаване на производителността и ефективността им на работа, подобряване на достъпа до нови

пазари. През разглеждания период разглеждания период в изпълнение на тази мярка по данни, взети от Информационната система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България /ИСУН/ - са изпълнени следните проекти от фирми в частния сектор:

✓ "Създаване на нови работни места и на условия за професионална реализация на безработни младежи до 29 години в "Скорпио Ойл" ООД". Общата цел на проекта е повишаване конкурентноспособността на младежи до 29 години, регистрирани като безработни в бюрата по труда на територията на областта посредством: обучение за придобиване или повишаване на тяхната професионална квалификация и ключова компетентност и осигуряване на възможност за заестост по специалността във фирма „Скорпио Ойл” ООД.

✓ „Извършване на консултантски услуги, проектиране, ремонт, реставрация на старинни мебели и претапициране на корпусна и мека мебел" на фирма „ВЕНИ СТИЛ-64” ЕООД. Целта на проекта е да допринесе за успешното реализиране на пазара на труда на обучена, безработна жена, с ясна идея за започване на собствен бизнес в областта на услугите, чрез стартиране на самостоятелна стопанска дейност - предприятие, разполагащо с първоначален инвестиционен капитал и обучен персонал за предлагане на пакет от услуги, включващи: консултиране, проектиране, ремонт, реставрация на старинни мебели и претапициране на корпусна и мека мебел, чрез използване на най-нови технологии и машини, с разнообразни материали и уникални дизайнерски идеи, съобразени с личните желания и вкус на клиентите на място и в обновено магазинно помещение и с обхват територията на три общини - Девин, Борино и Доспат. Процедурата за безвъзмездна финансова помощ е в рамките на приоритетна ос, чиято основна цел е повишаване на икономическата активност и интеграция на уязвимите групи и не активните лица на пазара на труда и заетост, чрез развитие на предприемачеството.

✓ „Въвеждане на мерки за енергийна ефективност на сграда в с. Михалково” Изпълнение на СМР – инвестиции в намаляване енергоемкостта на сградния фонд, включващо дейности по доставка на ДМА – енергийно ефективно оборудване и Доставка на ДМА – производствено оборудван "Родопски борове" ЕООД.

Мярка 1.2.3: Насърчаване на предприемачеството, стартиране и развитие на икономически дейности в нови МСП

Обхватът на дейностите, адресиращи тази мярка, включва подкрепа за създаване на нови микро- и малки фирми в района на община Девин. Ще се насочат усилия за създаване на нова предприемаческа култура и насърчаване на предприемачеството сред уязвимите групи на пазара на труда, включително и социалното предприемачество за безработни лица, хора с увреждания и лица от групи в неравностойно положение.

В мярка 1.2.3. Община Девин е застъпила дейности за насърчаване на предприемачеството, стартиране и развитие на икономически дейности в нови МСП. През разглеждания период разглеждания период в изпълнение на тази мярка по данни, взети от Информационната система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България /ИСУН/ - са изпълнени следните проекти от фирми в частния сектор:

➤ Изпълнен е проект „Обзавеждане на рибарска хижа, популяризиране на рибни продукти и услуги” на „ВИДА СЕРВИС-2006“ ООД - с. ТРИГРАД. Създаден е нов еко-туристически продукт, чрез оборудване и обзавеждане на съществуваща

сграда в „Рибарска хижа“; изработен е интернет сайт и рекламни материали за популяризиране на продукта; Осигурена е заетост на трима души на пълен работен ден, трима души на не пълен работен ден и четири сезонни места.

Съгласно разпоредбите на чл.184-189 от Закона за корпоративно подоходно облагане се преотстъпва 100% на данък печалба на предприятия, извършващи производствена дейност в общини с висока безработица. Данъчната преференция може да се ползва при изпълнението на следните условия:

- Предприятието трябва да извършва производствена дейност в общини, където нивото на безработицата е минимум 35% по-високо от средното за страната;

- Преотстъпеният данък трябва отново да се инвестира в общини с висока безработица, в срок до 4 години от началото на годината, за която той е преотстъпен;

- Предприятието трябва да избере дали да ползва преференцията като минимална помощ, или държавна помощ за регионално развитие, като в зависимост от избора си, то трябва да изпълни определени изисквания на ЗКПО (чл.188 и 189).

Поради високия размер на безработицата, община Девин е попада в посочените по-горе разпоредби на ЗКПО. Фирма „Девин“ АД на територията на община Девин е от предприятията, които се възползват от данъчната преференция. По този начин се насърчава развитие на предприемачеството на територията на община Девин. Тази мярка следва да бъде популяризирана сред предприемачите, желаещи да развият бизнес на територията на община Девин.

Специфична цел 1.3: Развитие на местната икономика чрез осигуряване на транс – гранично, транс – национално и европейско сътрудничество

Мярка 1.3.1: Стимулиране на транс – граничното, европейско и транс – национално икономическо сътрудничество

С тази мярка се цели да се развие сътрудничество за европейско териториално сближаване, задълбочаване на партньорството и добросъседството за постигане на икономически цели от общ интерес, както и развитие на бизнес мрежите. Мярката е насочена към реализиране на проекти, които имат транс-граничен, европейски и транс-национален характер. Необходимо е придобитият опит в тази насока да продължи да бъде надграждан, чрез работа в мрежа с други общини за обмен на добри практики и информация. Основната цел на подробно сътрудничество е изграждането на виртуална платформа, където организации и институции на територията на общинна Девин и други общини да споделят и ползват взаимно своя икономически опит обменят идеи и планове за по-доброто използване на финансова помощ от Европейския съюз.

➤ **Няма реализирани дейности по тази мярка до настоящия момент.**

В мярка 1.3.1. Община Девин е застъпила дейности за стимулиране на транс – граничното, европейско и транс – национално икономическо сътрудничество, насочени към привличане на стратегически инвестиции. Мярката е насочена към реализиране на проекти, които имат транс-граничен, европейски и транс-национален характер. Необходимо е придобитият опит в тази насока да продължи да бъде надграждан, чрез работа в мрежа с други общини за обмен на добри практики и информация. През разглеждания период, Община Девин не е реализирала нито една от предвидените дейности по тази мярка. Процентното изпълнение на тази мярка е 0 %. Община Девин трябва да предприеме мерки до края на плановия период за реализация на предвидените в мярка 1.3.1. дейности.

Общата оценката от изпълнението на дейностите и предприетите мерки по **Приоритет 1: „Повишаване конкурентоспособността на местните икономически дейности за подобряване на жизнения стандарт, постигане на устойчивата заетост и по-високи доходи на населението”,** е оценена като **СЛАБА** степен на изпълнение. Приоритетът е насочен към повишаването на конкурентоспособността на регионалната икономика. Финансовото подпомагане за увеличаване на конкурентоспособността на малките и средни предприятия във всички сектори е основна политика в рамките на помощта от ЕС, особено чрез интервенции, стимулиращи цялостното подобряване на бизнес средата, повишаване на производителността, улесняване на достъпа до нови пазари, осигуряване на интернационализация на българските фирми. Мерките към този приоритет имат за цел да засилят и процесите на трансгранично, транс-национално и европейско сътрудничество, посредством местни инициативи и действия, които водят до интегрирано териториално развитие. В изпълнение на Приоритет 1 в индикативната финансова таблица са планирани средства в размер на 9 202 500 лв. За изпълнение на приоритета са заложили 3 специфични цели и 6 мерки. По част от мерките са реализирани проекти от фирми в частния сектор, но като цяло общото изпълнение на проекта може да се отчете като незадоволително. Община Девин трябва да положи усилия в посока подпомагане на малките и средни предприятия, чрез създаване на предпоставки за повишаване на тяхната конкурентоспособност, което е предпоставка за подобряване на жизнения стандарт и постигане на устойчива заетост и по – високи доходи на населението. Усилия трябва да бъдат положени и в посока търсене на източници на финансиране на тези дейности.

Приоритет 2: „Повишаване конкурентоспособността на местните икономически дейности за подобряване на жизнения стандарт, постигане на устойчивата заетост и по – високи доходи на населението“

Туризмът се утвърди като един от основните сектори, които компенсират негативните последствия на продължаващата финансово-икономическа криза, обезлюдяването на малките населени места и деградацията на местните общности.

След периода на свиване на икономическата дейност в община Девин се премина към реструктуриране на общинската икономика чрез развитие на туристическия сектор с разнообразни и съвременни форми на туризъм и стремеж за утвърждаване на Общината като национален и международен балнеологичен и туристически център. На територията ѝ съществуват богати и разнообразни природни и антропогенни туристически ресурси, които предопределят развитието на ефективни видове и форми туристически дейности с висока добавена стойност.

Развитието на инфраструктурата на културата и експонирането на културното и природно наследство в община Девин се разглеждат като предпоставка за развитие на културния и селски туризъм, които от своя страна ще допринесат за привличането на различен вид туристи.

С развитието и разширяването на възможностите в сектора се създават привлекателни работни места за всички жители на територията на Общината, и особено за младото население, което в последните години масово напуска Девин.

Привличането на нови инвеститори в община Девин, които да повишат и съживят икономически регионът е основна цел на местната власт и бизнеса. Мерките към втория приоритет са насочени към създаването на условия като инфраструктура, туристически центрове, разработване на реклама и характерен за Общината туристически продукт, които да привличат не само туристи, но и инвеститори със стратегическо за община Девин значение. В основата на тези условия е партньорството между местната власт, бизнеса, гражданите и потенциалните и настоящи инвеститори. С постигането на приоритета ще се повиши икономическата жизнеспособност и активност на местните единици на територията на община Девин, ще се увеличи заетостта и равнището на разполагаеми доход у населението.

Приоритетът включва три специфични цели, постигането, на които ще допринесе за по-устойчивото развитие на туризма в община Девин.

Специфична цел 2.1: Балансирано развитие на туристическия продукт по цялата верига на туристическото обслужване

Мярка 2.1.1: Създаване трайно конкурентно предимство пред общини със сходни природни дадености чрез разработване на отличителен туристически продукт

Тази мярка предвижда разработване на отличителен и ярък за даденостите на община Девин туристически продукт, който е основан на високи конкурентни предимства.

В мярка 2.1.1. Община Девин е застъпила дейности за имащи за цел разработване на отличителен и ярък за даденостите на община Девин туристически продукт, който е основан на високи конкурентни предимства. През разглеждания период, с Постановление № 88 на Министерски съвет от 15.04.2016г., са одобрени допълнителни трансфери в размер на 2 460 000 лв., за рехабилитация и реконструкция за обект „Водопровод за термални води „Беденски бани – гр. Девин“. По проекта ще бъде реконструирано цялото трасе на топлопровода. С реализирането на проекта ще се създадат условия за пълноценно усвояване на минералните води на община Девин от хотелиерите в град Девин, което от своя страна ще бъде предпоставка за развитие на целогодишния туризъм в общината. В индикативната финансова таблица за тази мярка са заложили 603 750 лв., което

сочи, че финансовото изпълнение по мярката може да се определи като **МНОГО ДОБРО**.

Специфична цел 2.2: Насърчаване устойчивото развитие на разнообразни форми на туризъм

Мярка 2.2.1: Подкрепа за развитието на различни видове туризъм и туристически атракции

Инвестиционната политика е необходимо да се насочи към създаване на съпътстващ туристически продукт – изграждане на разнообразни атракции, анимационни програми и допълнителни туристически услуги. В мярката са включени и дейности по изграждане на нови туристически и еко-пътеки за разнообразяване на престоя на посетителите.

Информационната обезпеченост на предлаганите възможности за туризъм е основна крачка за цялостното му развитие. Ще се осигури връзка между изградения/те информационни и посетителски център/ове в културните институции и организации в тази област.

Индикативна стойност, заложена в индикативната финансова таблица	Реализирани проекти	Източник на финансиране	Отговорна организация	Изразходени средства
1 680 125,00 лв.	„Алеи на туриста” 2013 – 2014 г.	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013	Община Девин	395 799,23лв.
	„Алеи на туриста” II етап 2013 – 2014 г.	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013	Община Девин	391 883,79 лв.
	„Кът за риболов и наблюдение при скален феномен „Слона” – 2014 г.	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013	Община Девин	94 912,70 лв.
	„Туристическа пътека с места за почивка в м. “Храстено“ 2013-2014 г.	Оперативна програма за развитие на сектор	Община Девин	119 846,50 лв.

Индикативна стойност, заложена в индикативната финансова таблица	Реализирани проекти	Източник на финансиране	Отговорна организация	Изразходени средства
		„Рибарство“ 2007-2013		
	Туристическа атракция „Старинни мостове над река Триградска“ 2013-2014 г.	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013	Община Девин	62 495,23 лв.
	„Обновяване на градски парк „Острова“ и изграждане на места за наблюдение и риболов на р. „Девинска“, община Девин 2013-2014 г.	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013	Община Девин	399 923,71 лв.

В мярка 2.2.1. Община Девин е застъпила дейности, насочени към създаване на съпътстващ туристически продукт – изграждане на разнообразни атракции, анимационни програми и допълнителни туристически услуги. В мярката са включени и дейности по изграждане на нови туристически и еко-пътеки за разнообразяване на престоя на посетителите.

През разглеждания период, Община Девин е реализирала дейности на обща стойност 1 464 861,16 лв. Финансовото изпълнение на тази мярка е 87 %. Постигнати са по – голямата част от заложените индикатори. Като цяло изпълнението по тази мярка може да се определи като МНОГО ДОБРО.

Мярка 2.2.2: Популяризиране на природни и културно – исторически ценности

Наличието на значително културно богатство на територията на община Девин създава необходимост от редица инвестиции за опазване и популяризиране на културно-историческото наследство. Предвижда се предимно извършването на ремонти и оборудване с компютърна техника, осигуряване на средства за културния календар на общината.

Разширяване на контактите с културни институции – за включване на гр. Девин като домакин на национални и международни културни прояви. Насърчаване на предприемачеството в сферата на културата и обвързване с културен туризъм. Създаване на партньорства между общинската власт, културните институции, неправителствения сектор и бизнеса за насърчаване на художественото творчество и обогатяване на културния календар на общината. Повишаване на квалификацията на заетите в сферата на културата и оказване на подкрепа и възможности за подобряване дейността на самодейните състави. Запазване на традиционни изяви и дейности с насока фолклорно

богатство и идентичност и популяризиране на добри практики по отношение на съществуващите културни събития с дългогодишна традиция.

Индикативна стойност, заложенa в индикативната финансова таблица	Реализирани проекти	Източник на финансиране	Отговорна организация	Изразходени средства
664 125,00 лв.	„Популяризиране на възможностите за туризъм“ 2013 – 2014 г.	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013	Община Девин	97 250,00 лв.
	Фестивал „Балкански ритми- 2015“	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013	Община Девин	21 000,00 лв..

В мярка 2.2.2. Община Девин е застъпила дейности, насочени към популяризиране на природни и културно – исторически ценности. Предвижда се предимно извършването на ремонти и оборудване с компютърна техника, осигуряване на средства за културния календар на общината. Повишаване на квалификацията на заетите в сферата на културата и оказване на подкрепа и възможности за подобряване дейността на самодейните състави. Запазване на традиционни изяви и дейности с насока фолклорно богатство и идентичност и популяризиране на добри практики по отношение на съществуващите културни събития с дългогодишна традиция.

През разглеждания период, Община Девин е реализирала дейности на обща стойност 118 250 лв. Финансовото изпълнение на тази мярка е 17,80 %. Постигнати са по – голямата част от заложените индикатори. Като цяло изпълнението по тази мярка може да се определи като ДОБРО.

Специфична цел 2.3: Създаване на условия за привличане на стратегически инвеститори в сектор туризъм

Мярка 2.3.1: Комплексно маркетингово представяне и реклама на общината

Мярката има за цел да разработи конкретна маркетингова стратегия за развитие и популяризиране на предимствата и възможностите, които община Девин притежава в сферата на туризма.

Индикативна стойност, заложена в индикативната финансова таблица	Реализирани проекти	Източник на финансиране	Отговорна организация	Изразходени средства
391 500,00 лв.	„Богатствата на Западни Родопи“ 2014 – 2015 г.	Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013	Община Девин, община Борино, община Брацигово и община Доспат	462 625,58 лв.
	„Ефективна координация и мониторинг при разработване и провеждане на политики за местно развитие в Община Девин“ 2013 – 2014 г.	Оперативна програма „Административен капацитет“ 2007-2013	Община Девин	45 732,50 лв.

В мярка 2.3.1. Община Девин е застъпила дейности, насочени към комплексно маркетингово представяне и реклама на общината.

През разглеждания период, Община Девин е реализирала дейности на обща стойност 508 358 лв. Финансовото изпълнение на тази мярка е над 100 %. Постигнати са по – голямата част от заложените индикатори. Като цяло изпълнението по тази мярка може да се определи като МНОГО ДОБРО.

Общата оценката от изпълнението на дейностите и предприетите мерки по Приоритет 2: „Приоритет 2: Ефективно използване на местния природен и културен потенциал за устойчиво развитие на туризма и постигане на продуктово разнообразие“, е оценена като МНОГО ДОБРА степен на изпълнение. Приоритетът е насочен към устойчиво развитие на туризма, което се постига с изпълнението на три специфични цели. В изпълнение на Приоритет 2 в индикативната финансова таблица са планирани средства в размер на 3 339 500 лв. За изпълнение на приоритета са заложили 3 специфични цели и 4 мерки. Изпълнени са повечето от заложените мерките в размер на 4 551 469,16 лв.. Финансовото изпълнение на Приоритет 2 е над 100%

Приоритет 3: „Повишаване качеството на човешките ресурси и насърчаване на социалното включване, равнище на заетост и доходи в община Девин“

Мерките по този приоритет са ориентирани към разширяване на достъпа до качествено образование и квалификация, постигане на по-голяма гъвкавост на образователната система спрямо промените в пазара на труда. Цели се създаване на условия за качествена заетост, гарантираща социално включване и изграждане на адекватна инфраструктура за образование и здравеопазване, която да осигури по-добър здравен статус на населението и да засили социалното включване на изключените към момента от социалния живот групи.

Приоритетът включва мерки, които целят постигането на четири специфични цели.

Специфична цел 3.1: Осигуряване на повече възможности за равен достъп до образование и повишаване на образователното равнище на населението

Мярка 3.1.1: Създаване на условия за достъп до по-качествено образование, вкл. на маргинализирани групи

Специални усилия трябва да бъдат положени за тези групи, които са изправени пред затруднения в достъпа си до образование и са в подчертано неравностойно положение. Необходимо е да се прилагат съвременните образователни политики, които са насочени към потребностите на обучаваните и стимулират използването на разнообразни форми, начини и системи на обучение. Дейностите включват ефективно финансиране за осигуряване на равен достъп и повишаване резултатите от образованието. Ще се организират училищни конкурси и предоставят еднократни стипендии за изявени деца. Трудностите в образованието, които изпитват представителите на населението от различните етнически групи ще се преодолеят чрез интензивни програми за ограмотяване, основно сред ромското население и др. уязвими групи, за придобиване на по-висока степен на образование, реализирани главно от училищата и неправителствени организации. Ще се формират и засилят връзките между образователните институции и бизнеса, за включване на работодатели и институции от трудовия пазар в разработването и осъществяването на учебните програми с цел повишаване на предприемаческите умения и пригодността за заетост.

В мярка 3.1.1. Община Девин е застъпила дейности за създаване на условия за достъп до по-качествено образование, вкл. на маргинализирани групи. Мярката е насочена към тези групи, които са изправени пред затруднения в достъпа си до образование и са в подчертано неравностойно положение. Дейностите включват ефективно финансиране за осигуряване на равен достъп и повишаване резултатите от образованието. През разглеждания период, Община Девин е реализирала една следните дейности по тази мярка:

През 2014 г. са организирани са следните ученически конкурси:

- 1. Изложба-конкурс за изработване на мартеници.**
- 2. Конкурс за рисунка, фотография, есе и стихотворение, посветени на гората.**
- 3. Изложба на великденски яйца.**
- 4. Конкурс на тема „Почитател на книгата“.**
- 5. Конкурс за есе на тема „Лечебната сила на водата“**
- 6. Конкурс за фотография на тема „Водата-синьото злато на Зематя“.**

През 2015 г. за 66 деца от ромската общност от кв. „Забрал” до СОУ «Христо Ботев» - гр. Девин и градинската група в кв. „Саята” община Девин е осигурила ежедневен транспорт чрез училищните автобуси, с цел редовна посещаемост на училище и детските заведения в града.

През 2016 г. за осигуряване на редовна посещаемост и задържане в училищата и детските градини е осигурен безплатен транспорт от Община Девин за 79 деца от ромската общност от кв. „Забрал” Община Девин.

Поради липса на информация за финансовото изражение на тези дейности, не може да се определи финансовото изпълнение по мярката. Въпреки това предвид информацията от годишните доклади за наблюдение на плана, изпълнението на мярката може да се оцени като ДОБРО.

Мярка 3.1.2: Намалване броя на учениците преждевременно напускащи училище

Намалването на преждевременно напускащите училище е основна предпоставка за постигане на приобщаващ растеж. Тази мярка е насочена конкретно към всички ученици на територията на община Девин. Цели се задържането им в училище и оказване на подкрепа за завършване на тяхното образование. Ще се осъществява чрез организиране на обучителни семинари, насочени към учители и директори на училища, на които ще бъдат обучавани как да помагат на деца, които под въздействието на негативни фактори са заплашени от изпадане от системата на образование. Дейностите включват още разработване на програми за привличане и задържане на децата в училище, съобразно особеностите на местните условия, както и предоставяне на повече възможности за дистанционно (Интернет) обучение.

В мярка 3.1.2. Община Девин е застъпила дейности насочени към намалване броя на учениците преждевременно напускащи училище. Мярката е насочена към всички ученици на територията на община Девин. Дейностите включват организиране на обучителни семинари, насочени към учители и директори на училища, на които ще бъдат обучавани как да помагат на деца, които под въздействието на негативни фактори са заплашени от изпадане от системата на образование. Дейностите включват още разработване на програми за привличане и задържане на децата в училище, съобразно особеностите на местните условия, както и предоставяне на повече възможности за дистанционно (Интернет) обучение. През разглеждания период, Община Девин е реализирала една следните дейности по тази мярка:

През 2014 г. Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни е работила с 16 деца, застрашени от отпадане и с техните родители. За децата от ромската общност от кв. Забрал до СОУ «Христо Ботев» - гр. Девин община Девин е осигурила ежедневен транспорт чрез училищните автобуси, с цел редовна посещаемост на училище.

През 2015 г. Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни е наложила възпитателна мярка ”Надзор на обществен възпитател” на 14 деца, застрашени от отпадане от училище, за които съществува сериозна опасност за тяхното развитие и възпитание. Обществените възпитатели работят, както с децата, така и с техните родители. Проведени са беседи в СОУ

„Христо Ботев” – гр. Девин и ПГЕ „А.С.Попов” – гр. Девин на теми, касаещи употребата на наркотици, агресията и толерантността в училище. Групови работи, отнасящи се до теми за превенция на рисково и отклоняващо се поведение; превенция на насилието и агресията, превенция на отпадане от училище се проведеха и от ЦОП- гр.Девин.

През 2016г. Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни е работила с ромски лидери и ромски семейства с цел да се насърчи посещаемостта, на учениците от ромската общност, в училищата. Членовете на Комисията и Обществените възпитатели са работили главно върху проблема относно посещаването само на първите 2 - 3 учебни часа в училище. През 2017 година Комисията планува да продължи да набляга на този проблем при всяка среща с ромски семейства с цел по-бързото интегриране на децата и изграждане на навик и задължение да се посещава училище. Превантивно се работи с всички родители на деца, на които е наложена мярка по чл. 13, ал. 1, т. 5 от ЗБППМН – „поставяне под възпитателен надзор на обществен възпитател“. Обществените възпитатели имат задължение да консултират и родителите на децата, с които работят, тъй като за да се постигне качествена промяна в поведението на детето е необходимо да се подпомогне родителския капацитет. При срещите си с родители, на деца с асоциално поведение, обществените възпитатели дават съвети относно справяне с проблеми в семейството, които пораждаат у децата несигурност и ги подтиква да са по - агресивни, лекомислени, да се поддават на вредно влияние на приятелското им обкръжение, в следствие на което са склонни да извършват противообществени прояви.

Системно възпитателите разговарят и с родители на деца от ромски произход за необходимостта от образование на децата им. Консултират родителите и децата за опасността при ранните бракове.

През втората половина на 2016 година Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните – Община Девин е открила нов помощен орган към Комисията. Наименованието му е „Консултативен кабинет към МКБППМН-Община Девин“, находящ се в гр. Девин, ул. „Орфей“ № 2, Дом на културата, ет. II, стая № 1. В консултативния кабинет се извършва консултативна, възпитателно-корекционна дейност на деца на възраст от 8 до 18 години и техните родители, както и дейности по програми и проекти, свързани с превенцията на противообществени прояви и престъпления на малолетни и непълнолетни и отпадането им от училище.

Поради липса на информация за финансовото изражение на тези дейности, не може да се определи финансовото изпълнение по мярката. Въпреки това предвид информацията от годишните доклади за наблюдение на плана, изпълнението на мярката е оценено като МНОГО ДОБРО.

Мярка 3.1.3: Насърчаване обучението и развитието през целия живот

Ученето през целия живот е важна област на национална, регионална и общинска политика, с очаквана подкрепа със средства от европейските фондове, в която ресурсите ще бъдат насочени към изграждането на капацитет с цел подобряване на предлагането и достъпа до възможности за качествено професионално обучение и повишаване на квалификацията/преквалификация на възрастни и осигуряването на по-лесен достъп до целеви обучения, информационни и демонстрационни дейности, особено за

земеделските производители и горски стопани. Мярката включва и дейности за изработване на модели ориентирани към интересите и потребностите на децата за пълноценно личностно развитие.

В мярка 3.1.3. Община Девин е застъпила дейности насочени към насърчаване обучението и развитието през целия живот. Мярката е насочена към всички ученици на територията на община Девин. Мярката се осъществява с подкрепа със средства от европейските фондове, в която ресурсите са насочени към изграждането на капацитет с цел подобряване на предлагането и достъпа до възможности за качествено професионално обучение и повишаване на квалификацията/преквалификация на възрастни и осигуряването на по-лесен достъп до целеви обучения, информационни и демонстрационни дейности, особено за земеделските производители и горски стопани. Мярката включва и дейности за изработване на модели ориентирани към интересите и потребностите на децата за пълноценно личностно развитие. През разглеждания период, Община Девин е реализирала една следните дейности по тази мярка:

През 2014 год. 15 безработни лица от община Девин са наети на длъжност «Работник поддръжка на пътища». Същите са преминали обучение по ключова компетентност «Умение за учене» и обучение за длъжност «Работник поддръжка на пътища», по проект «Подкрепа за заетост» финансиран от Оперативна програма «Развитие на човешките ресурси», чрез Дирекция «Бюро по труда»- Девин.

През 2016 г. 156 безработни лица от Община Девин са били включени в обучения за възрастни, към Дирекция „Бюро по труда“ - гр. Девин. През 2016г. Община Девин проведе обучение за предоставяне на услугите „Личен асистент“ и „Домашен помощник“. Обучени са 19 лица.

Поради липса на информация за финансовото изражение на тези дейности, не може да се определи финансовото изпълнение по мярката. Въпреки това предвид информацията от годишните доклади за наблюдение на плана, изпълнението на мярката е оценено като ДОБРО.

Специфична цел 3.2: Осигуряване на висококачествени и разнообразни социални, здравни и образователни услуги

Мярка 3.2.1: Модернизация и технологично обновление на базите на образователни и спортни институции и юридически лица с нестопанска цел

От решаващо значение на национално и местно ниво е да се инвестира в качеството, конкурентоспособността и ефективността на образованието, което зависи до голяма степен от условията за преподаване – т.е неговата инфраструктура. Необходимостта от повишаване на авторитета на училището като образователна институция е процес, който изисква изграждането на имидж на българското училище и подобряване на качеството на образователните услуги. Важен елемент от процеса на образование в българското училище е състоянието на неговата материално-техническа база. Мярката предвижда извършване на основен ремонт и модернизирание на сградите на училища и детски градини на територията на община Девин, в т.ч подмяна на дограми, ремонт на покриви, саниране и освежаване на фасади и др. Ще се насочат действия и към подобряване на инфраструктурата около училища и детски градини.

Предоставянето на по-съвременни условия в образователната инфраструктура освен, че ще подобри качеството на образованието ще окаже влияние върху редуциране на процента на напуснали училище. По-привлекателните условия ще създадат възможност за провеждането на повече извънкласни занимания и ще повишат мотивацията и интереса у младежите да продължат своето образование.

Индикативна стойност, заложена в индикативната финансова таблица	Реализирани проекти	Източник на финансиране	Отговорна организация	Изразходени средства
4 311 250,00 лв.	„Екологично възпитание в действие” 2014 – 2015 г.	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013	Община Девин	99 140,00лв.
	През 2014 год. е извършен частичен ремонт на сградата на ОУ «Отец Паисий»- с.Селча.	-	Община Девин	Липсва информация
	През 2016 г. е извършен основен ремонт на НЧ „Възраждане“1949 гр.Девин, кв. Настан. Извършена е подмяна на входната врата с PVC /демонтаж, монтаж, възстановяване на мазилка и обръщане на страници/, монтаж на негоримо подово покритие от винил на сцената, лакиране на дървените повърхности с огнеустойчив лак, боядисване на тавана с латекс, подмяна на съществуваща подова настилка с ламиниран паркет и всички съпътстващи дейности по подмяна на настилка.	-	Община Девин	Липсва информация

В мярка 3.2.1. Община Девин е застъпила дейности, насочени към модернизация и технологично обновление на базите на образователни и спортни институции и юридически лица с нестопанска цел. Мярката предвижда извършване на основен ремонт и модернизиране на сградите на училища и детски градини на територията на община Девин, в т.ч подмяна на дограми, ремонт на покриви, саниране и освежаване на фасади и др. Предвиждат се и действия насочени към подобряване на инфраструктурата около училища и детски градини. Целта на мярката е предоставянето на по-съвременни условия в образователната инфраструктура, което освен, че ще подобри качеството на образованието ще окаже влияние върху редуциране на процента на напуснали училище. По-привлекателните условия ще създадат възможност за провеждането на повече извънкласни занимания и ще повишат мотивацията и интереса у младежите да продължат своето образование.

През разглеждания период, Община Девин е реализирала следните дейности:

Проект „Екологично възпитание в действие” 2014 – 2015 г. на обща стойност 99 140,00 лв. Организиран един празник на пъстървата, едно състезание по риболов за деца и родители от детските градини на община Девин. Закупени 4 броя бели магнитни дъски, 4 ламинатора, 4 гилотини за хартия, 1 цифрова видеокамера, 4 броя лаптопа, 4 броя мултимедий, 4 броя интерактивни игри, 4 броя аквариума, 445 закупени носии и костюми за нуждите на детските градини в община Девин.

През 2014 год. е извършен частичен ремонт на сградата на ОУ «Отец Паисий»- с.Селча.

През 2016 г. е извършен основен ремонт на НЧ „Възраждане“1949 гр.Девин, кв. Настан. Извършена е подмяна на входната врата с PVC /демонтаж, монтаж, възстановяване на мазилка и обръщане на страници/, монтаж на негоримо подово покритие от винил на сцената, лакиране на дървените повърхности с огнеустойчив лак, боядисване на тавана с латекс, подмяна на съществуваща подова настилка с ламиниран паркет и всички съпътстващи дейности по подмяна на настилка.

Финансовото изпълнение на тази мярка не може да бъде определено, поради липсата на информация за стойността на извършените ремонтни дейности. Изпълнението по тази мярка може да се определи като СЛАБО. Община Девин трябва да положи повече усилия до края на плановия период за реализация на предвидените по мярката дейности, както и да търси източници за финансиране на тези дейности, тъй като осигуряването на по-добри условия в образователната инфраструктура освен, че ще подобри качеството на образованието ще окаже влияние върху редуциране на процента на напуснали училище.

Мярка 3.2.2: Повишаване на управленския, инфраструктурния и технологичен капацитет на здравеопазването

В основата на тази мярка стои създаването на условия за подобряване на управленския капацитет, пряко отговорен за управлението и дейността на МБАЛ-Девин. В тази връзка се предвижда изработването на местна антикризисна стратегия за здравеопазване в община Девин, която да залага измерими и постижими индикатори за качество на предоставяната здравна помощ и да осигурява финансова стабилност на

болничното заведение за период от три години. Дейностите по прилаганата мярка предвиждат и обучения на ръководния състав, свързан с управлението на болницата.

Включват се дейности, насочени към насърчаване на сътрудничество и съвместна дейност между Общината и НПО по проблемите на здравеопазването, както и осъществяване на съвместни дейности от системите на здравеопазване, образование и социална политика.

Мярката е насочена още и към развитие на долекуването в сферата на балнеолечението, осигуряване на равен достъп на всеки до здравна помощ, от която се нуждае и възможности да води здравословен начин на живот чрез подобряване на качеството и достъпността на медицинските услуги. Съхраняване и разширяване на възможностите на МБАЛ-Девин, като се сключат договори за нови клинични пътеки. Мярката е насочена към създаване на условия за привличане на нови и запазване на съществуващите медицински кадри, осигуряване на обучение и преквалификация за тях. Прилагането на мярката ще осигури модернизация на медицинското оборудване със съвременна апаратура за бърза и качествена диагностика.

В мярка 3.2.2. Община Девин е застъпила дейности, насочени към повишаване на управленския, инфраструктурния и технологичен капацитет на здравеопазването. В основата на тази мярка стои създаването на условия за подобряване на управленския капацитет, пряко отговорен за управлението и дейността на МБАЛ-Девин. Мярката е насочена още и към развитие на долекуването в сферата на балнеолечението, осигуряване на равен достъп на всеки до здравна помощ, от която се нуждае и възможности да води здравословен начин на живот чрез подобряване на качеството и достъпността на медицинските услуги.

През разглеждания период, Община Девин е реализирала следните дейности:

В края на 2013 г. и началото на 2014 г. е стартирана процедура по възстановяване дейността на лечебното заведение в град Девин - МБАЛ. Извършен е основен ремонт на материалната база на два етажа от триетажната сграда на лечебното заведение, където са разположени отделението по Вътрешни болести и Хирургия. Ремонтът е извършен с целеви средства от държавния бюджет и собствени средства на община Девин. След извършения ремонт е постигнато значително подобряване и модернизиране на съществуващата здравна инфраструктура на МБАЛ - Девин. Осигурени са по-добри условия и комфорт при предоставянето на медицинско обслужване на населението, което ще се ползва от подобрената здравна инфраструктура. Доставено е ново медицинско оборудване от община Девин, включващо: видеоколоноскоп в комплект с видеопроцесор със светлинен източник, видеотролей и монитор; спринцовкови инфузионни помпи; бифазен дефибрилатор-монитор; ЕКГ апарат; пациентен монитор; ЕКГ холтер; ехограф с възможности за ехокардиография; хематологичен анализатор; анестезиологичен апарат; ЕМГ апарат; съдов доплер; операциона маса. Медицинското оборудване е от изключително значение при осъществяване дейността на болницата. С внедряване в диагностично-лечебния процес на ново медицинско оборудване болницата има възможност да разшири броя и повиши качеството на предлаганите диагностични и лечебни услуги. Освен местните медицински кадри, са привлечени 2 специалисти извън общината и областта, в т.ч. и хабилитирано лице-водещ специалист в областта на ендокринологията. Сериозен успех в подобряване достъпността до

специализирана медицинска помощ е факта, че местен лекар, работещ в МБАЛ Девин е зачислен за редовна специализация по ендокринология. На 19.02.2014 г. е сключен договор с НЗОК за изпълнение на извънболнична медицинска помощ по специалностите - образна диагностика и клинична лаборатория. На 04.03.2014 г. е сключен договор за изпълнение на болнична медицинска помощ. Считано от 04.03.2014 г. са приети и първите пациенти. Преминали пациенти общо за 2014г. – 975 от които 936 по Клинични пътеки. Преминали пациенти през Клинична лаборатория и Рентген 5715.

С Решение на Общински съвет – Девин през 2015 г. е отреден парцел за Урегулиран поземлен имот с площ до 1000 кв.м., за изграждане на нов Филиал на Център за спешна медицинска помощ. Предвижда се центъра да се изгради по проект по Оперативна програма „Региони в растеж” 2014-2020г., с конкретен бенефициент Министерство на здравеопазването.

През 2016 г. със средства от дарения са извършени ремонтни дейности в МБАЛ- Девин, с цел обособяване на АГ отделение и Център за рехабилитция. Ремонтните дейности са извършени от Общинско предприятие „БКС-Девин“.

Финансовото изпълнение на тази мярка не може да бъде определено, поради липсата на информация за стойността на извършените дейности. Въпреки това изпълнението по тази мярка може да се определи като МНОГО ДОБРО. Видно е, че Община Девин е положила много усилия за реализация на предвидените по мярката дейности, както и в търсенето на източници за финансиране на тези дейности. Извършена е процедура по възстановяване дейността на лечебното заведение в град Девин - МБАЛ. Извършен е основен ремонт на материалната база на два етажа от триетажната сграда на лечебното заведение. Ремонта е извършен с целеви средства от държавния бюджет и собствени средства на община Девин. След извършения ремонт е постигнато значително подобряване и модернизирание на съществуващата здравна инфраструктура на МБАЛ - Девин. Осигурени са по-добри условия и комфорт при предоставянето на медицинско обслужване на населението, което ще се ползва от подобрената здравна инфраструктура. През 2016 г. със средства от дарения са извършени ремонтни дейности в МБАЛ- Девин, с цел обособяване на АГ отделение и Център за рехабилитция. Ремонтните дейности са извършени от Общинско предприятие „БКС-Девин“. Предвижда се по Оперативна програма „Региони в растеж” 2014-2020г., с конкретен бенефициент Министерство на здравеопазването да се изпълни проект за изграждане на нов Филиал на Център за спешна медицинска помощ.

Мярка 3.2.3: Развитие социалните услуги и свързаната с тях инфраструктура

Мярката включва разширяването на предоставяните към момента на територията на община Девин социални услуги и допълването им с допълнителни такива, делегирани от държавата. Основна цел е постигането на по-пълноценна грижа и реализация за индивидите в риск. Един от начините за постигането ѝ е предприемането на действия за интегриране на услуги, които да помагат на ползвателите да водят самостоятелен живот

и да преодолеят нуждите от социални помощи. Освен към разкриване на допълнителни услуги, мярката е насочена и към изграждане на необходимия капацитет за управление и предоставяне на социални услуги. Това условие, което ще гарантира в по-голяма степен качеството на предоставяните услуги.

Мярката предвижда изграждането и функционирането на институции, които са предназначени за деца и възрастни с увреждания на територията на община Девин, създаване на условия за привличане и задържане на специализирани кадри за работа в тях, откриване на повече обществени трапезарии, разширяване на капацитета на Центъра за обществена подкрепа (ЦОП).

Индикативна стойност, заложенa в индикативната финансова таблица	Реализирани проекти	Източник на финансиране	Отговорна организация	Изразходени средства
652 500,00 лв.	„Общностен център за деца и семейства в риск-гр.Девин“ 2016 – 2018 г.	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020	Община Девин	338 524,00 лв.
	„Приеми ме 2015“ 2015 – 2018 г.	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020	Община Девин	До 28.06.2017 г. са изразходвани 131 024,84 лв.
	„Осигуряване на топъл обяд в община Девин” 2016 – 2019 г.	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020	Община Девин	295 750,40 лв.
	„Осигуряването на най-добрия старт на децата в живота- гаранция за бъдещето на община Девин” 2010 – 2015 г.	МТСП, чрез заемни средства от Световната банка	Община Девин	152 554,74 лв.
	„И аз имам семейство” 2011-2014 г.	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020	Община Девин	138 387,21 лв.
	„Подкрепа за достоен живот” 2010-2014 г.	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020	Община Девин	475 865,00 лв.

Индикативна стойност, заложена в индикативната финансова таблица	Реализирани проекти	Източник на финансиране	Отговорна организация	Изразходени средства
	„Осигуряване на достоен живот на лица, зависими от грижа в община Девин” 2013-2014 г.	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020	Община Девин	141 012,00 лв.
	„Нови възможности за грижа” 2015 – 2016 г.	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020	Община Девин	123 172,39 лв.
	„Предоставяне на интегрирани социални и здравни услуги на лица, зависими от грижа в община Девин” 2016-2017 г.	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020	Община Девин	499 910,00 лв.
	„Подкрепа за уязвими групи и членовете на техните семейства в община Девин“ 2017-2018 г.	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020	Община Девин	390 601,78 лв.

В мярка 3.2.3. Община Девин е застъпила дейности, насочени към развитие на социалните услуги и свързаната с тях инфраструктура. Основна цел е постигането на по-пълноценна грижа и реализация за хората в риск. Освен към разкриване на допълнителни услуги, мярката е насочена и към изграждане на необходимия капацитет за управление и предоставяне на социални услуги. Мярката предвижда изграждането и функционирането на институции, които са предназначени за деца и възрастни с увреждания на територията на община Девин, създаване на условия за привличане и задържане на специализирани кадри за работа в тях, откриване на повече обществени трапезарии, разширяване на капацитета на Центъра за обществена подкрепа (ЦОП).

През разглеждания период, Община Девин е реализирала следните дейности:

През 2014 год. е продължила тенденцията за увеличаване на броя на предоставяните социални услуги. По проект „Осигуряването на най-добрия старт на децата в живота- гаранция за бъдещето на община Девин” е разкрит „Общностен център за деца и семейства в риск”. В общностния център от 2014 г. се предоставят услугите „Здравна консултация за деца от 0-7 год.” и „Интеграция за деца в детски градини и предучилищни групи/класове за деца от 3 до 7 год.”. Услугата „Здравна консултация за деца” е стартирала на 06.08.2014 год. Услугата „Интеграция на децата в детските градини и предучилищните групи/класове е

стартирала на 03.11.2014 год. И през 2014 год в община Девин се предоставя услугата „Обществена трапезария”, като 82 лица от уязвимите групи в гр.Девин са получавали ежедневно, в рамките на работните дни през зимните месеци топъл обяд. От 2011 година в Община Девин се изпълнява проект „И аз имам семейство”, финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2007-2013 г. По проекта се предоставя социалната услуга „Приемна грижа”. Към края на 2014 год. в Община Девин има настанено 1 дете, като за целия период на изпълнение на проекта те са 7, от които 6 са осиновени. По проект „Подкрепа за достоен живот” през 2014 год. е предоставяна услугата „Личен асистент” на 31 лица зависими от грижа от Община Девин. Социални услуги в домашна среда са предоставяни и по проект „Осигуряване на достоен живот на лица, зависими от грижа в община Девин”, финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2007-2013 г. През 2014 год. продължава дейността си Център за обществена подкрепа – гр.Девин. Предоставяните услуги се полват от децата и техните родители от цялата община. Основните потребители средно месечно са 45, а децата участвали в групова работа през 2014 г. са 680, като 155 от тях през месеците юли и август са участвали 10-12 пъти месечно в групите по интереси „Знание, здраве, спорт и веселие”, „Аз уча английски език” и „Карате”.

През 2015 год по проект „Осигуряването на най-добрия старт на децата в живота- гаранция за бъдещето на община Девин са предоставяни услугите „Здравна консултация за деца от 0-7 год.”, „Интеграция за деца в детски градини и предучилищни групи/класове за деца от 3 до 7 год.”, „Ранна интервенция на уврежданията”, „Индивидуална педагогическа подкрепа на деца”, „Семейно консултиране и подкрепа”. През лятната ваканция за 25 деца от уязвимите групи от община Девин, е организирано „Лятно училище”. Проектът е насочен към деца от 0 до 7 год. от уязвимите групи в община Девин, вкл. и ромската. Дейностите по проекта са насочени към ранното детско развитие. Център за обществена подкрепа – гр.Девин, е продължил работата си, свързана с предоставяне на комплекс от социални услуги, като през 2015 г. основните потребители на услугите са 73, а децата участвали в групова работа са 546. В изпълнение на мярката служителите от Център за обществена подкрепа- гр.Девин са повишили квалификацията си и уменията си за управление и предоставяне на социални услуги, като са преминали 10 обучения. И през 2015 год. лицата с увреждания и в невъзможност за самообслужване са ползвали социалната услуга „Личен асистент”. До 30.04.2015 год. услугата се предоставя по реда на ПМС№4 от 15.01.2015 г. На 01.06.2015 г. е стартирало предоставянето на услугата „Личен асистент” по проект „Нови възможности за грижа”, финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2014-2020 г. Услугата се предоставя в домашна среда от назначените към община Девин 25 лични асистента, а нейните потребители са от гр. Девин, кв. Настан, с.Гьоврен, с.Брезе и с.Осиково. Част от Личните асистенти, наети по проект „Нови възможности за грижа”, са преминали обучение за предоставяне на услугата. През 2015 г. в община Девин се предоставя и услугата „Обществена трапезария”, финансирана от фонд „Социална закрила” като 82 лица от уязвимите групи в гр.Девин, получават ежедневно, в рамките на работните дни през зимните месеци януари – април и октомври – декември 2015 г. топъл обяд. От 01.05.2015 год. до 30.09.2015 г. услугата се предоставя на 30 потребителя от гр. Девин и в летните месеци със средства осигурени от безвъзмездна финансова

помощ по проект, финансиран от Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане 2014-2020 г.

През 2016 г по проект BG05M9OP001-2.004-0034 „Общностен център за деца и семейства в риск – гр. Девин”, Договор BG05M9OP001-2.004-0034-C01 по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2014-2020, приоритетна ос 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване”, процедура BG05M9OP001-2.004 „Услуги за ранно детско развитие” са предоставяни услугите:

- „Ранна интервенция на уврежданията” – на 10 потребители;
- „Индивидуална педагогическа подкрепа за деца с увреждания” на 7 потребители; „Предоставяне на психологическа подкрепа и консултации на бъдещи и настоящи родители за формиране и развитие на родителски умения”, „Семейно консултиране и подкрепа” и „Индивидуална и групова работа с деца и родители, включително и с деца и родители, които не са от уязвимите групи, с цел посещаване на детската градина” – на 41 потребители;
- „Подкрепа за осигуряване на здравна детска консултация и дейности по превенция на заболяванията” на 58 потребители.

Проектът е насочен към деца от 0 до 7 год. от уязвимите групи в община Девин, вкл. и ромската общност. Общностният центърът предоставя услуги за подкрепа на деца в ранна детска възраст и техните семейства с цел подобряване на достъпа до здравна грижа, формиране на родителски умения, подобряване на семейната среда, повишаване на училищната готовност на децата за включване в образователната система, както и предотвратяване на настаняването на деца в специализирани институции. Чрез подобряване на готовността на децата за включване в образователната система и подкрепата за формиране на родителски умения сред уязвимите групи родители, се цели да се ограничи и предаването на бедността между поколенията.

С децата и техните родители през 2016 г. работят екипи от специалисти, включващи: рехабилитатор, психолог, логопед, социални работници, специален педагог, акушерка, гинеколог, педиатър, юрист, стоматолог, медицинска сестра, медиатори. Извършени са оценки в областите на развитие на децата, наблюдение на здравния статус, физическото и психомоторно развитие на бебетата и децата до 7 г., консултации на родителите – индивидуални и групови. Предоставяна е и юридическа помощ и консултация. Дейността се извършва както в оборудваните и обзаведени кабинети към общностния център, така и в детските заведения в община Девин и домовете на родителите.

Център за обществена подкрепа-гр.Девин и през 2016 г. продължава да предоставя комплекс от социални услуги, предназначени за деца и семейства, с цел предотвратяване изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции; превенция на насилието и отпадане от училище; деинституционализация и интеграция на деца от специализирани институции; обучение за придобиване на умения за водене на самостоятелен живот и социална интеграция на деца от институции, консултиране и подкрепа на семейства в риск, консултиране и подкрепа на деца с увреждания и повишаване на родителския капацитет в семействата им. Потребители на услугите на ЦОП- гр.Девин са деца жертва на насилие и техните семейства; деца с поведенчески проблеми и техните родители; деца, отпаднали или в риск от отпадане от училище и техните семейства, деца с увреждания и техните родители. С потребителите на услугите се провежда както индивидуална, така и групова работа.

На 29 февруари 2016 г. е приключило предоставянето на услугата „Личен асистент” по проект „Нови възможности за грижа”, финансиран от Оперативна

програма „Развитие на човешките ресурси” 2014-2020 г. Услугата е предоставяна от 1 юни 2015 г. в рамките на девет месеца в домашна среда.

През 2016 год. в рамките на проект „Предоставяне на интегрирани социални и здравни услуги на лица, зависими от грижа в община Девин”, Договор № BG05M9OP001-2.002-0102-C001 се предоставят социалните услуги „Домашен помощник” и „Личен асистент”. Общата цел на проекта е подобряване качеството на живот и достъпа до социални и здравни услуги на лица с увреждания и лица над 65 години в невъзможност от самообслужване.

И през 2016 г. е продължило да се предоставя услугата „Приемна грижа“. Целта на проект „Приеми ме 2015” е да се усъвършенства и разшири обхвата на услугата „приемна грижа” и затвърди нейното предоставяне на местно ниво, като алтернативна форма за отглеждане на деца в риск в семейна среда. Акцент е поставен към развитие на „специализирана приемна грижа”: за деца с увреждания; деца, жертви на насилие или трафик. Специален фокус се поставя върху настаняването на деца до 3 годишна възраст, както и на мерките насочени към повишаване на качеството на приемната грижа, чрез осъществяване на мониторинг.

През 2016 г. община Девин, предоставя услугата „Обществена трапезария“ по проект „Осигуряване на топъл обяд в община Девин“. Разширен е териториалния обхват на Обществената трапезария, като услугата се предоставя не само в гр. Девин, а и в село Грохотно, при еднакъв капацитет от 50 души за всяка една от трапезариите.

Реализираните проекти и дейности от Община Девин по мярка 3.2.3. през разглеждания период са на обща стойност 2 686 802,36 лв. Заложената сума в индикативната финансова таблица за дейностите по тази мярка е в размер на 625 500,00 лв., което ясно показва, че финансовото изпълнение на тази мярка е 4 пъти повече от предвиденото. Постигнати са по – голямата част от заложените индикатори. В резултат на това изпълнението по тази мярка може да се определи като МНОГО ДОБРО.

Специфична цел 3.3: Противодействие и превенция на отпадането от пазара на труда

Мярка 3.3.1: Ефективна превенция срещу отпадането от пазара на труда

Тази мярка е насочена към ограничаване на отпадащите всяка година от пазара на труда в региона. Ще бъде разработена стратегия за постигане на по-добра и пълна трудова заетост на хората на територията на община Девин. За целта ще се наблюдава и изследва състоянието на пазара на труда, неговите потребности и развитие в дългосрочен план. Ще се изгради ефективна система от стъпки, които да противодействат на негативните фактори, водещи до отпадане от пазара на труда в региона. Една от тях е изграждането и придобиването на нови компетентности, които отговарят на търсенето на труд и изискванията на пазара. Ще се разработят системи за обучение, които ще регулират професионалната подготовка според нуждите на пазара на труда в региона, като в училищата ще действа програма за ранно образователно ориентиране и консултация с ученици, които изпитват затруднения в определяне на своето бъдещо учебно заведение и професия. Мярката е насочена към формулиране на ефективни

стъпки, които да игнорират фактори, които в последствие биха оказали негативно влияние и биха довели до отпадане от трудовия пазар.

Индикативна стойност, заложена в индикативната финансова таблица	Реализирани проекти	Източник на финансиране	Отговорна организация	Изразходени средства
1 961 250,00 лв.	Програма „Старт на кариерата” 2014 – 2016 г.	Национален бюджет	Община Девин	18 974,32 лв.
	Регионална програма за заетост	Национален бюджет	Община Девин	29 215,39 лв.

В мярка 3.3.1. Община Девин е застъпила дейности, насочени към противодействие и превенция на отпадането от пазара на труда. Тази мярка е насочена към ограничаване на отпадащите всяка година от пазара на труда в региона. Предвижда разработването на стратегия за постигане на по-добра и пълна трудова заетост на хората на територията на община Девин. През разглеждания период, Община Девин е реализирала следните дейности:

През 2015 г. в община Девин е осигурила заетост на безработни лица от община Девин, както следва :

По Програма „Клио”- осигурена е заетост на 4 лица за периода 13.03.2015-18.09.2015 г.

По Програма за обучение и заетост на продължително безработни лица - Компонент III- осигурена е заетост на 10 лица за периода 01.04.2015-30.06.2015г.

По Програма „Старт на кариерата”- осигурена е заетост на 1 лице в Общинска администрация – Девин, със срок на наемане 9 м.- от 01.01.2015г.-30.09.2015 г.

По Регионална програма за заетост- осигурена е заетост на 17 лица за периода 01.04.2015-30.09.2015г.

Предоставяне на услугата „Личен асистент” по реда на ПМС№4/15.01.2015 г.- назначени са 26 лица за периода 02.02.2015 г.-24.04.2015 г.

По Проект „Нови възможности за грижа”- назначени са 25 лица на длъжност „Личен асистент от 01.06.2015 г. са срок от 9 месеца.

През 2016 г. броя на безработните лица включени в програми и мерки за заетост през 2016 г. е следния:

- По програми за заетост и обучение от Закона за насърчаване на заетостта - 54 лица;

- по Мерки за заетост от Закона за насърчаване на заетостта - 26 лица;

- По проекти на оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ - 182 лица.

В общинска администрация- Деви е осигурена заетост по следните програми и проекти:

➤ По Програма „Старт на кариерата”- осигурена е заетост на 2 лица в

Общинска администрация – Девин, със срок на наемане 9 м.

➤ По Регионална програма за заетост- осигурена е заетост в населените места от община Девин на 12 лица на длъжност „Общ работник“.

По проект „Предоставяне на интегрирани социални и здравни услуги на лица, зависими от грижа в община Девин” е осигурена заетост на 50 лични асистенти, 25 домашни помощници, един управител и една медицинска сестра.

За разглеждания период Община Девин е изпълнила проекти по мярка 3.3.1. на стойност 48 189,71 лв. Общо за тези дейности в индикативната финансова таблица са заложили средства в размер на 1 961 250,00 лв. Финансовото изпълнение по мярката е 2,5%. До края на плановия период Община Девин трябва да положи повече усилия, насочени към формулиране на ефективни стъпки, които да игнорират фактори, които в последствие биха оказали негативно влияние и биха довели до отпадане от трудовия пазар.

Мярка 3.3.2: Подобряване на условията на труд на работното място

Тук се включват дейности за привеждане на условията на труд на работното място в съответствие с нормите и изискванията на законодателството по безопасност и здраве при работа и подобряване на професионалния и здравния статус на работната сила чрез внедряване на превантивни системи за мониторинг и контрол на рисковете за здравето и безопасността на работното място.

В мярка 3.3.2. Община Девин е застъпила дейности, насочени към подобряване на условията на труд на работното място. Мярката предвижда дейности за привеждане на условията на труд на работното място в съответствие с нормите и изискванията на законодателството по безопасност и здраве при работа и подобряване на професионалния и здравния статус на работната сила чрез внедряване на превантивни системи за мониторинг и контрол на рисковете за здравето и безопасността на работното място.

През разглеждания период, Община Девин не е реализирала дейности по тази мярка. Финансовото изпълнение е 0%. До края на плановия период общината трябва да положи усилия за реализиране на дейностите, заложили в мярка 3.3.1., както и да търси възможни източници за финансиране на тези дейности.

Специфична цел 3.4: Оказване помощ и подкрепа на етническите малцинства за социално включване

Мярка 3.4.1: Интеграция на маргинализирани групи

Мярката има за цел да осигури на социално изключените малцинствени групи достъп до образование, здравеопазване, програми за заетост, подобряване на жилищните условия и др., с което да окаже противодействие на тяхната социална изолация и бедност. В социално-икономически аспект статусът на малцинствата е по-нисък и се характеризира с висок процент на безработица, занемарени битови и жилищни условия, ниска образователна и здравна грамотност. С изпълнението на мярката местната администрация ще увеличи възможността да привлича и оползотворява ресурси по програми от ЕС, които имат за цел да социализират, приобщат и включат

малцинствените общности във всички сфери на обществения живот. Мярката ще реализира дейности, които ще осигурят предпоставки за активно участие на представителите на етническите малцинства в обществените процеси на територията на община Девин. Ще се изработят и приложат методики за ранно идентифициране и превенция на рисковете от социално изключване.

В мярка 3.4.1. Община Девин е застъпила дейности, насочени към интеграция на маргинализирани групи. Мярката има за цел да осигури на социално изключените малцинствени групи достъп до образование, здравеопазване, програми за заетост, подобряване на жилищните условия и др., с което да окаже противодействие на тяхната социална изолация и бедност. Мярката предвижда дейности, които ще осигурят предпоставки за активно участие на представителите на етническите малцинства в обществените процеси на територията на община Девин.

През разглеждания период, Община Девин е реализирала следните дейности по тази мярка:

През 2014 г. 125 деца са се включили в следните ателиетата организирани от ЦОП –гр.Девин: „Знание,здраве,спорт и веселие” – 5 групи; „Аз уча английски език” – 6 групи; „Карате” – 4 групи. През летните месеци специалистите от ЦОП-гр.Девин са работили за социалната адаптация и интеграция на децата от кв.Забрал. които са на възраст от 3 до 7 години. Всеки вторник 22 деца, с организиран превоз са посещавали ЦОП. През лятната ваканция за 60 деца от уязвимите групи от община Девин, е организирано „Лятно училище”. Проведените дейности и занимания повиши тяхната подготовка за постъпване в първи клас.

И през 2015 г. Община Девин работи за социализиране и приобщаване на ромската общност в Община Девин. За поредна година в лятната групова работа на ЦОП-гр.Девин са включени деца от ромски произход, като паралелно с децата е работено и с техните родители. Към децата от ромската общност на възраст от 0 до 7 г., техните родители и бъдещи родители са насочени и услугите предоставяни по Проект „Осигуряване на най- добрия старт на децата в живота- гаранция за бъдещето на община Девин. Осигурен е транспорт за децата, посещаващи детската градина в кв.Саята. По проекта Министерство на труда и социалната политика е закупило автобус /11+1 местен/, който е прехвърлен безвъзмедно на община Девин.

В община Девин от ромски произход по постоянен и настоящ адрес са 147 лица, които са ситуирани основно в общинския център- гр.Девин. Децата от ромската общност посещават две от училищата на територията на Община Девин, като в СУ „Христо Ботев“ те са 57 деца, а в ПГЕ „А.С.Попов“- 8 ученика. Двадесет и шест деца от ромската общност от 2 до 7 години посещават ДГ „Изворче“ – гр.Девин и ДГ „Здравец“-гр.Девин. Децата са равномерно разпределени в училищните паралелки и групите в детските градини. За осигуряване на редовна посещаемост и задържане в училищата и детските градини е осигурен безплатен транспорт от Община Девин. В Центъра за обществена подкрепа през 2016 година е работено с 15 ромски семейства, които са индивидуални потребители в ЦОП.

През 2016 год. на десет деца от ромската общност е наложена мярка по ЗБПМНП и е определен обществен възпитател за работа деца и родители.

Проведени са беседи и консултации по теми свързани с превенция на насилието, зависимости, трафик на хора и др.

През 2016 г. стартира предоставянето на здравни и социални услуги по проект „Общностен център за деца и семейства в риск в Община Девин“. С децата от 0 до 7 години и техните семейства работят консултантите наети по проекта, а именно психолог, рехабилитатор, логопед, стоматолог, педиатър, социални работници, социален педагог, юрист и гинеколог. Здравна консултация е предоставена на 35 деца от ромски произход и техните семейства. На 16 деца от ромски произход и техните родители е предоставена услугата „Семейно консултиране и подкрепа“, а 2 деца и техните родители са консултирани в рамките на услугата „Ранна интервенция на уврежданията.

Финансовото изпълнение на тази мярка не може да бъде определено, поради липсата на информация за стойността на извършените дейности. Въпреки това изпълнението по тази мярка може да се определи като МНОГО ДОБРО. Видно е, че Община Девин е положила много усилия за реализация на предвидените по мярката дейности, както и в търсенето на източници за финансиране на тези дейности. До края на плановия период общината трябва да продължи да работи в посока интеграция на маргинализираните групи.

Общата оценката от изпълнението на дейностите и предприетите мерки по **Приоритет 3: „Повишаване качеството на живот, насърчаване на социалното включване, развитие на човешките ресурси и осигуряване на по-високо равнище на заетост и доходи в община Девин”,** е оценена като **МНОГО ДОБРА** степен на изпълнение. Мерките по този приоритет са насочени към разширяване на достъпа до качествено образование и квалификация, постигане на по-голяма гъвкавост на образователната система спрямо промените на пазара на труда. Основната цел на приоритет 3 е създаване на условия за качествена заетост, гарантираща социално включване и изграждане на адекватна инфраструктура за образование и здравеопазване, която да осигури по-добър здравен статус на населението и да засили социалното включване на изключените от социалния живот групи. Приоритетът включва мерки, които целят постигането на четири специфични цели. В изпълнение на Приоритет 3 в индикативната финансова таблица са планирани средства в размер на 12 523 875 лв. От заложените средства в индикативната финансова таблица е видно, че приоритет 3 се нарежда на второ място по – важност за Община Девин. За изпълнение на приоритета са заложен 4 специфични цели и 9 мерки. Изпълнени са повечето от заложените мерки, като от наличната информация е видно, че са изпълнени дейности в размер на 4 747 192,36 лв, което показва, че финансовото изпълнение на Приоритет 3 е окол 40%. Най-добро постижение има по Специфична цел 3.1.: Осигуряване на повече възможности за равен достъп до образование и повишаване на образователното равнище на населението. Резултатите са постигнати чрез изпълнение на мерки 3.1.1., 3.1.2. и 3.1.3., чрез които има добри постижения в създаването на условия за достъп до по-качествено образование, вкл. на маргинализирани групи; намаляване броя на учениците преждевременно напускащи училище и насърчаване обучението и развитието през целия живот. Добри резултати Община Девин е постигнала и при Специфична цел 3.2.: Осигуряване на висококачествени и разнообразни социални,

здравни и образователни услуги. Резултатите са постигнати чрез изпълнение на мерки 3.2.1., 3.2.2. и 3.2.3., чрез които са осигурени по-добри условия и комфорт при предоставянето на медицинско обслужване на населението, което ще се ползва от подобрената здравна инфраструктура и е постигнато подобрене в развитието на социалните услуги и свързаната с тях инфраструктура. До края на плановия период Община Девин трябва да положи повече усилия, насочени към формулиране на ефективни стъпки, които да игнорират фактори, които в следствие биха оказали негативно влияние и биха довели до отпадане от трудовия пазар. Усилия трябва да продължат да се полагат в посока подобряване социално-икономическия статус на малцинствените групи, което може да бъде постигнато чрез търсене от местната администрация на възможности за привличане и оползотворяване ресурси по програми от ЕС, насочени към приобщаването и включването на малцинствените групи във всички сфери на обществения живот.

Приоритет 4: „Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда“

Развитието и модернизацията на инфраструктурата е от определящо значение за увеличаване инвестиционната атрактивност и конкурентоспособност на общината. Инфраструктурата е ключов фактор за развитието на бизнеса и източник за създаване на нови работни места. Тя има и важно значение за подобряване на условията на живот в Общината и компенсиране на нейната труднодостъпност. Проектите за развитие и модернизация на инфраструктурата се оценяват за тяхното въздействие върху околната среда, което е от особена важност за прилагане принципите на устойчивото развитие. В този приоритет са очертани три специфични цели.

Специфична цел 4.1: Изграждане и модернизиране на техническа инфраструктура в съответствие с европейските стандарти

Мярка 4.1.1: Изграждане на подходяща транспортна инфраструктура (вкл. до туристическите обекти)

Тази мярка предвижда изграждането на нови, реконструкция и рехабилитация на съществуващи пътища и улични мрежи, които се намират в лошо състояние.

Индикативна стойност, заложена в индикативната финансова таблица	Реализирани проекти	Източник на финансиране	Отговорна организация	Изразходени средства
--	---------------------	-------------------------	-----------------------	----------------------

Индикативна стойност, заложена в индикативната финансова таблица	Реализирани проекти	Източник на финансиране	Отговорна организация	Изразходени средства
433 750,00 лв.	„Паркоустройствен проект и благоустройство на гр.Девин- подобекти: кв. „Въртлек“ с крайречна пешеходна алея първи и втори етап, центална градска част-площад 2009 – 2014 г.	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013	Община Девин	1 740 184,00 лв.

В мярка 4.1.1. Община Девин е застъпила дейности, насочени към изграждане на подходяща транспортна инфраструктура (вкл. до туристическите обекти). Предвижда се изграждането на нови, реконструкция и рехабилитация на съществуващи пътища и улични мрежи, които се намират в лошо състояние.

През разглеждания период, Община Девин е реализирала следните дейности:

През 2014 год. със средства от целева капиталова субсидия са извършени ремонтни дейности на следните общински пътища- път IV-19782 Тешел-Триград-Гъворен, път IV-86835 Михалково-Селча от км.0+000 до 13+600, изкърпена е асфалтова настилка на входната артерия на гр.Девин, ул. „Родопи“ и ул. „Гимназиална“. Със средства по проекти, финансирани от Програмата за развитие на селските райони е рехабилитирана уличната мрежа в селата Грохотно и Селча.

През 2015 г. в изпълнение на мярката със средства за капиталови разходи са изпълнени следните проекти „Основен ремонт на път IV-19776 на път Тешел-Триград-Кестен“, „Основен ремонт SML III-866 Михалково-Кричим-Осиково“, „Реконструкция и рехабилитация на улична мрежа на гр.Девин и кв.Настан“.

През 2016 г. в изпълнение на мярката със средства за капиталови разходи са изпълнени следните проекти:

„Основен ремонт на път IV-19776 на път Тешел-Триград-Кестен“;
 „Рехабилитация на път Михалково-Селча от разклона за с.Стоманево до с.Селча“;
 Рехабилитация на мост на път Стоманево при местността „Гашна“;
 „Рехабилитация и изграждане на подпорна стена на ул.”Иглика“.

През 2016 г. община Девин кандидатства по Програмата за развитие на селските райони с проект „Рехабилитация на Път PAZ 2044 / III-377, Равногор - Нова Махала / граница Община (Брацигово - Батак) / Фотиново - граница Община (Батак - Девин) / Девин - III-197 от km 0+000 до km 12+500“. Проект е в процес на оценка.

Извършен е основен ремонт на улица в с.Брезе и с.Осиково, изградени са тротоари в с.Грохотно, с.Михалково и с. Селча. Извършен е основен ремонт на централен площад в кв.Настан.

Финансовото изпълнение на тази мярка не може да бъде определено напълно, поради липсата на информация за стойността на извършените дейности. Налична е информация за изразходени 1 740 184,00 лв. за проект „Паркоустройствен проект и благоустройство на гр.Девин- подобекти: кв. „Въртлек“ с крайречна пешеходна алея първи и втори етап, централна градска част- площад 2009 – 2014 г. В индикативната финансова таблица за мярка 4.1.1. са заложили средства в размер на 433 750,00 лв., видно от това, че само с този проект заложените цели са няколко пъти преизпълнени и от информацията за останалите изпълнени проекти, изпълнението по тази мярка може да се определи като МНОГО ДОБРО. Община Девин е положила много усилия за реализация на предвидените по мярката дейности, както и в търсенето на източници за финансиране на тези дейности. До края на плановия период общината е предвидила изпълнението на проект „Рехабилитация на Път РАЗ 2044 / Ш-377, Равногор - Нова Махала / граница Община (Брацигово - Батак) / Фотиново - граница Община (Батак - Девин) / Девин - Ш-197 от km 0+000 до km 12+500“ по Програмата за развитие на селските райони. Проект е в процес на оценка.

Мярка 4.1.2: Развитие на енергийната ефективност и технологии и използване на възобновяеми енергийни източници

Мярката предвижда извършването на реконструкция на остарели публични сгради и повишаването на тяхната енергийна ефективност. Извършване на замяна на дървени електрически стълбове с бетонови и изграждане на трафопостове. Тук се включват дейности по газифициране и изграждане на съоръжения за производство и използване на енергия от възобновяеми енергийни източници.

Индикативна стойност, заложила в индикативната финансова таблица	Реализирани проекти	Източник на финансиране	Отговорна организация	Изразходени средства
1 650 000,00 лв.	„Подобряване на жизнената среда на сгради на територията на град Девин- въвеждане на енергоефективни мерки на сградата на Районна служба „Пожарна безопасност и защита на населението“ 2016 – 2018 г.	Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г.	Община Девин	420 671,00 лв.
	„Подобряване на жизнената среда на сгради на територията на град Девин- въвеждане на енергоефективни мерки	Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г.	Община Девин	481 438,25 лв.

Индикативна стойност, заложена в индикативната финансова таблица	Реализирани проекти	Източник на финансиране	Отговорна организация	Изразходени средства
	на сградата на Районно управление-Девин 2016 – 2018 г.			
	„Повишаване на енергийната ефективност на сгради от общинската образователна инфраструктура-Обединено детско заведение „Здравец“ и Обединено детско заведение „Изворче“-гр.Девин“ 2016 – 2018 г.	Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г.	Община Девин	724 310,46 лв.
	„Повишаване на енергийната ефективност в общинска административна сграда-гр.Девин, община Девин“ 2016 – 2018 г.	Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г.	Община Девин	707 826,84 лв.
	„Въвеждане на енергоефективни мерки на жилищни сгради на територията на град Девин“ 2017 – 2019 г.	Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г.	Община Девин	2 118 516,83 лв.

В мярка 4.1.2. Община Девин е застъпила дейности, насочени към развитие на енергийната ефективност и технологии и използване на възобновяеми енергийни източници. Предвижда се извършването на реконструкция на остарели публични сгради и повишаването на тяхната енергийна ефективност. Извършване на замяна на дървени електрически стълбове с бетонови и изграждане на трафопостове. Тук се включват дейности по газифициране и изграждане на съоръжения за производство и използване на енергия от възобновяеми енергийни източници.

През разглеждания период, Община Девин е реализирала следните дейности:

През 2015 и 2016 г. със средства за капиталови разходи е извършен ремонт на сградите на кметства в с.Триград, с.Жребево, с.Брезе, с.Лясково, с. Грохотно, с. Гьоврен и с.Осиково.

В процес на изпълнение по Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г. са следните проекти:

„Подобряване на жизнената среда на сгради на територията на град Девин-въвеждане на енергоефективни мерки на сградата на Районна служба „Пожарна безопасност и защита на населението“ 2016 – 2018 г.; „Подобряване на жизнената среда на сгради на територията на град Девин-въвеждане на енергоефективни мерки на сградата на Районно управление-Девин 2016 – 2018 г.; „Повишаване на енергийната ефективност на сгради от общинската образователна инфраструктура-Обединено детско заведение „Здравец“ и Обединено детско заведение „Изворче“-гр.Девин“ 2016 – 2018 г.; „Повишаване на енергийната ефективност в общинска административна сграда-гр.Девин, община Девин“ 2016 – 2018 г.; „Въвеждане на енергоефективни мерки на жилищни сгради на територията на град Девин” 2017 – 2019 г. Предвидените за изпълнение проекти са на обща стойност: 4 452 763,38 лв., което показва едно МНОГО ДОБРО изпълнение на мярката.

Специфична цел 4.2: Изграждане и модернизация на мрежите на екологичната инфраструктура – водопроводни и канализационни мрежи и съоръжения и съоръжения за третиране на отпадъци

Мярка 4.2.1: Изграждане и реконструкция на пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води, модернизация и разширение на ВиК мрежата

Мярката предвижда извършване на реконструкция, модернизация и изграждане на водоснабдителна и канализационна мрежа, както и пречиствателни съоръжения за питейни и отпадъчни води във всички населени места на територията на община Девин. Там, където съществува ще се приложат мерки за подобряването на техническото й състояние.

Индикативна стойност, заложена в индикативната финансова таблица	Реализирани проекти	Източник на финансиране	Отговорна организация	Изразходени средства
19 612 500,00	„Водопровод за термални води „Беденски бани – гр. Девин“ 2016 – 2017 г.	Държавен бюджет	Община Девин	2 460 000,00 лв.
	„Рехабилитация на улична мрежа село Триград и село Селча” 2009-2014 г.	Програма за развитие на селските райони 2007-2013	Община Девин	1 931 250,00 лв.
	„Реконструирана ВиК мрежата на ул. "Младежка", ул. "Горски извор" и ул. "Момчил юнак", както и част от ВиК мрежата на село Гьоврен” 2014 г.	Публична инвестиционна програма "Растеж и устойчиво развитие на регионите"	Община Девин	2 343 000,00 лв.

Индикативна стойност, заложена в индикативната финансова таблица	Реализирани проекти	Източник на финансиране	Отговорна организация	Изразходени средства
	„Реконструкция на водоснабдителна и канализационна мрежа с пречиствателно съоръжение и подобряване на уличната настилка в село Селча” -2014 г.	Програма за развитие на селските райони 2007-2013	Община Девин	4 530 344,00 лв.
	„Реконструкция на водоснабдителна и канализационна мрежа с пречиствателно съоръжение и подобряване на уличната настилка в село Триград” -2014 г.	Програма за развитие на селските райони 2007-2013	Община Девин	5 842 788,00 лв.
	„Рехабилитация на водоснабдителна и канализационна мрежа с пречиствателно съоръжение и подобряване на уличната настилка в село Грохотно, рехабилитация на водоснабдителна мрежа и подобряване на улична настилка в село Стоманево и рехабилитация на водоснабдителна мрежа в село Осиково” -2014 г.	Програма за развитие на селските райони 2007-2013	Община Девин	4 011 462,00 лв.

В мярка 4.2.1. Община Девин е застъпила дейности, насочени към изграждане и реконструкция на пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води, модернизация и разширение на ВиК мрежата. Предвижда се извършване на реконструкция, модернизация и изграждане на водоснабдителна и канализационна мрежа, както и пречиствателни съоръжения за питейни и отпадъчни води във всички населени места на територията на община Девин. Там, където съществува ще се приложат мерки за подобряването на техническото ѝ състояние.

През разглеждания период, Община Девин е реализирала следните дейности:

В изпълнение на мярката община Девин е изпълнявала следните проекти, финансирани от Програмата за развитие на селските райони:

- „Рехабилитация на улична мрежа село Триград и село Селча” – По проекта е рехабилитирана уличната мрежа и изградени конструктивни елементи на улици №1, №2, №4, №7, №16, №19, №21 в с.Селча и улици №5 и №6 в с.Триград.

- „Реконструкция на водоснабдителна и канализационна мрежа с пречиствателно съоръжение и подобряване на уличната настилка в село Селча”- подобрена е настилка на улици № 3, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 22; рехабилитирана е водопроводната и канализационна мрежа на населеното място; изградени са две пречиствателни съоръжения за отпадни води.

- „Реконструкция на водоснабдителна и канализационна мрежа с пречиствателно съоръжение и подобряване на уличната настилка в село Триград”- реконструирана е водопроводна и канализационна мрежа; изградено е пречиствателно съоръжение за отпадни води; реконструирани улици № 7, 8, 9, 10.

- „Рехабилитация на водоснабдителна и канализационна мрежа с пречиствателно съоръжение и подобряване на уличната настилка в село Грохотно, рехабилитация на водоснабдителна мрежа и подобряване на улична настилка в село Стоманево и рехабилитация на водоснабдителна мрежа в село Осиково” - рехабилитирана е водоснабдителна и канализационна мрежа, изградено е пречиствателно съоръжение, подобрена е уличната настилка в село Грохотно.

Със средства, осигурени от Публична инвестиционна програма "Растеж и устойчиво развитие на регионите" през 2014 г. е реконструирана ВиК мрежата на ул. "Младежка", ул. "Горски извор" и ул. "Момчил юнак", както и част от ВиК мрежата на село Гьоврен.

През 2015 г. по Програмата за развитие на селските райони са изпълнени следните проекти:

„Реконструкция на водоснабдителна и канализационна мрежа с пречиствателно съоръжение и подобряване на уличната настилка в село Селча”;

„Реконструкция на водоснабдителна и канализационна мрежа с пречиствателно съоръжение и подобряване на уличната настилка в село Триград”;

„Рехабилитация на водоснабдителна и канализационна мрежа с пречиствателно съоръжение и подобряване на уличната настилка в село Грохотно”.

През 2016г. са извършвани ремонтни дейности на ВиК мрежата на с.Грохотно.

По Програмата за развитие на селските райони за програмен период 2014-2020 г. през месец октомври 2016 г. е подадено едно общо проектно предложение за изграждане и рехабилитация на външна и вътрешна водоснабдителна система и съоръжения на четири населени места в община Девин – с. Михалково, с.Беден, с.Брезе и с.Осиково.

От наличната информация по мярката са изпълнени дейности на обща стойност: 21 118 844,00 лв. В индикативната финансова таблица за тази мярка са заложили 19 612 500,00 лв., от което е видно, че финансовото изпълнение на мярката е 108%, в резултат на което, изпълнението на мярка 4.2.1. може да бъде оценено като МНОГО ДОБРО.

Мярка 4.2.2: Подобряване на инфраструктурата и технологиите за третиране на отпадъци

Дейностите са насочени към комплексно решаване на проблемите, свързани с отпадъците в общината. Мярката цели ограничаване на вредното въздействие върху здравето на хората и околната среда, като се насърчи преминаването към повторната им употреба, с което да се ограничи ползването на първични природни ресурси. Подобряването на ефективността на системата по сметосъбиране и управление на отпадъците е задача от първостепенно значение за общината. Подобряването на управлението на отпадъците ще допринесе за подобряване качеството на средата в малките населени места. Необходими са мерки за контрол и своевременно почистване на нерегламентираните сметища. Предвижда се изготвяне на морфологичен анализ на състава и количеството битови отпадъци, образувани на територията на община Девин. Ще се насочат усилия за въвеждане на метода на компостиране на битови отпадъци и производство на биогаз.

В мярка 4.2.2. Община Девин е застъпила дейности, насочени към подобряване на инфраструктурата и технологиите за третиране на отпадъци. Мярката предвижда дейности насочени към комплексно решаване на проблемите, свързани с отпадъците в общината. Мярката цели ограничаване на вредното въздействие върху здравето на хората и околната среда, като се насърчи преминаването към повторната им употреба, с което да се ограничи ползването на първични природни ресурси. Подобряването на ефективността на системата по сметосъбиране и управление на отпадъците е задача от първостепенно значение за общината. Предвижда се изготвяне на морфологичен анализ на състава и количеството битови отпадъци, образувани на територията на община Девин. Ще се насочат усилия за въвеждане на метода на компостиране на битови отпадъци и производство на биогаз.

През разглеждания период, Община Девин е реализирала следните дейности по тази мярка:

През 2014 г. е създадено Регионално сдружение за управление на отпадъците, с членове четирите общини, които депонират в депо с.Барутин /общини Девин, Борино, Доспат и Сатовча/. Регистрираното сдружение ще гарантира изпълнението на задълженията на членовете му съгласно чл.31, ал.1 от Закона за управление на отпадъците /ЗУО/. Натрупаните средства от отчисления по чл.60, ал.2 от ЗУО ще се използват за изготвяне на морфологичен анализ на битовите отпадъци, постъпващи в депото, както и за закупуване на съдове и друга техника /балировачки, дробилки и др./ необходими за оптимизиране процеса на сметосъбиране, както и на разделното такова. Община Девин участва като партньор в проектно предложение заедно с общините Доспат, Сатовча, Борино и Сърница за изграждане на компостираща и сепарираща инсталация по Оперативна програма «Околна среда 2014 – 2020 г». Проектното предложение е в процес на оценка.

Към този момент изпълнението по мярка 4.2.2. може да бъде оценено като СЛАБО. До края на плановия период общината трябва да положи усилия за реализиране на дейностите, заложи в мярката, както и да търси възможни източници за финансиране на тези дейности.

Мярка 4.2.3: Управление на риска от природни бедствия и аварии

Дейностите по прилагане на мярката включват изработване на планове за превенция и защита от:

- Горски, полски и пожари в градска среда – осигуряване на средства за реализирането им;
- Наводнения в резултат от проливни дъждове, обилни снеговалежи и скъсване на язовирни стени;
- Овладеяване на абразионните и свлачищните процеси на територията на общината чрез адекватни действия за предотвратяването им;
- Обилни снеговалежи и обледяване;
- Изграждане на инфраструктурни съоръжения за предотвратяване на наводнения и борба с абразия и ерозията, възстановяване и изграждане на дренажни съоръжения и инфраструктура.

Прилагането на мярката предвижда изработването на система от спешни мерки за преодоляване на познатите първичните и вторични последици от образуването на наводнения. Ще бъде разработена и въведена система за наблюдение, ранно предупреждение и оповестяване на органите за управление, силите за реагиране и населението. Ще се организират и проведат обучения на органите за управление, силите за реагиране и населението за реагиране при различни природни бедствия.

Индикативна стойност, заложенa в индикативната финансова таблица	Реализирани проекти	Източник на финансиране	Отговорна организация	Изразходени средства
543 375,00	„Изготвяне на Интегриран план за градско възстановяване и развитие на град Девин“ 2013-2014	Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013	Община Девин	158 508,00 лв.
	„Подпорна стена укрепваща ул. „Кокиче“, кв. „Саята“- гр.Девин, между кв.49 и кв.53 по ПУП на гр.Девин, през о.т.591, о.т.592, о.т.593”	фонд “Солидарност“ на Европейския съюз.	Община Девин	157 200,00 лв.
	Изграждане на подпорна стена в с.Триград укрепваща улица от о.т.6 до о.т. 24 по ПУП на с.Триград – 2015 г.	МКВП към Министерски съвет	Община Девин	164,000 лв.

Индикативна стойност, заложена в индикативната финансова таблица	Реализирани проекти	Източник на финансиране	Отговорна организация	Изразходени средства
	Изграждане на подпорна стена укрепваща ул."Васил Левски" от о.т. 1629 до о.т.1374,о.т.98.кв.59 и частично укрепване на градски парк в УПи II кв.155 по ПУП на гр.Девин – 2015 г.	МКВП към Министерски съвет	Община Девин	988,200 лв.
	Реконструкция и доизграждане на защитна подпорна стена в кв.26 между о.т. 136 и о.т.166 по ПУП на село Триград – 2017 г.	МКВП към Министерски съвет	Община Девин	85,384 лв.

В мярка 4.2.3. Община Девин е застъпила дейности, насочени към управление на риска от природни бедствия и аварии. Прилагането на мярката предвижда изработването на система от спешни мерки за преодоляване на познатите първичните и вторични последици от образуването на наводнения. Ще бъде разработена и въведена система за наблюдение, ранно предупреждение и оповестяване на органите за управление, силите за реагиране и населението. Ще се организират и проведат обучения на органите за управление, силите за реагиране и населението за реагиране при различни природни бедствия.

През разглеждания период, Община Девин е реализирала следните дейности:
През 2014 год. е изградена следната инфраструктура: Възстановена е подпорна стена за укрепване на ул."Лиляна Димитрова" между о.т.1020 и о.т.1021, кв.122 по ПУП на кв.Настан, изградена е подпорна стена на път IV-86832 при км. 2+300, за с.Беден. Изпълнен е проект „Подпорна стена, укрепваща речното корито и улица от о.т.233 до о.т.223, с. Грохотно, община Девин”, финансиран от Оперативна програма „Регионално развитие” 2007-2013 г.

През 2015 г. с Решение № 86, прието на редовно заседание на Общински съвет град Девин на 03.07.2015г., е създадено доброволно формирование за защита на населението при възникване на бедствия, пожари и други извънредни ситуации в община Девин с численост до 15 души.

Със заповед на кмета на община Девин е сформирана работна група за набирането и обучението на доброволното формирование.

С писмо от 20.10.2015г. на Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" – София е регистрирано доброволно формирование „Последните рицари” към община Девин, област Смолян, което е вписано в регистъра на

доброволните формирования за защита при пожари, бедствия и извънредни ситуации, съгласно „Наредба № I з-1669 от 17.08.2012г. за реда за създаване, поддържане и водене на регистър на доброволните формирования за защита при пожари, бедствия и извънредни ситуации”, със пореден номер за страната СМ – 192 – 01. Доброволците за регистрирани с 10 персонални идентификационни номера (ПИН) и са им издадени съответните удостоверения. Със всеки един от доброволците е сключен граждански договор, където подробно са описани задълженията на страните.

Доброволното формирование е преминало основен първоначален основен курс на обучение с продължителност от 160 учебни часа разпределени на три модула. Всеки един от доброволците е издържал успешно теоретичен и практически изпит, както и курс по първа долекарска помощ.

Така регистрираното доброволно формирование „Последните рицари” към община Девин, съгласно ЗЗБ и наредбите регламентиращи статута на доброволците, може да се използва в помощ на частите на единната спасителна система, при преодоляване на бедствия, пожари и извънредни ситуации на територията на община Девин.

Изградена е „Подпорна стена в УПИ I, кв.75 по ПУП на гр.Девин” подпорната стена е с дължина 32 метра и се намира на ул. „Васил Левски”. По дължината на стената се формират 5 работни секции с дължина 5 метра и 1 секция с дължина 7 метра.

Изградена е и „Подпорна стена укрепваща ул. „Кокиче”, кв. „Саята”-гр.Девин, между кв.49 и кв.53 по ПУП на гр.Девин, през о.т.591, о.т.592, о.т.593”.

Изградена е подпорна стена, укрепваща главен път в с.Триград, кв.31 по ПУП на с.Триград.

През 2016 г. е осигурена проводимостта на речното корито в урбанизираната част в участъка от моста при завод за бутилиране на минерална вода Балдаран до моста при гробщен парк с дължина около 2800 метра.

Създадена е организация за редовно предоставяне на стоки и услуги от първа необходимост на населението от общината. Щабът за изпълнение на общинския план за защита при бедствия, при необходимост от спешна медицинска помощ има готовност да мобилизира допълнително техника и машини с висока проходимост за отваряне на пътищата и оказване на необходимата помощ. Изготвен е списък на болните на хемодиализа и тежкоболните.

Училищата и детските градини са подготвени за работа при зимни условия. Създадена е организация за превоза на учениците от населените места до училището и обратно. Създаден е запас от дърва за огрев на учебните заведения, които се отопляват на дърва, а за тези, които са на течено гориво е създадена организация за ритмично снабдяване по график.

Изготвен е списък на отдалечените туристически обекти и вилни селища в района на общината и телефоните на управителите, отговорни за поддържане на пътищата до тях.

От наличната информация по мярката са изпълнени дейности на обща стойност: 1 394 784,00 лв. В индикативната финансова таблица за тази мярка са заложили 543 375,00 лв., от което е видно, че финансовото изпълнение на мярката е над 200%, в резултат на което, изпълнението на мярка 4.2.3. може да бъде оценено като МНОГО ДОБРО.

Мярка 4.2.4: Опазване и възстановяване на природното наследство и биологичното разнообразие

Тази мярка съдържа дейности по опазването и възстановяването на биологичното разнообразие и екосистемите на територията на община Девин. Ще се приложат дейности по изграждане на екологосъобразна инфраструктура на обектите, които са включени в Екологичната система от защитени зони в Европейския съюз „Натура 2000”, както и разработване на планове за управление на защитени зони и територии. Ще се изготви стратегия за развитие и популяризиране на природното наследство на територията на общината във връзка не само с опазването, но и представянето му пред по-голям кръг от лица.

В мярка 4.2.4. Община Девин е застъпила дейности, насочени към опазване и възстановяване на природното наследство и биологичното разнообразие. Тази мярка съдържа дейности по опазването и възстановяването на биологичното разнообразие и екосистемите на територията на община Девин.

През разглеждания период, Община Девин не е реализирала нито една от предвидените дейности по тази мярка. Процентното изпълнение на тази мярка е 0 %. Община Девин трябва да предприеме мерки до края на плановия период за реализация на предвидените в мярка 4.2.4. дейности.

Специфична цел 4.3: Интегрирано пространствено развитие на територията

Мярка 4.3.1: Подобряване съгласуваността между устройствено и стратегическо планиране на територията

Управлението на местно ниво предполага изработване на политики за развитие и тяхната реализация чрез устройствено планиране. Ефективността на устройственото планиране зависи на първо място от адекватността на заявените в политиките за развитие цели и задачи и на второ място - от коректното прилагане на устройствените планове. Стратегическите цели и задачите са изразени с много общи понятия като осигуряване на устойчиво развитие на населените места, опазване на околната среда, природните и историческите местности, опазване на земеделските земи и природните ресурси и т.н. Тези общо формулирани цели и задачи, обаче се материализират в устройствените планове с много детайлни решения за разполагане, използване и обем на устройствените работи.

Тук се включват дейности по поддържане на регулационните и кадастрални планове и специализираните карти за устройствено планиране на територията, изработване на общи и устройствени планове, концепция за пространствено развитие на община Девин.

Индикативна стойност, заложена в индикативната финансова таблица	Реализирани проекти	Източник на финансиране	Отговорна организация	Изразходени средства
603 750 лв.	„Изготвяне на Интегриран план за градско възстановяване и развитие на град Девин“ 2013-2014	Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013	Община Девин	158 508,00 лв.

В мярка 4.3.1. Община Девин е застъпила дейности, насочени към подобряване съгласуваността между устройствено и стратегическо планиране на територията. Тук се включват дейности по поддържане на регулационните и кадастрални планове и специализираните карти за устройствено планиране на територията, изработване на общи и устройствени планове, концепция за пространствено развитие на община Девин.

През 2014 година е започнало изготвянето на Общ устройствен план на община Девин. Поддържат се регулационни и кадастрални планове. Изготвя се и Интегриран план за градско възстановяване и развитие на град Девин, по проект финансиран от Оперативна програма «Регионално развитие» 2007-2013 г. През 2014 г. е започнат процес на оцифряване на плановете на населените места от общината /с.Триград, с.Беден, с.Стоманево/, като този процес ще продължи и през 2015 г.

На 9 юни 2015 г. Общински съвет – Девин е одобрил с Решение №79, Интегрирания план за градско възстановяване и развитие на гр. Девин до 2020г., включително формулираната стратегия и цели на ИПГВР.

С финансиране, осигурено от Министерство на регионалното развитие и благоустройството е изготвен Общ устройствен план на община Девин, съобразен с действащата нормативна уредба и изпълнен в необходимия обхват и съдържание.

С Решение №23/28.01.2016 г. на Общински съвет-Девин е приета Стратегия за управление и разпореждане с общинска собственост за периода 2016-2019г. Предмет на Стратегията са застроените, незастроени имоти - публична и частна общинска собствеността и определянето на цели и приоритети, осигуряващи подобряване на процеса на взимане на решения, публичност на дейността и създаване условия за повишаване на ефективността на управлението на общинската собственост в интерес на гражданите на общината. Ефективното управление на общинската собственост създава възможности за идентифициране на състоянието на различните видове собственост, техния капацитет, подходите за по-добро оползотворяване на собствеността, приоритетните нужди от инвестиции, както и за определянето на собствеността, която е в излишък по отношение на установените нужди.

От наличната информация по мярката са изпълнени дейности на обща стойност: 158 508,00 лв. В индикативната финансова таблица за тази мярка са заложили 603 750,00 лв., от което е видно, че финансовото изпълнение на мярката е около 26%, в резултат на което, изпълнението на мярката 4.2.3. може да бъде оценено като ДОБРО.

Мярка 4.3.2: Подобряване на модела на градско и селско развитие в общината

Мярката е насочена към реализиране на инфраструктурни проекти на територията на община Девин, които ще постигнат физическо обновление и благоустройство и ще допринесат за изграждане на привлекателна градска и селска среда. Ще се насочат дейности освен за подобряване на качествата на градската и селска среда, но и за създаване на условия за интегрирано и устойчиво градско развитие на град Девин, развитие на екологичен и достъпен транспорт между населените места в общината. Ще се реализира допълнителна добавена стойност и ще се повишат възможностите за привличане на повече инвестиции.

Индикативна стойност, заложенa в индикативната финансова таблица	Реализирани проекти	Източник на финансиране	Отговорна организация	Изразходени средства
3 018 750,00 лв.	„Паркоустройствен проект на източния подход и благоустройство на гр.Девин- II етап 2009 – 2014 г.	Програма за развитие на селските райони 2007-2013	Община Девин	1 867 470,00 лв.
	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност на обект: Многофамилна жилищна сграда – жилищен блок КЗ, находящ се в ПИ:20465.503.633, ул."Васил Левски"№39, гр.Девин, общ.Девин, обл.Смолян 2015 – 2016 г.	НПЕЕМЖС	Община Девин	1 078 295,00 лв.
	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност на обект: Многофамилна жилищна сграда – жилищен блок ЕПЖС-5(Д5), находящ се в ПИ:20465.502.1519, ул."Рожен"№2, гр.Девин, общ.Девин, обл.Смолян 2015 – 2016 г.	НПЕЕМЖС	Община Девин	848 913,82 лв.

Индикативна стойност, заложена в индикативната финансова таблица	Реализирани проекти	Източник на финансиране	Отговорна организация	Изразходени средства
	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност на обект: Многофамилна жилищна сграда – жилищен блок ЕПЖС-4(Д4), находящ се в ПИ:20465.502.1519, ул."Рожен"№4, гр.Девин, общ.Девин, обл.Смолян 2015 – 2016	НПЕЕМЖС	Община Девин	1 161 458,64 лв.
	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност на обект: Многофамилна жилищна сграда – жилищен блок К2, находящ се в ПИ:20465.503.805, ул."Васил Левски"№29, гр.Девин, общ.Девин, обл.Смолян 2015 – 2016	НПЕЕМЖС	Община Девин	1 079 699,04 лв.
	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност на обект: Многофамилна жилищна сграда – жилищен блок ЕПЖС-3(Д3), находящ се в ПИ:20465.502.1181, ул."Руен"№14, гр.Девин, общ.Девин, обл.Смолян 2015 – 2016	НПЕЕМЖС	Община Девин	927 003,53 лв.
	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност на обект: Многофамилна жилищна сграда – жилищен блок К1, находящ се в ПИ:20465.503.781, ул."Васил Левски"№23, гр.Девин, общ.Девин, обл.Смолян 2015 – 2016	НПЕЕМЖС	Община Девин	1 078 439,28 лв.

Индикативна стойност, заложена в индикативната финансова таблица	Реализирани проекти	Източник на финансиране	Отговорна организация	Изразходени средства
	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност на обект: Многофамилна жилищна сграда – жилищен блок „Гребенец, находящ се в ПИ:20465.501.400, ул."Освобождение"№58, гр.Девин, общ.Девин, обл.Смолян 2015 – 2016	НПЕЕМЖС	Община Девин	1 039 062,41 лв.

В мярка 4.3.2. Община Девин е застъпила дейности, насочени към подобряване на модела на градско и селско развитие в общината. Мярката е насочена към реализиране на инфраструктурни проекти на територията на община Девин, които ще постигнат физическо обновление и благоустройство и ще допринесат за изграждане на привлекателна градска и селска среда. Ще се насочат дейности освен за подобряване на качествата на градската и селска среда, но и за създаване на условия за интегрирано и устойчиво градско развитие на град Девин, развитие на екологичен и достъпен транспорт между населените места в общината.

За реализирания период са изпълнени дейности на обща стойност: 9 080 341,72 лв. В индикативната финансова таблица за тази мярка са заложили 3 018 750,00 лв., от което е видно, че финансовото изпълнение на мярката е 3 пъти повече от предвидено, в резултат на което, изпълнението на мярка 4.3.2. може да бъде оценено като ДОБРО.

Общата оценката от изпълнението на дейностите и предприетите мерки по **Приоритет 4: „Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда”**, е оценена като **МНОГО ДОБРА** степен на изпълнение. Развитието и модернизацията на инфраструктурата е от определящо значение за увеличаване инвестиционната атрактивност и конкурентоспособност на общината. Инфраструктурата е ключов фактор за развитието на бизнеса и източник за създаване на нови работни места. Приоритетът включва мерки, които целят постигането на три специфични цели. В изпълнение на Приоритет 4 в индикативната финансова таблица са планирани средства в размер на 34 439 625 лв. От заложените средства в индикативната финансова таблица е видно, че приоритет 4 се нарежда на първо място по – важност за Община Девин. За изпълнение на приоритета са заложили 3 специфични цели и 8 мерки. Изпълнени са повечето от заложените мерките, като от наличната информация е видно, че са изпълнени дейности в размер на 37 945 425,10 лв, което

показва, че финансовото изпълнение на Приоритет 4 е 110%. Това е приоритетът с най – добро изпълнение. До края на плановия период Община Девин трябва да положи усилия за успешното приключване на стартиралите по приоритет 4 проекти.

Приоритет 5: „Постигане на ефективно и ефикасно местно самоуправление с широко гражданско участие“

За постигане на оптимално добро управление в полза на местната общност и бизнеса, в рамките на приоритета ще се предприемат действия за подобряване на процеса на стратегическо планиране, контрол и мониторинг на местно ниво. Ще се насочат усилия за включване на гражданите и останалите заинтересовани страни в процеса на формулиране и провеждане на местните политики.

Повишаването на ефективността и ефикасността в Община Девин ще даде отражение върху процеса на предоставяне услуги на гражданите и бизнеса като не само го подобри, но и развие спрямо съвременните и актуални изисквания в тази област.

опазването на околната среда, създавайки предпоставки за устойчиво и балансирано развитие на Общината.

Приоритетът предвижда постигане на целите посредством реализирането на три специфични цели.

Специфична цел 5.1: Подобряване капацитета на Общинска администрация за прилагане на политики за местно развитие

Мярка 5.1.1: Повишаване на професионалните и ключови компетенции на служителите от общинската администрация

С изпълнението на тази мярка ще се подобри на ефективността в работата на Общинска администрация Девин и ще се повишат на професионалните и ключови компетентности на служителите чрез провеждане на обучения, семинари обмяна на опит и практики. Ще бъде укрепен капацитета на местно ниво за програмиране, разработване и управление на проекти, стратегии и програми.

Индикативна стойност, заложенa в индикативната финансова таблица	Реализирани проекти	Източник на финансиране	Отговорна организация	Изразходени средства
169 050,00 лв.	„Подобряване на професионалната компетентност на Общинска администрация-Девин, чрез провеждане на специализирани обучения“ – 2014 г.	Оперативна програма „Административен капацитет“ 2007-2013	Община Девин	117 360,00 лв.

Индикативна стойност, заложена в индикативната финансова таблица	Реализирани проекти	Източник на финансиране	Отговорна организация	Изразходени средства
	Подобряване на ефективността на Общинска администрация – Девин 2012-2014	Оперативна програма „Административен капацитет“ 2007-2013	Община Девин	73 762,00 лв.
	„Подобряване на административния капацитет в община Девин“ 2016 – 2017 г.	Оперативна програма „Административен капацитет“ 2007-2013	Община Девин	26 895,47 лв.

В мярка 5.1.1. Община Девин е застъпила дейности, насочени към повишаване на професионалните и ключови компетенции на служителите от общинската администрация. С изпълнението на тази мярка ще се подобри на ефективността в работата на Общинска администрация Девин и ще се повишат на професионалните и ключови компетентности на служителите чрез провеждане на обучения, семинари обмяна на опит и практики. Ще бъде укрепен капацитета на местно ниво за програмиране, разработване и управление на проекти, стратегии и програми.

За реализирания период са изпълнени дейности на обща стойност: 218 017,47 лв. В индикативната финансова таблица за тази мярка са заложили 169 050,00 лв., от което е видно, че финансовото изпълнение на мярката е почти 130%, в резултат на което, изпълнението на мярка 5.1.1. може да бъде оценено като ДОБРО.

Специфична цел 5.2: Осигуряване достъп на гражданите до по-качествени обществени и административни услуги и постигане на по-висока публичност и информираност

Мярка 5.2.1: Намалване на административната тежест за бизнеса и населението и оптимално изразходване на финансовите ресурси

В тази мярка ще се анализират и оптимизират регулаторните и разрешителните режими за функционирането на малкия и среден бизнес. Тук ще се обърне внимание върху минимизирането на административните разходи по заявяването и получаването на документи, свързани с ежедневиия живот на населението, което ще доведе до намаляване на средствата, заплащани от физическите лица при получаване на комплексни документи.

В мярка 5.2.1. Община Девин е застъпила дейности, насочени към намаляване на административната тежест за бизнеса и населението и оптимално изразходване на финансовите ресурси.

След извършен преглед на Общинския план за развитие на община Девин за периода 2014-2020 г. и с оглед на утвърдения последен вариант на Оперативна програма «Добро управление», е необходимо да се актуализира плана, като в тази мярка се добави нова дейност /пета по ред/, а именно: Оптимизация и реинженеринг на работните процеси с оглед въвеждане на комплексно административно обслужване, с Отговорна структура: Община Девин и Срок: 2014 г. – 2020 г.

Подготвени са условия за кандидатстване през новия програмен период по Оперативна програма „Добро управление” за въвеждане на комплексно административно обслужване чрез заложили мерки в Общинския план за развитие на община Девин (2014 – 2020 г.). Така ще се осигурят ресурси, необходими за подобряване на административното обслужване и реализиране на комплексни услуги, подобряване на осигуряването с хардуер.

В община Девин е създадена система за мониторинг на дейността на администрацията. Изграден е Екип за наблюдение и преглед на изпълнението, който ежегодно да изготвя доклад за резултатите по отношение на подобряване на ефективността, ефикасността и икономичността на дейността на Общинска администрация – Девин.

През 2016г. са актуализирани технологичните карти на административните услуги. В тях е показано законово основание, редът и начинът за предоставяне на услугите, таксата, която се заплаща и служителите, ангажирани с извършването им. Това от една страна облекчава служителите и повишава качеството и бързината на обслужване, а от друга страна гражданите получават предварителна пълна информация за извършваните услуги.

Във връзка с настъпили промени в законодателната уредба на страната, в края на 2016 г. са актуализирани две Наредби- Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги в Община Девин и Наредба за определяне размера на местните данъци на територията на Община Девин

С цел улесняване на безработните лица и намаляване на извършваните от тях разходи за придвижване до гр. Девин, е сключено Споразумение между община Девин и Дирекция „Бюро по труда”. То е за осигуряване от страна на община Девин на транспорт за служители от Дирекция „Бюро по труда”, с цел организиране на изнесени работни места в населени места от общината. Ежемесечно служителите от Дирекция „Бюро по труда” по предварително утвърден график са на място в тези населени места.

Изпълнените дейности не могат да бъдат финансово оценени, поради липса на информация за изразходени средства, но въпреки това е видно, че изпълнението на мярка 5.2.1. е ДОБРО.

Мярка 5.2.2: Инвестиции в ИТ инфраструктура и прилагане на електронно управление

Тук се включват дейности за оптимизиране и подобряване на електронното управление.

В мярка 5.2.2. Община Девин е застъпила дейности, насочени към Инвестиции в ИТ инфраструктура и прилагане на електронно управление.

За разглеждания период Община Девин няма изпълнени дейности по тази мярка, за това трябва да положи повече усилия до края на плановия период в посока оптимизиране и подобряване на електронното управление.

Специфична цел 5.3: Развитие на сътрудничество със социално-икономическите партньори

Мярка 5.3.1: Развитие на механизмите за включване на социално-икономическите партньори в прилагането на местните политики

Тук се включва ефективно използване на съществуващите и създаване на нови форми за ефективно участие на неправителствените организации и гражданите в процеса на стратегическо планиране и прилагането на политиката за общинско развитие. Мярката включва провеждането на обществени консултации, семинари, информационни срещи, дискусии, фокус групи и др.

В мярка 5.3.1. Община Девин е застъпила дейности, насочени към развитие на механизмите за включване на социално-икономическите партньори в прилагането на местните политики.

За разглеждания период Община Девин няма изпълнени дейности по тази мярка, за това трябва да положи повече усилия до края на плановия период в посока провеждането на обществени консултации, семинари, информационни срещи, дискусии, фокус групи и др.

Мярка 5.3.2: Развитие на публично-частни партньорства

Публично-частното партньорство е добър модел за засилване на сътрудничеството между бизнес и местна власт, чиято цел е обмяна на добри практики и повишаване качеството на предлаганите стоки и услуги.

В мярка 5.3.2. Община Девин е застъпила дейности, насочени към развитие на публично-частни партньорства.

Като добър пример за публично-частно партньорство можем да посочим ремонтирането на 10 километров участък от водопровод - от извор „Балдаран“ до гр.Девин, изпълнен в партньорство между „В и К“-Смолян, МРРБ и „Девин“ АД.

С Решение на Общински съвет – Девин от м.септември 2015 г. е одобрено участието на община Девин в създаването на местно партньорство във връзка с подаване на заявление за изразяване на интерес за реализиране на проект по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ към мярка 19. „Водено от общностите местно развитие“ по Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г.

На 30.05.2016 г. е проведено учредително събрание на сдружение с нестопанска цел с общественополезна дейност „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ДЕВИН – СМОЛЯН“.

До края на плановия период Община Девин трябва да продължи да развива публично-частните партньорства.

Мярка 5.3.3: Насърчаване на сътрудничеството с други общности и региони в страната и ЕС

Изпълняване на съвместни инициативи, проекти или дейности ще активизира сътрудничеството и ще засили връзките между заинтересованите страни, както и ще допринесе за обмена на опит и практики. С изключителна важност с оглед на приоритетите на ЕС за приобщаващ растеж ще са съвместните дейности с неправителствените организации, социалните партньори и доставчиците на услуги за участие във формулирането и провеждане на интегрирани политики за социално включване. Дейностите могат да бъдат насочени към подобряване на информационното осигуряване на политиката, за намаляване на бедността и социалното изключване чрез изграждане на капацитет, проучване и обмен на добри практики в страните членки на ЕС или въвеждане на оценка на социалното въздействие във всички сфери на политиката, в т.ч. и регулярно извършване на независими оценки.

В мярка 5.3.3. Община Девин е застъпила дейности, насочени към насърчаване на сътрудничеството с други общности и региони в страната и ЕС.

За разглеждания период Община Девин няма изпълнени дейности по тази мярка, за това трябва да положи повече усилия до края на плановия период в посока изпълняване на съвместни инициативи, проекти или дейности, което ще активизира сътрудничеството и ще засили връзките между заинтересованите страни, както и ще допринесе за обмена на опит и практики. С изключителна важност с оглед на приоритетите на ЕС за приобщаващ растеж ще са съвместните дейности с неправителствените организации, социалните партньори и доставчиците на услуги за участие във формулирането и провеждане на интегрирани политики за социално включване.

Общата оценката от изпълнението на дейностите и предприетите мерки по **Приоритет 5: „Постигане на ефективно и ефикасно местно самоуправление с широко гражданско участие”**, е оценена като СЛАБА степен на изпълнение. За постигане на оптимално добро управление в полза на местната общност и бизнеса, в рамките на приоритета трябва да се предприемат действия за подобряване на процеса на стратегическото планиране, контрол и мониторинг на местно ниво. Приоритетът включва мерки, които целят постигането на три специфични цели. В изпълнение на Приоритет 5 в индикативната финансова таблица са планирани средства в размер на 3 857 613 лв. За изпълнение на приоритета са заложили 3 специфични цели и 8 мерки. Най – добро изпълнение има по мярка 5.1.1. насочена към повишаване професионалните и ключови компетенции на служителите от общинската администрация. Изпълнените дейности са на стойност: 218 017,47 лв. Финансовото изпълнение на Приоритет 5 е 5,6%. Това е приоритетът с най – слабо

изпълнение. До края на плановия период Община Девин трябва да положи усилия за развитие на дейностите заложи в приоритет 5.

3.3. ОБЩИ РЕЗУЛТАТИ ОТ МЕЖДИННА ОЦЕНКА НА ДЕЙСТВАЩИЯ ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

Анализът на изпълнението на ОПР на община Девин за периода 2014-2016 г. е разработен в съответствие с критериите за приложимост, ефективност, ефикасност, обоснованост, въздействие и устойчивост. На територията на общината съществуват значими ресурси, които биха могли да доведат до решаване на основните проблеми, постигайки по-устойчиво икономическо развитие. Анализът на социално-икономическия профил, обаче, показва, че въпреки реализираните проектни дейности за подобряване на инфраструктурата, опазване на околната среда и биологичното разнообразие, популяризиране на културното наследство и трансгранично сътрудничество, основни проблеми продължават да бъдат ниската конкурентоспособност на местната икономика, високата безработица и отрицателна демографска характеристика. В резултат на анализа бе заключено, че е необходимо преразглеждане на приоритетите и насочване на вниманието на мерките, които биха довели до подобряване на социално-икономическата ситуация в района и постигане на устойчив, интелигентен и приобщаващ растеж.

Общинският план за развитие на Община Девин е съобразен с изискванията на националното и европейското законодателство в областта на регионалното развитие, както и с целите и приоритетите за развитие, дефинирани в стратегическите планови документи на регионално, национално и европейско ниво.

Визията на ОПР за развитието на община Девин в общия си вид звучи актуално и отговаря на приоритетите на НСРР, Плана за развитие на ЮЦР и визията на ОСР. Определената основна стратегическа цел за развитие е обвързана с конкретно поставената стратегическа визия за икономическо и социално развитие.

Основната характеристика в национален план, даваща отражение и върху условията за развитие на местно ниво, е икономическата и финансова нестабилност в цялата страна, съчетана с политическата обстановка и оказваща влияние върху средата за изпълнение на Общинския план за развитие.

При анализиране и проследяване на условията за изпълнение на ОПР са отчетени и настъпилите промени в социално-икономическите условия, оказващи въздействие върху социално-икономическото развитие на общината.

Анализ на икономическото и социално развитие на общината

В административно отношение община Девин се намира в област Смолян и граничи с общините Смолян и Чепеларе на изток, на север - общините Родопи, Кричим (обл. Пловдив) и Брацигово (обл. Пазарджик), на запад - с общините Батак (обл. Пазарджик) и Борино (обл. Смолян). Южната ѝ граница съвпада с границата на Република България с Република Гърция, но поради липсата на директна транспортна връзка с южната ѝ съседка, районът е краен, а не транзитен. В рамките на общината влизат общо 16 населени места, от които 15 села и 1 град.

Административен център на Община Девин е град Девин - той е подреден амфитеатрално в едноименната котловина на 710 м. надморско равнище. Отстои на 220 км от гр. София, на 45 км от гр. Смолян и на 35 км от планинския туристически курорт “Пампорово”. Всички населени места в общината са с надморска височина над 700 м (съгласно ЕКАТТЕ), нещо повече – 63% от тях са с надморска височина над 1000 м. с изключение на с. Михалково, което е с надморска височина между 500 и 699 м.

Релеф

Релефът е типично планински и има характерните за тази част на Родопите особености – много стръмни и на места урвести и дори недостъпни склонове, дълбоки долове, а билата – полегати до стръмни. Северните склонове са покрити от смърчови, елови и букови гори, а южните от бял бор, дъб, а на места и от габър. Изключително разнообразен животински свят. В района се развъждат сърни, елени, диви кози, лещарки, глухари и др. Съществува огромна разлика в надморската височина - от 420 м. под нивото на язовир “Въча” до 2091 м. на връх “Голям Персенк”. Разнообразният скален състав е довел до формиране на редица природни феномени: дълбоки ждрела, пещери, скални образувания и др. В предвид хоризонталното и вертикално разчленение и лесната проходимост на планинските била, както и наличието на многобройни природни забележителности, районът е подходящ за практикуване на маршрутно – познавателен и спортен туризъм – спортно ориентиране, планинско колоездене и мотокрос.

Климат

Според стандартите на Европейската климатична класификация, Девинският район спада към преходно-континенталната зона. Климатът се определя под влиянието на общата атмосферна циркулация, която за страната е от запад на изток и на средиземноморските циклони. Характеризира се с по-ниски летни температури и по-обилни валежи. Средните годишни температури се движат от 40 С за най-високите части на района до 100 С за по-ниските. Най-ниските температури през зимата достигат от -100 С до 150 С, а най-високите през лятото – от 300 С до 330 С. Есента е по-топла от пролетта. Максималните температури настъпват през месеците юли и август, а минималните – през месец февруари.

Присъщите за региона мек климат, наличие на дългогодишно слънцегреене, отсъствие на мъгли и чист планински въздух оказват стимулиращ, лечебен, профилактичен и закаляващ ефект. Това създава възможности за практикуване на лечебен туризъм, под формата на хелиотерапия и въздушни бани.

Природни ресурси

Въздух

Относителната влажност на въздуха е от 50 до 70%. Облачността в района е много малка, с преобладаващ брой на слънчевите дни и през зимата.

Почви

Почвената покривка в района се формира главно от кафяви горски почви, плитки, средно ерозирали. Геоложките и геоморфоложките условия благоприятстват развитието на един от най-разпространените деградационни процеси – ерозията. Природо-ресурсният потенциал по отношение на почвите годни за стопанско използване е ограничен от силно разчленения релеф, високия наклон на страничните склонови форми и антропогенното въздействие. Почвената покривка е ресурс за развитието на селското стопанство, което от своя страна създава условия за практикуването на селския туризъм.

Валежи

Валежите се изменят в зависимост от надморската височина. Средногодишните валежи в по-ниските части са около 272 мм по-малко отколкото в по-високите части. Това се дължи на голямата разлика в надморската височина от 580 до 1200 м, както и на т.нар. валежна сянка. Годишните валежи варират от 650 до 800 мм. Максимумът на валежите е през месеците май и юни, а минимумът – през месеците юли, август и септември.

С увеличаване на надморската височина снеговалежите се увеличават и снегът се задържа по-продължително време. Най-много снеговалежи има в периода от декември до февруари. Поради факта, че Девин е обграден от скалисти възвишения, то той е запазен и от студени и бурни северозападни ветрове. Преобладават предимно югозападни и западни ветрове, които са по-силни през месеците декември, януари и февруари.

Важно предимство на климата на град Девин е чистотата на атмосферата. Няма замърсяваща промишленост, почти липсват и типичните за котловините мъгли. Климатът на града оказва стимулиращ, лечебно-профилактичен и закаляващ ефект.

Водни ресурси

Поради голямата си надморска височина, изобилните валежи, дълготрайното задържане на снеговете и най-вече наличието на висока дървесна растителност, районът се отличава с наличие на разнообразни водни ресурси, като реки, язовири, карстови и минерални извори. Водните ресурси заемат 4 189 дка от територията на общината.

Като планинска област, територията около община Девин е прорязана от дълбоки речни долини, с множество притоци, вливащи своите води в основната река в района – река “Въча”. Нейните притоци са реките Девинска, Широколъшка, Триградска, Лясковска и други по-малки притоци. Естественият отток на някои от реките в района на Общината е нарушен от изградени и действащи хидротехнически съоръжения.

На река “Въча” е изграден язовир “Въча” и язовир “Цанков камък”. За използването на водите има изградени 2 бр. ВЕЦ – ВЕЦ “Тешел” с мощност 60 МВт и ВЕЦ “Девин” с мощност 80 МВт.

На територията на общината се намира микроязовир “Аванли”, който е с площ 10 дка.

Ценни за развитието на туризма в общината са минералните извори. Минералните извори при Беденски минерални бани се намират в долината на река Шипоколъшка, на десния и бряг, не далеч от село Брезе и на 12 км. Източно то град Девин. Общият дебит е 6,6 литра в секунда, а температурата е 76 градуса по целзий. Водата е хидрокарбонатно – сулфатно – натриево, с повишено съдържание на въглероден двуокис / около 204 мг. На литър / и минерализация 1,7 – 1,8 г./ л. Чрез топлопровод около 4,5л./сек. от дебита са отвеждани в гр.Девин, а около 2л./сек. се запазват за нуждите на местните бани.

□ **Изворите в кв. Настан**, на 6 км. от гр. Девин се намират на двата бряга на р.Въча в близост до квартала. Те са 5 – 6 и имат температура на водата 19 – 210 С. Водата е хидрокарбонатно – калциева с минерализация 0,3г./л. За дебита на изворите не съществуват точни данни.

Така нареченото “Барутено” или “Сярно” изворче се намира в западната част на гр. Девин и е с дебит 0,150 л/сек. и температура 160 С. Водата е хидрокарбонатно-натриева с минерализация 0,2 г/л.

□ **Михалковската минерална вода** извира на 750м. надморска височина и е с дебит около 480л./мин. Тя е най–силно газиранията въглекиселата вода в страната. Благоприятна е за лечение на сърдечно–съдови заболявания на храносмилателния апарат, на нервната система и ендокринни обмени.

□ **Минерален извор № 1** се намира на левия бряг на р.Девинска в двора на бившата Балнеолечебница в гр. Девин. Дълбочината на сондажа е 770м., дебитът е 1,8л./сек., а температурата е 37 0 С. Водата е сулфатна хидрокарбонатно – натриева.

□ **Минерален извор № 2** е на десния бряг на р.Въча на юг от с. Настан. Сондажът е дълбок 610м., температурата на водата е 18 0 С, а дебитът – 0,014 л./сек.

□ **Минерален извор № 3** се намира на левия бряг на р.Девинска, около 1км. Западно от Балнеолечебницата, в края на гр.Девин. Дълбочината на сондажа е 1093,6м. Водата има дебит 10л./сек. Съдържа микроелементите литий, стронций и барий. Температурата ѝ е 42 0 С.

□ **Минерален извор № 4** се намира на левия бряг на р.Девинска, западно от бившата Балнеолечебница и на 500м. от сондаж №3. Дълбочината му е 718м. Водата има дебит 6л./сек. и температура 44 0 С.

□ **Минерален извор № 5** е на левия бряг на р.Девинска, западно от бившата Балнеолечебница на 2,5мк. Дебитът на водата е 15л. /сек., а температурата е 47 0 С.

Минералните води, според физико-химическата се характеристика са подходящи за различни видове заболявания чрез външно приложение на: опорно – двигателния апарат, нервната система, половата система, сърдечно–съдовата система и кожни заболявания. Чрез инхалационно приложение – предимно при заболявания на дихателната система от възпалително, алергично и токсично естество.

Видове територии, поземлен фонд, гори

Общата площ на територията на община Девин е 573 684 дка, от които:

- Селскостопански фонд – 144 692 дка
- Горски фонд – 383 245 дка
- Фонд населени места – 5 030 дка
- Водни течения и водни площи – 4 189 дка
- Територии за добив на полезни изкопаеми – 35 033 дка
- Територии за транспорт и инфраструктура – 1 495 дка

Съществуващите гори в община Девин покриват 67% от територията на Общината, поставяйки я на едно от първите места по залесеност в страната. Горите са ценен източник на дървесина и много други ресурси, които имат значение за развитието на района. Тъй като 94% от горите са държавна собственост, тяхното стопанисване се изпълнява от две държавни горски стопанства със седалища в с. Михалково, с. Триград и

едно държавно ловно стопанство „Извора” в гр. Девин. В района на община Девин преобладават иглолистните гори, които са богати на дивеч – сърни, муфлони, елени, глухари, глигани, мечки и др. Много малка част от горите и полезащитните пояси са частна, друга или общинска собственост, както е видно от таблицата по-долу. Голините, сечищата и пожарищата, както поляните и горските пътища и просеки са изцяло държавна собственост.

Земеделските земи заемат 25% от територията на община Девин (144 692 дка), от които обработваеми са 61 081 дка и необработваеми – 83 611 дка.

С най-голяма площ от земеделските територии в община Девин са пасищата и мерите (80 973 дка), следвани от естествените ливади (33 034 дка), нивите (27 980 дка), полските пътища и прокари (2 638 дка), а с най-малка - трайните насаждения (38 дка) и разсадниците (29 дка).

Природни забележителности

На територията на общината има два природни резервата за съхранение на биоразнообразието, три защитени местности и две природни забележителности:

□ Резерват “Старата гора” /Шабаница/, създаден със Заповед №2245/30.12.1956 на Главно управление по горите с цел “ Опазване на вековна буково-смърчова гора с възраст над 200 год., а отделни смърчови екземпляри и над 350 год.”. Намира се в землището на с.Триград на 1700-1800 м надморска височина, в близост до границата ни с Република Гърция. Резерватът е достъпен за разглеждане.

□ Резерват “Казаните” – в землището на с.Гъоврен. Разположен е на площ от 161 ха, на 950-1000 м. надморска височина, върху изключително стръмни терени. Създаден за съхранение на насаждения, съставени предимно от бяла ела, бял и черен бор, смърч и бук на възраст 80 – 100 години.

□ Защитена местност “Триградско ждрело” - обявена със Заповед № 4021/06.12.1963 год. на КГПП на МС. Представлява дълбок пролом по течението на р.Триградска, с площ от 314 ха. Варовитите скали на ждрелото са сред най-богатите местообитания на ендемични, редки и реликтни растителни и животински видове в България. Триградска река образува бистри и дълбоки вирове, изчезва при пещерата “Дяволското гърло” и се появява след 500 м., като буен карстов извор. По подземният път на Триградска река се намират 12 водопада, като всички са образували ерозионни котли.

□ Защитена местност “Чаирите” – Обявена със Заповед 3751/30.11.1973г. на МГОПС. Представлява живописна местност, в която се намират 6 бр. естествени свлачищни езера и планински бисер

□ “Синият вир”, скътан сред вековна смърчова гора. Намира се в землището на с.Триград.

□ Защитена местност “Поречието на река Девинска” - обявена със Заповед № РД – 618/08.07.2002 г., създадена с цел съхраняване на уникални растителни и животински същества.

□ Природна забележителност “Струилски дол” е водопад на река в землището на гр.Девин. Височината на пада е 3.0 м., надморската височина – 1000 м., заема площ от 0.5 ха. Обявена със Заповед № 3796/11.10.1965 год. на МГПП.

□ Природна забележителност “Настанска могила” е скално образувание с площ 3.0 ха. Надморската височина е 1200 м. Обявена със Заповед №1120/02.07.1968 г. на МГПП. Целта на обявяването му е да се запази характерният скален гребен, завършващ с

хобот на слон. Намира се в местността “Настанска могила” в землището на гр.Девин, кв.Настан, на територията на ДЛ-Девин.

□ Връх Гребенец – Висок 1373 м., извисяващ се северозападно от гр.Девин. На североизток от него е разположен връх Голям Персенк /2091 м./, на изток – връх Преспа /2001 м./, а на югоизток – връх Перелик /2191 м./.

□ “Харамийска пещера“ - землище на с.Триград пропастен тип пещера, атракция на границата между класическия и екстремн туризъм. Достъпна за разглеждане. Тя е една от седемте пещери в района, които са били обитавани в древността.

□ “Кестенска пещера” – северозападно от с.Кестен. Обитавана в древността. Не е проучвана и благоустроена. На територията на общината има много непроучвани и неблагоустроени пещери, които не са достъпни за туристическо разглеждане. Разработването им като туристически продукт и включването им в туристически маршрути, ще имат съществен принос за развитието на туристическия сектор в района. Анализът показва, че природните забележителности въпреки своята атрактивност, не са масово посещавани от местните и чуждестранните туристи. Причината за това е недостатъчното им познаване, липсата на туристическа презентация и не на последно място липсата на изградена инфраструктура до тях пътища, екопътеки, обозначаване.

Флора

Девинският регион притежава високопланински ландшафт, чиито особености са резултат от множество фактори, сред които най-много влияние оказват сложната конфигурация на терена, особеностите на климата, почвите, видовото разнообразие, разположението и състоянието на растителната покривка.

Именно разнообразието на почвени и климатични условия, което Девинския регион предлага и съществуващата конфигурация на релефа са довели до образуването и оформянето на голямо разнообразие от растителни видове.

Общата площ на горите е 40,545 ха., като иглолистните гори са 30,610ха. или 75,5%, а широколистните гори са 9,935 ха. или 24,5%.

В горите най–разпространени са смърчове, елови и букови дървета по северните склонове, а южните са заети от бял бор, дъб, а на места и габър. Срещат се черен бор, бреза, явор, бяла мура, офика и др. На отделни места горите са смесени и това придава специфична красота на тази част от планината. Горите са богати на боровинки, ягоди, малини, гъби и билки. Растителността в района е представена от 334 вида, принадлежащи към 5-7 семейства.

В Триградско-Ягодинския район се срещат 32 ендемични, 24 редки и 5 застрашени вида, което определя високата консервационна значимост на района.

Растителните видове с най – висока консервационна стойност са:

□ **Родопски силивряк** – Балкански ендемит, Терциерен реликт. Разпространен в Средните Родопи по р.Чаирска и с.Триград.

□ **Родопска самогризка** – рядък вид балкански ендемит. Разпространена е в с.Триград.

□ **Румелийски трахелиум** – рядък вид балкански ендемит, среща се от 500 – 1500 м. надморска височина

□ **Блатен плаун, Блатен ликоподиум** – Рядък вид. Среща се около с.Триград

□ **Жълта каменоломка** – Застрашен вид.

□ **Глациален реликт** - Среща се в района на с. Триград

□ **Мочурно прозорче** – Рядък вид. Среща се в м.Чаира.

- **Обикновена кандилка** – Рядък вид. Разпространена е в Средните и Западни Родопи.
 - **Мечешко око** – Застрашен вид. Среща се около с.Триград.
 - **Жълта тинтява** – Застрашен вид. Среща се в района на Девинско.
 - **Богородична лъжичка**
 - **Горчивка** – Застрашен вид. Разпространена е в Средните и Западни Родопи.
 - **Обикновена махурка** – Рядък вид. Рядко срещана в района.
 - **Блатна хамарбия** – Изчезнал вид.
 - **Персийска морина** – Рядък вид. Среща се в района на с.Триград и с.Кестен.
 - **Кръглолистна росянка** – Рядък вид. Среща се около иглолистни и букави гори от 930 – 2000 м. надморска височина.
 - **Сръбска малколия** – Рядък вид. Балкански ендемит. Среща се около с.Триград.
 - **Македонска каменоломка** – Рядък вид. Балкански ендемит, глициален реликт. Среща се в Мурсалица, с.Триград.
 - **Срибърниева каменоломка** – Рядък вид. Балкански ендемит, среща се около дъбови и букови гори от 500 – 1600м. Надм. Височина.
 - **Родопска горска майка** – Рядък вид – балкански ендемит. Разпространен от 150 – 2000м. Надм. Височина върху кафяви горски почви.
 - **Родопски ръж** – Рядък вид. Балкански ендемит. Среща се край с.Триград
 - **Родопска песечарка** – Рядък вид. Балкански ендемит, разпространен около Триградското ждрело.
 - **Фривалдскиев пчелинок** – Рядък вид. Български ендемит. Включен в европейския списък на редките, застрашени растения. Разпространен в Средните и Западни Родопи.
 - **Благороден лопен** – Застрашен вид. Български ендемит. Разпространен край с.Триград и Девинския район.
 - **Урумов Кривец** – Рядък вид. Български ендемит. Среща се между Девин и с.Гьоврен.
 - **Родопски ксален копър, гръцки кимион** и други балкански ендемити и реликти.
- За района на Чаирските езера, които са със свлачищен произход са характерни интересни торфени съобщества. Неотдавна там е открита смятаната за изчезнала от флората на България орхидея – Блатна хамарбия.

Флора

Животинският свят се отнася към Рило–Родопския подрайон на Планинския фаунистичен район. Близостта на резерватите “Кастраклий”, “Казаните”, на подържания резерват “Шабаница” /Старата гора/ и на Чаирската гора, както и на поляни създават условия за обитаване на района от мечки, сърни, елени, лисици, вълци, диви свине, диви кози, зайци, лещарки, глухари и други животни. Успешно е климатизиран в Държавно ловно стопанство „Извора” и муфлона. Девинският район е едно от малкото места в Родопите, населявани с диви кози.

Представители на дребните гризачи са малката водна земеровка, воден плъх, катерица, горска полевка, обикновена кафявозъбка, белокоремна кафява въбка и др.

В района са отчетени 82 вида птици в гнездовия период, а извън гнездовия - 96 вида. Това са предимно видове, които гнездят покрай брега на р.Триградска и Чаир дере. Такива са стърчиопашка, червеногръдката, планинска червеноопашка, жалобния

синигер, водния кос, червенокрилата скакалолазка, скална зидарка, кълвачи, различни хищни птици и др. Всички гореспоменати видове са защитени съгласно Заповед № 342 от 21.04.1986 г.

От влечугите се срещат смок–мишкар, усойница, обикновената водна змия, слепок, гушер, зелен гушер, ливаден гушер. В района на общината класът Земноводни е представен от голяма водна жаба, жълтокоремна бумба, жаба дървесница, подраздел опашати е представен от обикновения дъждовник и обикновен тритон. Всички реки изобилстват с риба и то основно с балканска пъстърва и дълговата пъстърва.

Културно – историческо наследство

Територията на община Девин е населявана от древни времена, за което свидетелстват множеството археологически находки в региона. Общо откритите археологически паметници са 98, но за съжаление повечето от тях не са добре проучени, реставрирани, консервирани и пригодени за туристически посещения, т.е. все още не е оползотворен туристическият им потенциал.

Към момента в туристическото предлагане са включени следните обекти, до които има изградени туристически пътеки:

□ Калето /Кавурското кале/, което представлява останки от крепост, разположена на висока скалиста чука. Строена вероятно през VIII – X век от ломени камъни, споени с бял хоросан.

□ Кемеровият мост, наричан още Римският мост, който представлява каменна дъга от дялани камъни без спойка, широка 3 м., дълга 30 м. и висока 6 м., която прехвърля Девинска река. Мостът е обявен за паметник на културата.

Най-древните находища в община Девин са от палеолита (25–30 000 год. пр. н.е.): хромили, овъглено жито, оръдия от кост, амулети, идоли, ножове, длета, игли, резци и др., открити в района на с. Триград и хижа “Орфей”.

През *новокаменната*, каменно-медната и бронзова епоха /V-II хил. пр.н.е./ населението в девинския край е живяло в открити селища и пещери. То е развивало висока материална и духовна култура, общувайки с хората от развитите околни земи. Големи културни групи се обособяват в пещерите по течението на Ягодинската и Триградска реки.

Девинският край е обитаван от тракийски племена от края на бронзовата епоха /XIV в. пр.н.е./ до късната античност /VI в. сл.н.е./. Най-разпространените паметници на тракийската култура са многобройните тракийски могили, селища и крепости /в Триград, Грохотно, Беден, Селча, Девин и др./. Върху територията на Девинския край са регистрирани значителен брой тракийски светилища, възникнали още през XIII в. пр.н.е. върху голи скални върхове. Около с. Триград е открита бронзова статуетка на бог Дионисос, а край местността “Забрал” – статуетка на бог Хермес. Свидетелства за начина на живот и бита на траките са и старите тракийски пътища, използвани по-късно и през римската епоха. Ценни монетни находки и други предмети доказват търговския и културен обмен на Девинския край с Древна Гърция и земите на Адриатическото крайбрежие.

Най-старият документ, известен до сега за гр. Девин е от 1576 год. и представлява турски списък на древни скотовъдци. Освобождението от османско владичество е през 1912г. по време на Балканската война. През 1913г. се открива първото българско училище, а през 1923г. - читалище “Родопска просвета”.

На територията на Община Девин се намират множество религиозни паметници – параклисите “Свети Пантелеймон”, “Свети Георги”, “Свети Дух”, “Св. Никола”, “Св. Илия”, “Св.Св. Петър и Павел”, църквата “Свети Иван Рилски”, както и джамии, част от които са добре поддържани и запазени.

Традиционните за Родопите производства: декоративна дърворезба, ръчно тъкане на халища, козаци, торби, изработка на бродирани терлици и други са застрашени от замиране, поради липсата на пазар на произведените изделия. Единствената алтернатива за тяхното съхраняване е разработването им като туристически продукт, например в обособяването на малък Етнографски комплекс, който да представя местния бит, да дава възможност за практикуване от туристите на различните занаяти, както и да дава възможност за продажба на изработените от местните занаятчии изделия.

Обща характеристика и състояние на местната икономика в община Девин

Структура на икономиката, процеси, проблеми

Най-голям дял в общинската икономика има секторът на търговията с 36%, на второ място с 18% е туристическият сектор, а на трето и четвърто са преработващата промишленост – 8% и селско-стопанският и горският сектор със 7%.

В общината стопанските субекти попадат в категориите на микро- (с до 9 заети) и малките (с 10-49 заети) предприятия, като преобладаващи са микро-предприятията

За периода 2014 – 2016 г. броят на фирмите е намалял, но същевременно приходите от дейността бележат ръст, а разходите от дейност намаляват.

Качествени характеристики на общинската икономика

❖ Рентабилност на производствените предприятия

Рентабилността на производствените предприятия в общината като цяло е ниска, поради липсата на съвременни технологии. Изключение правят “Девин” АД – гр. Девин /предприятие за бутилиране на трапезна минерална вода/, “Атлантик Дивайн” АД – гр. Девин /цех за бутилиране на трапезна минерална вода/, „Балдаран спринг” АД – гр. Девин /цех за бутилиране на изворна вода/, и ТПК “Михалково” – с. Михалково /цех за бутилиране на естествено газирана минерална вода/.

❖ Състояние на дълготрайните материални активи, техниката и технологията

Дълготрайните материални активи са в незадоволително състояние. Това се отнася особено за придобитите чрез приватизация бивши държавни предприятия, чиито приемници са: “МЗ” АД, “Родопи автотранспорт” АД, “МАУСС” ЕООД, отчасти “Родопи лес” АД. В преобладаващата част от предприятията, техниката е остаряла и амортизирана, а инвестициите и иновациите не са на необходимото равнище. Дълготрайните материални активи в туристически сектор са нови, неамортизирани. ДМА на европейско ниво има в хотелите с 3 и 4 звезди.

❖ Степен на концентрация и специализация на общинската икономика

Степента на концентрация е висока в туристическия бизнес. Специализация има в следните направления: туризъм и балнеолечение; бутилиране на трапезна минерална вода; дървообработване; лека и хранително-вкусова промишленост.

❖ Зависимост от местни и външни суровини

Главните подотрасли в промишлеността на Община Девин използват местни суровини и дадености – минерални води, дървесина, мляко, риба и др. Зависимост

съществува главно от суровини за изработка на опаковки за готовата продукция или от доставка на готови опаковки.

❖ **Икономически връзки между населените места в общината**

Икономическите връзки между населените места в общината за съжаление са незначителни.

❖ **Ресурсоемкост и конкурентноспособност**

От технологична гледна точка, общинската икономика може да се квалифицира като твърде ресурсоемка. Ресурсоемкостта се обуславя от големите производствени разходи за суровини, енергии и горива, транспортната отдалеченост, остарялата неенергоефективна техника, ниското ниво на инвестиции и иновации. Това води до оскъпяване на продукцията и понижаване на конкурентноспособността на местните и външни пазари. Изключения правят бутилираната минерална вода, шивашките изделия и бичените иглолистни материали.

Промисленост и строителство

В икономиката на Община Девин един от водещите отрасли е промишлеността. Тук преобладават предприятия, занимаващи се с дървообработване и дървопреработката, както и тези от леката и хранително-вкусовата промишленост, машиностроенето и електротехническата промишленост.

На територията на общината функционират и няколко предприятия от строителния сектор, които са специализирани в строителство на хидротехнически съоръжения и производство на бетон, бетонови изделия и инертни материали.

Въпреки, че броят на предприятията от преработващата промишленост е намалял, се наблюдава ръст на брутната продукция и приходите от дейност. Подобни са показателите и на фирмите, които се занимават с производство и разпределение на ел. и топлинна енергия. Не така обаче, стоят нещата за предприятията от строителния сектор, където въпреки запазването на техния брой, се забелязва значително намаление на произведената продукция (с около 37%, респективно намаление на печалбата).

Селско, горско и рибно стопанство

❖ **Растениевъдство**

Възстановяването на земята в стари реални граници в ранния период на прехода води до раздробяване и разпокъсване на земеделските масиви, респективно до затруднено механизиране, обработване и неефективно прилагане на различни селскостопански и химически технологии. Процентът на използване на земята е нисък, а този на необработваемите земи - висок.

Вследствие неспазване на агротехническите и фитосанитарните изисквания е влошено състоянието на почвите. Липсата на добре развит маркетинг оказва негативно въздействие върху цените и често ограничава възможностите за пълна реализация на продукцията. Около 80 % от земеделските производители пласират основната част от продукцията си на случайни прекупвачи.

От селскостопанските култури се отглеждат предимно картофи, ягоди, малини, лечебни и етерични растения.

❖ **Животновъдство**

Животновъдството в Община Девин бележи тенденция към постоянно намаление. Отглеждат се животни предимно за задоволяване на собствените нужди на местното

население, поради липсата на пазар за произведената продукция и ниските изкупни цени. Породният състав при едрия и дребния добитък е влошен, а продуктивността намалена.

Основно в сектора се развиват овцевъдството и говедовъдство. Броят на отглежданите овце се увеличава, докато при едрия рогат добитък се наблюдава тенденция на намаляване.

Анализът показва развитието на една нова дейност – пчеларството, като през последните години броят на кошерите се увеличава. Това е основание да се създадат стимули и условия за развитие на този сектор.

Главен недостатък на селското стопанство в община Девин е, че няма възможност за постигане на конкурентни цени за произведената растителна и животинска продукция спрямо същата продукция, произведена в полските райони. Основният извод е, че трябва да се търсят пазари за произведената продукция и да се създадат условия за преработка на територията на общината до краен продукт, който да се утвърждава като екологически чиста продукция и от тук да се оправдава по-високата себестойност.

Развитието на селското стопанство е необходима предпоставка за развитието на селския туризъм като алтернативна форма на заетост. Селският туризъм се развива с бързи темпове в някои от населените места в общината и има нарастващо значение за местната икономика.

❖ Горско стопанство

Горското стопанство се характеризира със запазен относителен дял в развитието на икономиката на общината, поради запазените държавни структури. Слаб е ръстът в създаването на нови насаждения, както и в лесокултурните мероприятия, което предполага изпълнението на ефективни мерки за подобряване на горския фонд.

Развитието на горското стопанство е едно от основните предимства, които има Община Девин. То е един от стратегическите резерви за развитието на отделни отрасли в общинската икономика: дърводобив, дървопреработване, лов и риболов, събиране на диворъстящи билки, гъби, плодове и др.

❖ Рибно стопанство

Производството на аквакултури е традиционно развито на територията на община Девин – първите рибовъдни пъстървови стопанства са създадени през 70-те и 80-те години на миналия век. Отглеждат се предимно студенолюбивите видове и основно дъгова пъстърва, но се отглеждат и малки количества балканска пъстърва, сивен, както и други видове риба.

В последните години има разширяване на производството, но и специализирането му основно в производство на дъгова пъстърва и диверсифициране на преработката, което обаче обуславя нуждата от внос на рибни продукти.

Необходимо е да се подобри производство и маркетинга на нови продукти, да се засили въвеждането на нови технологии и развитието на иновационни производствени методи.

За последните години броят на предприятията в сектора се е увеличил. Приходите от дейност и продукцията обаче са намалели значително, което навежда на мисълта, че секторът се нуждае от спешни мерки, тъй като той е една от основите на местната икономика.

Заетост и производителност на труда

В резултат от финансово-икономическата криза на национално ниво и свързаните с нея миграционни процеси, закономерно броят на заетите лица в общината спада. По-значителен е спадът в частния сектор.

По отношение на средната работна заплата се наблюдава ръст, като по-значителен е той в частния сектор.

❖ Туризъм

Туризмът в община Девин все още не е разгърнал пълния си потенциал, въпреки съществуващите предпоставки за неговото развитие като природни дадености, културно наследство и изградена туристическа инфраструктура. От една страна, това се дължи на обективни фактори – като последиците от икономическата криза (спад в броя на туристите, ниски маржове на печалба в сектора), недостиг на финансови средства в общинския бюджет за поддръжка и изграждане на базова и туристическа инфраструктура. От друга страна, причината може да се търси и в чисто субективни фактори - като непълното разбиране на общинска администрация относно нейната роля в управлението на дестинацията.

❖ Рекреационни ресурси

На основание чл. 76 от Закона за здравето, с Решение № 153 от 24 февруари 2012 г. е обявен Списъкът на курортите в Република България, в който гр. Девин, Беденските минерални бани и с. Михалково са обявени като Балнеолечебни курорти с местно значение. *Минералните води са ключов рекреационен ресурс*, който поради инфраструктурни проблеми /например лошото състояние на тръбопровода, който пренася водата от с. Беден до гр. Девин и влошава качествата на водата; изоставената сграда на банята в с. Беден, в която има голям басейн, подходящ за балнеолечение и др./ не се използва пълноценно. Очакванията на населението са, че с помощта на държавата и общинска администрация, тези проблеми ще бъдат разрешени в следващите няколко години. Освен минералната вода, основни природни рекреационни ресурси на община Девин са чистият въздух, вековните гори, реките и язовирите, пещерите, защитените територии, биоразнообразието, ландшафтите и красивите гледки. На територията на община Девин липсват големи замърсители и като цяло състоянието на околната среда е добро. Към природните ресурси следва да бъдат добавени антропогенните такива /архитектурни, етнографски, историко-археологически, културни и спортни събития и фестивали, фолклорно наследство, занаяти и др./, които способстват развитието на разнообразен туристически продукт. Според данните от извършеното анкетно проучване, потенциал за развитие на територията на община Девин имат следните видове туризъм:

- ✓ Спа и балнеоложки;
- ✓ Еко туризъм;
- ✓ Селски туризъм;
- ✓ Спортен/приключенски (конен, велосипеден и др.);
- ✓ Културно –исторически (фолклорен, кулинарен, фестивален и др);
- ✓ Лов и риболов

Туристическа индустрия

Водещ отрасъл в икономиката на община Девин е преработващата промишленост която формира 66% от приходите от стопанска дейност и 38% от заетостта в общината. Следва туристическият сектор - ресторантьорството и хотелиерството, заедно със съпътстващите услуги търговия и транспорт - формират 24% от приходите и 23% от заетостта.

Туристическа политика

Политиката по туризъм на общинско ниво се провежда от кмета на общината заедно с ръководения от него Консултативен съвет по туризъм. Съветът е консултативен орган към кмета по въпросите на туризма, който „прави предложения до кмета на общината и дава становища по въпроси, свързани с развитието на туризма на територията на общината, включително за размера на туристическия данък и неговото разходване, и за членството на общината в съответната организация за управление на туристическия район. (чл. 13, ал. 6, т.2).

Кметът разработва Програма за развитие на туризма в общината, която следва да е съобразена с приоритетите на областната стратегия, маркетинговата стратегия на туристическия район и съобразно местните ресурси и потребности. Програмата се приема от общинския съвет и предвижда мероприятия за:

1. Изграждане и поддържане на инфраструктурата, обслужваща туризма на територията на общината, включително местните пътища до туристически обекти;
2. Изграждане и функциониране на туристически информационни центрове и организация на информационното обслужване на туристите;
3. изграждане и поддържане на туристически обекти, които са общинска собственост или за които правото за ползване и управление е предоставено на общината;
4. Организиране на събития и мероприятия с местно и национално значение, които допринасят за развитието на туризма;
5. Провеждане на проучвания, анализи и прогнози за развитието на туризма в общината;
6. Реклама на туристическия продукт на общината, включително участие на туристически борси и изложения;
7. Взаимодействие и членство на общината в туристически сдружения и в съответната организация за управление на туристическия район;
8. Подобряване качеството на услугите, предлагани в общинските туристически обекти.

Към настоящия момент община Девин не провежда активна политика в областта на туризма. Една от основните слабости на сектора е липсата на сътрудничество между заинтересованите страни. Характерни са поединични усилия на предприемачите за реклама и маркетинг на отделни обекти и отделни услуги. Въпреки наличието на стратегически планов документ за развитието на сектора, туристическото предлагане в общината няма дефинирана маркетингова стратегия, не се извършват проучвания за потребителското търсене и за пазарите, на които дестинация Девин би имала най-голям шанс за успех. От особено значение е ролята на общинската администрация като водещ фактор в стратегическото управление на дестинацията.

Изводи и обобщения

Община Девин разполага със значими ресурси за решаване на основните проблеми и постигане на по-устойчиво икономическо развитие. Това са съхранена природна среда, богатство на природните ресурси, потенциал на земеделски земи и уникално културно-историческо наследство. За състоянието на местната икономика важат следните изводи:

- Икономиката на община Девин се базира основно на секторите Туризъм, Селско, горско и рибно стопанство, Дървопреработване и Хранително-вкусова промишленост (предимно бутилиране на минерални и изворни води);
- Селско-стопанският сектор се явява един от стратегическите резерви за развитието на отделни отрасли в общинската икономика: дърводобив, дървопреработване, лов и риболов, събиране на диворъстящи билки, гъби,

плодове и др., както и за развитие на селски туризъм като алтернатива за заетост;

- В сектор Рибарство е необходимо да се подобри производството и маркетинга на нови продукти, да се засили въвеждането на нови технологии и развитието на иновационни производствени методи;
- Конкуренетоспособността на местната икономика е слаба, което се дължи на лошото състояние на ДМА и прилагането на остарели технологии. Налице е остра нужда от модернизирание на производствените мощности, диверсифициране на икономическите сектори и навлизането на иновативни услуги и продукти в местната икономика;
- Необходимо е да се засили професионалното обучение на заетите, в т.ч. по отношение на нови технологични решения и предлагане на иновативни продукти и услуги, както и да се създадат допълнителни стимули за заетост и самонаемане на безработни лица;
- Сътрудничеството между отделните производители и производства е слабо и има нужда от изпълнение на ефективни мерки за преодоляването на този недостатък. Има потенциал за стимулиране на местния бизнес чрез обвързване на отделните икономически сектори и създаване на кръгова икономика.

Туристическата индустрия на община Девин към момента страда от ниска заетост на легловата база, сезонност, едностранчиво предлагане, не-координирано информационно обслужване, липса на партньорство между заинтересованите страни, липса на маркетингова стратегия, слаба комуникационна политика и сравнително ниска ефективност. Характерно за община Девин, както за целия Южен централен район е, че се оформят две много различни групи предприемачи: от една страна - големи инвеститори в усвояването на балнеоложките услуги, и от друга страна – множество микро-предприятия, в повечето случаи – семейни фирми, които работят в останалите сфери на алтернативния туризъм. Въпреки че, големите СПА хотели реализират 69% от обема на нощувките в община Девин, не бива да се подценяват възможностите и усилията на нито една от заинтересованите страни за развитието на сектора. Нещо повече, изграждането на стабилни и успешни партньорства между всички заинтересовани страни е предпоставка за успешното развитие на туризма. Изграждането на силен бранд на дестинацията и нейното модерно управление в съответствие с принципите на устойчивото развитие ще гарантират успешното позициониране на община Девин като предпочитано място за отдих и туризъм, ще повиши приходите от сектора и ще стимулира инвестициите. Прави впечатление, че въпреки, че СПА туризмът не е с изявена сезонност и може да се практикува през цялата година, не всички СПА хотели на територията на община Девин работят целогодишно. Определено има потенциал в предлагането да се комбинират няколко форми на туризъм.

Сред проблемите за развитие на туризма в общината са зле поддържаната третокласна и общинска пътна мрежа, която затруднява достъпа до туристическите обекти. Много от потенциалните туристически атракции не са разработени по начин, който да оползотворява в пълна степен техния потенциал, т.е. да привличат достатъчно посетители за по-дълъг престой. Съществува тенденция дори известните обекти да са само временни спирки по пътя на туристите, без да могат да задържат туристопотока на територията на дестинацията – това е характерна слабост на атракциите в цялата страна. Друг проблем е остарялата или липсваща туристическа инфраструктура, липсата на маркировки по екопътеките и лошото състояние на някои от обектите – предимно археологически.

Демографски анализ

❖ Население

Икономическата криза дава отражение и в задълбочаването на демографските проблеми, свързани с процесите на раждаемост, смъртност, миграция на населението и не на последно място задълбочаване на диспропорциите в териториалното разпределение на населението в страната. За постигане на икономически стабилитет и развитие на община Девин съществено значение има демографското състояние и развитие на населението, които са пряко обвързани със състоянието на трудови ресурси.

Населението на община Девин към 31.12.2016 г. е 11421 души, а от тях 5528 – мъже и 5893 – жени. Погледнато в сравнение с 2014 и 2015 г. населението на територията на Общината намалява. През последните три години (2014, 2015 и 2016 г.) отново жените преобладават, като за 2016 г. те представляват 51% от общия брой население. В рамките на град Девин жените са 52%.

През изминалите 2013, 2014, 2015, а и 2016 г. се наблюдава негативна демографска тенденция сред жителите в общината, което се дължи на отрицателния естествен и механичен прираст на населението.

Съотношението на градското към селското население към 2015 г. е 54%:46%, което съотношение се запазва и през 2016 г.

Най-голямо процентно намаление се наблюдава при селското население, а най-малко сред населението в град Девин. Това е в резултат от все по-засилващата се тенденция на застаряване сред населението, повишената смъртност и високата миграция на хората от по-малките населени места.

Средната гъстота на населението за 2016 г. е 22 души на кв. м., като остава по-ниска от средната за страната. Това се дължи на местоположението на общината, която се намира в периферен граничен и труднодостъпен район.

Естественият прираст зависи от равнищата на раждаемостта и смъртността. Прирастът в община Девин е отрицателен. В сравнение с показателите за областта и страната, положението в община Девин е доста по-сериозно. Налице е по-силно проявен демографски срив както по отношения на средния показател за областта, така и по отношения на показателя на национално ниво.

Данните за миграция (най-вече вътрешната) на населението за общината показват, *че изселените са повече от заселените, като механичния прираст е с отрицателен знак.* Миграцията оказва силен негативен ефект върху възпроизводството на населението, тъй като чрез изселването на жени в родилна възраст се понижава равнището на потенциалната бъдеща раждаемост, не само за следващите 10-15 години, но и в по-дълъг период от време.

Отрицателният естествен и механичен прираст е потенциален проблем за по-нататъшната жизненост на общината. Механичният прираст също е отрицателен.

Половата структура на населението на община Девин за 2016 г. не се различава съществено от тази за страната и за отделните региони. Броят на жените преобладава над този за мъжете, независимо че броят на новородените момчета и момичета през последните години се изравнява. Впоследствие под влияние на редица фактори като по-високата смъртност при мъжете, по-ниската средна продължителност на техния живот, по-голямата склонност към емиграция при тях и др. се стига до нарушената полова структура на населението.

При жените, както и при мъжете съществува тенденция за намаляване на техния брой. Въпреки че като цяло жените са повече линията при тях към намаление е по-силно изразена. Поддържа се една и съща тенденция в отрицателна насока и през трите години. При мъжете също се наблюдава изменение с отрицателен характер, но то има по-малки стойности измерения. Разликата между мъже и жени непрестанно намалява, следвайки курс на изравняване. През 2016 г. тя се равнява на 365 човека в полза на жените.

По отношение на възрастовата структура на населението в община Девин се наблюдават неблагоприятни тенденции по отношение на демографското развитие в сравнение с повечето общини от страната. Труднодостъпен район със силно застаряващо население. Най-голям процент в община Девин е населението над 60 години – 27%.

Отрицателната демографска картина в община Девин се дължи, както на все по-малко родените деца, така и на силно застаряващото население в градовете и селата. Това са причини, породени от неблагоприятната икономическа конюнктура в страната и на местно ниво, които лишават по-голямата част от младото население от възможност за намиране на работа и препитание. В резултат младото население с образование и в трудоспособна възраст напуска пределите на Общината и се отправя към други региони, за да търси по-добри възможности за реализация.

Анализът на процесите в демографската структура на населението показва, че Община Девин се превръща в прогресивно обезлюдяваща се община, в резултат на отрицателния естествен прираст и изселване на населението в по развити в икономическо отношение райони. Прогнозата в близките години за развитие на населението и демографските процеси в Община Девин е отрицателна и при липса на преференции за развитието на високопланинските общини се очертава да бъде по-силно изразена в сравнение със средната за страната.

❖ **Благосъстояние на населението**

През последните години благосъстоянието на населението значително спадна. По-голяма част от него живее под екзистенц – минимума и е поставено в режим на физическо оцеляване. В структурата на доходите е намален дялът на доходите от домашното стопанство, което отразява една тревожна тенденция към натурализация на доходите и икономическо затваряне на домакинствата от региона. Увеличен е и дялът на социалните доходи, което говори за зависимост на населението от системата за социална защита. Покупателната способност е силно ограничена.

В структурата на разходите е налице характерното за страната увеличаване на дела на разходите за храна, което е важен индикатор за обединяването на населението и за това, че голяма част от него е поставено в режим на физическо оцеляване.

Безработица и заетост

Факторът безработица е свързан със социално-икономическото развитие на общностите и е основна причина за миграцията и емиграцията на активното население. Безработицата може да се приеме за основен рисков фактор, свързан с доходите и стандарта на живот на хората в трудоспособна възраст.

Към 31.12.2015 г. равнището на безработица за община Девин е 24,2%, което е значително по – високо от равнището на безработица за страната – 10,1%.

По отношение на образователния статус по-голямата част от безработните на територията на община Девин са лица със средно образование и такива с основно и начално образование.

Здравеопазване и социални дейности

Болничното обслужване на територията на общината се осъществява от „Многопрофилна болница за активно лечение” /МБАЛ/ ЕАД – град Девин. През февруари 2014 г., след кратък период, през който не е функционирало, болничното заведение е възстановено. Към момента МБАЛ-Девин осъществява болнична дейност в следните области: педиатрия, вътрешните болести с ендокринологична и кардиологична насоченост и в областта на нервните болести. Предстои стартиране на дейностите в областта на хирургията, пневмология и фтизиатрия, гастроентерология. Болницата обслужва три общини – Девин, Борино и Доспат, в които има общо 27 населени места и население около 30 000 души. Съществува остър недостиг на медицински кадри и необходимо за дейността на болницата медицинско оборудване и апаратура.

Специализираното извънболнично обслужване се осъществява от „Медицински център – 1” ЕООД – гр. Девин, работещ по договор с Регионалната Здравноосигурителна Каса /РЗОК/.

Социалното подпомагане и социалните грижи за населението на общината, са предимно поети от Дирекция “Социално подпомагане” – гр. Девин. Предоставяните социални услуги в Общината са насочени предимно към хора с увреждания, самотноживеещи възрастни хора, деца и маргинализирани групи в риск.

„**Личен асистент**” е една от услугите, предоставяни на територията на община Девин, насочена към хората с увреждания. Макар и да е доказано, че тя притежава силен социален ефект за подобряване на качеството на живот на хората с увреждания все още съществуват ограничителни условия за достъп. Услугата се реализира само в роднински кръг от лица в трудоспособна възраст. Извън обхвата ѝ остават хора, които живеят сами и нямат близки, които да полагат грижи за тях. Дейностите по Програмата са от голямо значение за малките населени места, в които за хората с увреждания липсват перспективи и възможности за ресоциализация. В такива населени места все още не са развити алтернативни услуги и хората с увреждания разчитат единствено на своите близки.

В Общината функционират два **Клуба на пенсионера** – в гр. Девин и в кв. Настан, **Съюз на слепите** и **Дружество за хора с увреждания към Съюз на инвалидите** – в гр. Девин. Всеки от тях развива дейност според спецификата и предназначението си. Едно от основните направления в дейността на клубовете на пенсионера е художествената самодейност, с която представителите ѝ печелят множество общински и областни награди.

Центърът за обществена подкрепа (ЦОП) предлага услуги за уязвими семейства и деца в риск, които включват семейно консултиране и подкрепа. Въпреки това алтернативните форми на семейна/приемна грижа са все още слабо развити.

Кандидатствайки по различни проекти община Девин успява да осигури и предостави и други социални услуги, които са насочени към насърчаване на безработни и неактивни лица от общината, получаващи социални помощи, да приемат работа, да усъвършенстват своите умения и да придобият нови такива, с което да увеличат своите шансове за реализация на пазара на труда.

Все още липсва достъпна архитектурна среда за хората с увреждания в местата за обществено ползване, които са собственост на Общината, както и в други обществени институции. Необходимо е да се предостави достъп на гражданите до тези места, като им се осигурят условия за безопасно и лесно придвижване. Партньорството между Общината и граждани, неправителствени организации и търговски дружества в това отношение се насърчава.

Изводи във връзка с предоставяните социални услуги за деца, възрастни с увреждания и стари хора:

- Центърът за обществена подкрепа предлага услуги за уязвими семейства и деца в риск, които включват семейно консултиране и подкрепа. Въпреки това са все още слабо развити формите на алтернативна семейна грижа/ приемна грижа;
- Развита е мрежа от социални услуги в общността, която е насочена към възрастни хора с увреждания и стари хора;
- Наблюдава се прогресивно нарастване на потреблението на социални услуги в общността;
- Успешно се развиват услугите в общността за възрастни – новите услуги „Домашен помощник“, „Социален асистент“ и „Личен асистент“. Финансираните по проекти услуги в домашна среда са с определен период на изпълнение и има риск за тяхната устойчивост;
- Във всички населени места работят читалища, а пенсионерски клубове – в гр. Девин и квартал Настан, които изпълняват много социални функции.

Образование и професионално обучение

На територията на община Девин съществува следната образователна инфраструктура – Средно общообразователно училище, 7 Основни училища, Професионална гимназия по електротехника, 2 Обединени детски заведения, 2 Целодневни детски градини, Общински детски комплекс. Към момента функционира и ученическо общежитие в помощ на ученици, които не са от град Девин.

Образованието в общината се характеризира с ограничени възможности за ефективно използване на училищните сгради, които не функционират нормално, поради липсата на достатъчен брой ученици. Трайната тенденция към намаляване броя на учениците, поставя сериозния проблем за запазване на съществуващата училищна мрежа.

Сградният фонд, отоплителните системи и материалната база в училищата са остарели и амортизирани, поради което се нуждаят от обновяване и реконструкция.

Посещаемостта на учебните заведения от децата, принадлежащи към етническите малцинства, е по-малка. Същата тенденция се наблюдава и по отношение на образоваността. Причини за това са лошият икономически статус и трудностите, които срещат децата в процеса на обучение, поради недоброто владение на български език.

Проблемите в образованието в община Девин са резултат от недостига на финансови ресурси и затрудненото поддържане на материално-техническата база. Системата на финансиране на образованието обуславя закриването на училища в Общината в бъдеще, в случай че не се увеличи броят на учениците.

Демографската конюнктура и социалните процеси в обществото не предполагат, обаче подобно увеличение. На територията на община Девин функционират четири защитени училища. Макар опитен и високо квалифициран педагогическия персонал не е в състояние да се справи с всички училищни проблеми, тъй като голяма част от тях са в компетенцията на по-висши органи.

Култура

Средища на културния живот в община Девин са читалищата. Те съхраняват местните традиции, обичаи и фолклор като разнообразяват и местния културен живот. Освен, че организират концерти, изложби, представяния на книги, /някои от тях дори издават книги/, читалищата и библиотеките в община Девин предоставят различни услуги в полза на местното население – като интернет информационни услуги /проверка здравен статус, търсене на работа, сканиране на документи и изпращане по електронен път, подготовка на уроци за ученици и учители, копирни услуги и др. В читалищата се провеждат и обучения на ученици по компютърна грамотност в рамките на спечелени и

реализирани проекти, финансирани от Програма „Глобални библиотеки - България”, както и обучения на възрастни.

Към 2016 г. на територията на община Девин функционират 12 читалища.

На територията на община Девин са развити различни занаяти, които биха били интересен обект за наблюдение от туристите, но все още не са включени в туристическото предлагане като гайдарство, тъкачество, плетачество, дърворезбарство и други.

В рамките на община Девин няма киносалон, театър, художествена галерия и музеи.

Спорт

На територията на общината функционират: спортен клуб “Девин” – гр. Девин, спортен клуб “Въча” – гр. Девин, спортен клуб “Фортуна” – кв. Настан, гр. Девин, ФК “Девин” – гр. Девин, спортен клуб “Електрик” при ПГЕ “А.С.Попов” и спортен клуб “Младост” при СОУ “Христо Ботев”. Спортните клубове използват за своята дейност общинските и училищните спортни бази.

Спортни съоръжения:

- Стадион с лекоатлетическа писта – м. Струилица, гр.Девин. Площта му е 32 000 кв.м. Съоръжението е общинска собственост, като ползвател е ФК “Ботев” – гр. Девин;
- Спортна площадка “Летен театър” – гр. Девин. Площ 3 000 кв.м, с амфитеатрално разположение на местата за сядане и двуетажна сграда със застроена площ 162 кв.м. общинска собственост;
- Комбинирана спортна площадка – гр. Девин. Площ 1 500 кв.м, с 300 места за сядане и условия за практикуване на волейбол, баскетбол, тенис и др. Общинска собственост, ползвател – Спортен клуб ”Девин”;
- Спортни площадки – с. Брезе и с. Михалково. Общинска собственост;
- Плувен басейн – гр. Девин. Площ 660 кв.м, с прилежащ бiliarд клуб. Съоръжението е общинска собственост, като към момента не функционира;
- Открит плувен басейн – м. “Струилица”, гр. Девин;
- Плувни басейни – в Спа-хотел „Орфей”, спа хотел „Исмена”, спа хотел „Девин” и спа хотел „Евридика”.

Спортните съоръжения се намират в лошо състояние. Предвид значението им за нуждите на местното население и туристите, посещаващи общината, тяхната реконструкция и рехабилитация има съществено значение за бъдещото устойчиво развитие на общината.

Изводи и обобщения

Като силна страна в сферата на образованието може да се отчете запазената образователна инфраструктура от образователни институции и повишената квалификация на педагогическите кадри от училищата и детските градини. В подкрепа на материално-техническата база е доставено оборудване и обзавеждане за най-малките представители на общината.

Във връзка с намаляването на безработицата сред населението община Девин е кандидатствала и е била одобрена по редица проекти, благодарение на които усъвършенства професионалните умения на безработни лица на нейната територия и подобрява тяхната квалификация, гарантирайки им получаването на ключови за тяхното развитие компетентности.

Отново с помощта на програми, финансирани от Европейския съюз, община Девин разширява обхвата на своите социални услуги и предоставя личен и социален

асистент, както и домашен помощник на нуждаещите се граждани на територията на общината. Предоставено е обучение на семейства, които искат да бъдат приемни семейства. Отворена е Обществена трапезария и Център за Обществена подкрепа. Въпреки това, голяма част от социалните услуги, които се предоставят не могат да обхванат всички потенциални потребители.

В областта на здравеопазването е взето решение и е възстановено лечебното заведение на територията на община Девин, открит е медицински център. На територията на общината функционира и спешна помощ.

Част от слабите страни продължават да бъдат отрицателният демографски прираст на населението, все по-честата миграция на хора в трудоспособна възраст към по-големи административни центрове. Основна причина за това явление е значително по-големия шанс за намиране на работа и препитание, отколкото в рамките на общината. Незадоволителното икономическо състояние в община Девин и отсъствието на инвеститори е една от причините за ниското ниво на заетост, а оттам и доходи на населението. От друга страна, липсата на условия, като достъпна инфраструктура, отсъствие на пречиствателни станции и географско положение, характеризиращо се като труднодостъпен район са причина за все по-трудното привличане на нови инвеститори и недобро качество на живот на хората.

Въпреки функциониращата образователна инфраструктура в община Девин все още голяма част от населението е с по-ниска степен от висше образование, като една значителна част от тази група не разполага със средства за продължаване и развитие на своето обучение. Това също е фактор, който дава своето отражение върху нарасналата безработица на територията на общината.

На територията на община Девин отсъстват спортна инфраструктура, както и центрове, предназначени за директна работа и занимания с деца. Все по-усилено намалява броя на децата, които се обучават, което води до сливане на отделни класове и до по-ниско качество на обучението.

Състоянието на социалните услуги е недостатъчно развито, като по отношение на грижата за деца и възрастни с увреждания отсъства работеща институция и специализирани кадри за работа с тези групи лица.

По отношение на здравеопазването към момента в МБАЛ-Девин работят само две отделения, като съществува необходимост, както от разширяване на дейността на болницата, така и от привличането на повече медицински кадри. Към момента болничното заведение разполага и с твърде амортизирана медицинска апаратура, с което можем да заключим, че нивото на медицински услуги не се предоставят на необходимото качество.

Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията

❖ Транспорт

Поради своя характерен ландшафт, Община Девин има ограничена достъпност и разчита единствено на автомобилния транспорт за всички видове превози. Най-близкото отстояние до железопътната мрежа е 56 км /гара Кричим/. Автомобилният парк е притежание на стопанските субекти и гражданите на общината и в преобладаващата си част е на възраст от 10 до 30 години. Това води до увеличаване себестойността на превозите и до замърсяване на околната среда.

Категорията на изградената пътна мрежа в общината е ниска: клас IV – 98.3 км. и клас III – 76.7 км. Първокласен и второкласен път няма. Гъстотата на пътната мрежа е 0.304 км/кв.км. Пътната мрежа е в лошо състояние. Всички елементи, като се започне от габарита, настилката, кривите и т.н не отговарят на стандартите за сигурност и комфорт

на пътуване. Поддръжката им е затруднена поради голямата надморска височина и стръмните склонове.

❖ **Енергийни мрежи**

Техническото състояние на електроенергийната система е сравнително добро и в момента може да поеме по-голямо натоварване. Наложителна е реконструкция на отделни междуселищни и вътрешноселищни мрежи, подмяна на дървени електрически стълбове с бетонови и изграждане на допълнителни трафопостове. На територията на общината са изградени обекти на хидрокомплекс “Средна въча” от хидроенергийна каскада “Доспат - Въча”. Произвежда се ел.енергия от две ВЕЦ: ВЕЦ “Девин” с мощност 80 МВт и ВЕЦ “Тешел” с мощност 60 МВт. Изграден е язовир “Цанков камък” с прилежаща ВЕЦ, която е с проектна мощност 85 МВт. Водоелектрическата централа участва при покриване на върхови и подвърхови товари, регулиране на честотата и бърз резерв при отпадане на основната мощност. С реализацията на проекта през 2004 г., водите се включат в голямата хидроенергийна система: каскада “Доспат-Девин-Кричим”.

❖ **Водоснабдителна и канализационна инфраструктура**

Водоснабдени са всички населени места на територията на общината. Водоизточниците са местни, с добри качествени показатели и достатъчен дебит за нуждите на населението. Водоснабдяването на населените места в общината се осъществява от 45 водоизточника-каптажи. В по-голямата част от тях, водоподаването е по гравитачен начин. Има изградени 5 броя автоматизирани помпени станции, с инсталирана мощност 1035 KW: две в с. Беден и по една в гр. Девин, кв. Настан, с. Михалково, с. Беден и с. Гьоврен.

Основното водоснабдяване на гр. Девин се осъществява с гравитачен водопровод от каптаж “Балдарана”, с дебит 54 ч/сек, като се използват и каптажите “Равня” и “Кочкомарова вода”.

Изградената водопроводна мрежа е физически остаряла и амортизирана, с нисък коефициент на полезно действие, чести аварии и големи загуби. Това налага спешната необходимост от подмяна и реконструкция. Необходима е реконструкция на водопровод на “Балдарана” – гр. Девин и на вътрешната водопроводна мрежа в гр. Девин, с. Гьоврен, с. Брезе, с. Лясково, с. Триград, с. Селча и с. Грохотно. Належащо е разширение на водопроводната мрежа и водоснабдяване на новоизградените квартали в селата Триград и Михалково.

В повечето населени места са изградени канализационни мрежи, но не са обхванати в събирателни клонове, с цел насочване и отвеждане на отпадъчни води към пречиствателни съоръжения. В новопостроените квартали на някои населени места няма изградена канализация. Необходимо е частично изграждане на канализационни мрежи в с. Грохотно, с. Триград, с. Михалково и кв. Кусвица, гр. Девин.

На територията на общината няма пречиствателни станции за отпадъчни води. Във връзка с въвеждането в експлоатация на обект “Хидровъзел Цанков камък”, е неотложно изграждането на колектори за отпадъчни води и пречиствателни станции в общинския център – гр. Девин и в с. Грохотно. Изграждането на пречиствателни станции за отпадъчни води има голямо значение за съхраняване на екологичното равновесие в района и недопускане на екологичната катастрофа. Водите на замърсената река Въча, се вливат в р. Марица и водят не само до местно замърсяване, но и до замърсяване на РГърция, т.е. пораядат екологичен проблем с трансграничен характер.

❖ **Информационна и комуникационна мрежа**

Съобщителните връзки са на добро ниво. Наличие на мобилни комуникации. Град Девин е включен в Националната автоматична мрежа, което му дава възможност да осъществява телефонни връзки с цял свят.

❖ Жилищен сектор

В селата на община Девин има значителен жилищен фонд, който е силно амортизиран и остарял.

Общината осигурява възможност за безвъзмездно ползване на общински жилища от страна на медицински лица, които са зает в МБАЛ-Девин.

Изводи и обобщения

Силните страни в община Девин, свързани с инфраструктурното развитие, достъпност и свързаност са проектите за рехабилитация на улична мрежа и изграждане на фотоволтаични централи, проектите по благоустрояване и ремонт на административни сгради на територията на селата и град Девин. Осигурен е и транспорт, предназначен за деца, които живеят извън населеното място, където се намира училището, в което учат.

Слаби страни са все още лошото качество на инфраструктура, която свързва населените места на територията на общината и наличието на амортизирана такава във вътрешността на някои от тях. Сред не добре уредените инфраструктурни страни е и лошото техническо състояние на обществения транспорт, изцяло амортизирания сграден и жилищен фонд, както и ниската енергийна ефективност на жилищни, обществени и производствен сгради.

Състояние на околната среда

На територията на община Девин не съществуват сериозни замърсители на околната среда и застрашени зони.

Характеристиката на отделните компоненти на околната среда е следната:

✓ **Води** - Девинска община е богата на качествени източници на питейна вода. Наличните водни ресурси са в състояние да посрещнат нуждите на общината в перспектива. Водите – карстови и минерални, са с изключителни качества и са основен ресурс в общината за нейното социално-икономическо развитие. Липсват съвременни и ефективни съоръжения за почистване на отпадъчните води.

✓ **Въздух** - Чистият планински въздух, прочут с лековитите си качества, е основен природен ресурс на общината и важен фактор за нейното бъдещо социално-икономическо развитие като център за планински и балнеологичен туризъм. Атмосферният въздух в района на общината е под изразено антропогенно влияние през есенно-зимния период вследствие на емисиите главно от горивните инсталации. Натоварването на атмосферата е значително под средните показатели на страната.

Освен това следва да се подчертае високата репродуктивна способност на въздушната среда в този район, обусловена от специфичните орографски и климатични условия и много голямата роля на горско - дървесните насаждения.

✓ **Почви** - Общото състояние на почвите в общината е добро. Почвената покривка в района се формира главно от кафяви горски почви, плитки, средно еродирани. Геоложките и геоморфоложките условия благоприятстват развитието на един от най-разпространените деградационни процеси – ерозията. Обработваемите земи са подложени на такива процеси.

□ **Отпадъци и отпадъчно стопанство** - Изградени са отредени площадки за строителни отпадъци, където се контролират постъпващите отпадъци.

□ **Гори** - Горският фонд, предимно иглолистни гори, заема 74 % от територията на общината. Горскостопанската дейност не се отличава особено от лесоустройствените проекти, поради което не са установени нарушения в горските екосистеми.

□ **Животински свят, защитени територии** - В община Девин е запазено голямото разнообразие в животинския свят. Значителни територии и природни обекти в района са под закрилата на природозащитното законодателство.

Реализирани са редица проекти с екологично значение, като реконструкция на улични мрежи, на водоснабдителни и канализационни мрежи, изградени за места за отдих, екопътеки и алеи на туриста, разработена в съвместна система за производство и търговия с органични продукти в трансграничните райони.

Общинска администрация – Девин е изпълнила най-много проекти в областта на приоритет 4 – „Изграждане и модернизирание на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда”, където са заложили и най – много средства в размер на 34 439 625 лв. Финансовото изпълнение на приоритета е 110%. По приоритета има стартирали дейности за над 4 млн., които са в процес на изпълнение. Развитието и модернизацията на инфраструктурата е от определящо значение за увеличаване инвестиционната атрактивност и конкурентоспособност на общината. Инфраструктурата е ключов фактор за развитието на бизнеса и източник за създаване на нови работни места. На второ място се нарежда Приоритет 2: „Приоритет 2: Ефективно използване на местния природен и културен потенциал за устойчиво развитие на туризма и постигане на продуктово разнообразие”, също с финансово изпълнение над 100%. Най – много мерки и дейности за реализация са предвидени по приоритет 3 „Повишаване качеството на живот, насърчаване на социалното включване, развитие на човешките ресурси и осигуряване на по-високо равнище на заетост и доходи в община Девин”, който също има МНОГО ДОБРА степен на изпълнение. Мерките по този приоритет са насочени към разширяване на достъпа до качествено образование и квалификация, постигане на по-голяма гъвкавост на образователната система спрямо промените на пазара на труда. Финансовото изпълнение на приоритет 3 е около 40%. По Приоритет 1: „Повишаване конкурентоспособността на местните икономически дейности за подобряване на жизнения стандарт, постигане на устойчивата заетост и по-високи доходи на населението”, е постигната СЛАБА степен на изпълнение. Не особено добри са резултатите и по Приоритет 5 „Постигане на ефективно и ефикасно местно самоуправление с широко гражданско участие”. До края на плановия период Община Девин трябва да наблегне на реализацията на заложените в Приоритет 1 и Приоритет 5 мерки и дейности.

Като цяло резултатът от направената Междинна оценка на Общинския план за развитие е положителен. Високи са постиженията на община Девин в областите инфраструктура, благоустройство и образование и повишаване на административния капацитет. Виден е същественият напредък на община Девин за периода 2014-2016 г. по отношение на действащите линии за безвъзмездно финансиране, опитът в изготвяне и управление на проекти и стратегическото планиране.

3.4. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ НА ОПР НА ОБЩИНА ДЕВИН

Общата оценка на изпълнението на ОПР 2014 - 2016 година на община ДЕВИН е добра. За периода 2014 – 2020 г. община Девин е изразходила над 46 000 000 лв. за реализиране на заложените мерки и дейности в ОПР. Изразходените финансови ресурси за реализация на ОПР на Община Девин 2014 – 2016 г. са използвани целесъобразно, ефикасно и ефективно. Общината е реализирала успешно значителен брой проекти по Оперативните програми и по Програма за развитие на селските райони, което е доказателство за висока ефективност и ефикасност в изпълнение на целите на ОПР.

Общото техническо изпълнение за ОПР като цяло (на база брой изпълнени мерки) за периода на МО е над 50%. Най-голям напредък в изпълнението на ОПР е постигнат по Приоритет № 4, след него на второ място се нареждат приоритет 2 и на последно място са приоритет №5 и приоритет №1. Приоритет 3 също е с добро изпълнение и с най-много заложен мерки. Най-видимият ефект и въздействие от прилагането на ОПР в община Девин за периода 2014-2016 г. се получава от инвестициите в инфраструктурата – ремонт на улици и пътища, образователна и здравна инфраструктура, спортни съоръжения, обновяване и саниране на обществени сгради, благоустрояване, озеленяване и др.

Постигнати са добри резултати в усвояването на средства от европейските фондове. Реализирани са редица проекти, не само в общинския център, но и в малките населени места на общината. Работи се активно в сферата на инфраструктурата, образованието, здравеопазването, социалните дейности, културата.

При извършване на Междинната оценка беше направен преглед на функционирането на Системата за наблюдение и контрол на ОПР. В рамките на разглеждания период Община Девин е направила годишни анализи на постигнатия напредък по отношение на целите.

4. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ:

Общинският план за развитие е ефективен управленски инструмент, чрез който се извършва планирането и изпълнението на приоритетите, които си е поставила Община Девин за периода 2014-2020 г.

Органите на местното самоуправление на Общината са ангажирани с изпълнението на ОПР и съответно с прилагането на политиката за регионално развитие. Съгласно ЗМСМА Кметът отчита изпълнението на Програмата за управление пред Общински съвет, като по този начин индиректно се отчита и изпълнението на ОПР.

Първоначалните резултати от изпълнението на ОПР показват съществен напредък на Община Девин в реализиране на Основната цел, залегнала в ОПР. Проектите, по които общината работи, в значителна степен са финансирани с безвъзмездни средства, което свидетелства за умело използване на възможностите, предоставяни от оперативните програми, както и за висока ефективност и ефикасност в изпълнение на целите. Публичните средства са насочват към решаване на съществени нужди и проблеми на общината.

Визията, целите и първоначалните ефекти от прилагането на оперативните програми за България с европейско съфинансиране за периода след 2014 г.-2020 г., са съотнесими с тези на ОСР на област Смолян и на РПР на Южен централен район. За отчитане напредъка в изпълнението на ОПР се препоръчват годишни прегледи, при които да се отразяват резултатите чрез количествени и качествени индикатори, посочени в ОПР и допълнително разработени за целите на мониторинга. Процесът по укрепването на административния и експертния капацитет за планиране, наблюдение и координиране на ОПР в партньорство с бизнеса и НПО е от съществено значение за реализирането на политиката за регионално развитие на територията на Община Девин и за привличането на безвъзмездни средства от източници, алтернативни на общинския бюджет.

Основни препоръки:

1. При актуализация на ОПР на Община Девин 2014 – 2020 г. тя да бъде направена в контекста на новите стратегически насоки на ЕС в областта на регионалната политика;

2. Съгласно действащата нормативна база (чл. 13 ал. 2 т. 7 от ЗРР) Община Девин да приеме Програма за реализация на Общинския план за развитие до края на плановия период, с която да се конкретизират мерките за изпълнение на целите, съответните финансови ресурси и звената за изпълнение на съответните мерки в ОПР;

3. Да се гарантира по-голяма публичност и гласност на извършваните промени, на резултатите от изпълнение на ОПР и на Междинната оценка. Публичността и информираността ще създадат благоприятни условия за приобщаване на местната общност към приоритетите, целите и мерките в ОПР, а положителните икономически очаквания могат да увеличат преките инвестиции и въздействието на обществената политика;

4. При реализация на мерките от Общинския план по-широко да се използват възможностите, които предоставят различните форми на публично- частното партньорство;

5. Да се усъвършенстват и разнообразят създадените механизми за мониторинг и контрол върху изпълнението на Плана за развитие на Община Девин, в т.ч. и системата за събиране, обработване и анализ на данните за реализацията на ОПР;

6. При актуализация Плана за развитие на Община Девин да се предвидят допълнителни мерки за маркетинг и реклама на местната икономика, с оглед привличане на чуждестранни инвестиции;

7. Да се създадат предпоставки за засилване на активността на заинтересованите страни от успешната реализация на ОПР – местния бизнес, НПО и населението на Общината като цяло;

8. Препоръчително е в Общината да функционира постоянно действаща работна група, назначена от Кмета, която текущо да наблюдава и отчита напредъка в изпълнението на Плана по заложените индикатори, своевременно да реагира на настъпилите промени и да предлага нови решения, с цел своевременно и максимално усвояване на възможните ресурси за реализация на Общинския план за развитие през периода до 2020 г., включително по линия на помощта от фондовете на ЕС;

9. Да се засили контрола по изпълнението на ОПР от страна на Кмета на общината в оставащия период на неговото действие до 2020 г. ;

10. Да се ускори работата по приоритети и цели и мерки, чието изпълнение изостава;

11. Да се направи анализ на финансовата осигуреност на ОПР с необходимите ресурси, което е наложително поради силно променената икономическа ситуация спрямо времето на разработване на Плана;

12. Да се създаде единна база отчетни данни за изпълнението на ОПР, която да служи както на целите на оперативния анализ, така и при разработване на окончателната оценка за изпълнението на ОПР на Община Девин 2014 – 2020 и при разработване на новия План за развитие на Общината пред следващия планов.

13. Повишаване информираността на жителите на Община Девин и особено – на младите хора за целите в ОПР и неговото изпълнение, за перспективите в развитието на общината и региона, с което да се ограничи неопределеността на техните очаквания за промените в заетостта и безработицата, с цел намаляване на миграцията;

14. Привличане вниманието на различни инвеститори чрез даване на широка гласност на заплануваните и предстоящи за изпълнение цели и мерки в ОПР;

При актуализация на целите и мерките в ОПР до края на плановия период да се търси съответствие с актуалните Оперативни програми и потенциалните бенефициенти от Общината. Тази информация ще определи пресечните точки между източниците на безвъзмездно финансиране и различните приоритети и цели на ОПР. От нея ще стане ясно за кои цели и мерки на ОПР не съществува друг източник на финансиране, освен общинския бюджет и за кои могат да се намерят и външни източници по линията на безвъзмездното финансиране или на съфинансирането. Анализът на тази информация може да послужи за целите на годишното програмиране и основание за насочване на бюджетни средства към реализирането на онези цели от ОПР, които са важни за нуждите

на населението от Общината, и за които не може да бъде осигурено финансиране от Оперативни програми и други източници.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Обобщаващият извод, който може да бъде формулиран въз основа на извършената МО и анализ на изпълнението на ОПР на Община Девин 2014 – 2020 г. до настоящия момент, е следният:

Преобладаващата част от целите и мерките в ОПР са изпълнени или в процес на изпълнение. Средното техническо изпълнение на Плана до края на 2016 г. е над 50 %. Като се има предвид оставащия период до края на 2020 г., считаме, че изпълнението на повечето мерки от Плана ще бъде доведено до успешен край, независимо от влошената икономическа ситуация в Общината и областта. Необходимо е да се направи обстоен анализ и преценка на реалните възможности за изпълнение на всички формулирани, но неизпълнени до този момент, изцяло или частично, цели и мерки до края на плановия период. След необходимата обективна и задълбочена аргументация, е допустимо част от мерките да бъдат преформулирани, друга част – прехвърлени за следващия планов период, за други – да бъдат променени индикаторите за оценка на изпълнението и т.н., доколкото ОПР е отворен документ, в който е възможно да се правят и е наложително да се правят промени в хода на неговото изпълнение, вследствие на промяната в условията за неговата реализация. Без да се променят основните приоритети и най-важните цели по тях, би могло някои мерки да отпаднат, с оглед на ограничените ресурси, както и да бъдат формулирани някои нови мерки, при благоприятни възможности за привличане на средства от нови източници. Във връзка с последното по-широко да се използват различните форми на публично-частното партньорство при реализацията на ОПР и още повече да се утвърждават и развиват добрите традиции и практики на Общината в проектната дейност. Укрепването на административния и експертния капацитет за наблюдение и координиране на изпълнението на ОПР е от съществено значение за неговата успешна реализация. От направената междинна оценка на изпълнението на Плана за развитие на Община Девин 2014 – 2020 г. е видно, че са положени немалко усилия за реализиране на дейностите в Общинския план за развитие, преди всичко от страна на общинската администрация. Голямото предизвикателство пред общинските власти през оставащия планов период е реализацията на потенциала за развитие на Община Девин, успоредно с решаването на натрупаните проблеми. Развитието на човешките ресурси е от ключово значение за успешното изпълнение на ОПР и на визията на Общината. Това налага да бъдат реализирани приоритетно по-голямата част от предвидените мерки, водещи до укрепването на човешкия потенциал, до създаване на повече и по-качествени устойчиви работни места и повишаване на заетостта на населението. Важна задача през оставащия период от действието на Общинския план за развитие е и диверсифицирането на икономиката и развитието на нови алтернативни икономически дейности, които да се базират на използването на местния потенциал. Това изисква по-добър маркетинг и реклама на местната икономика, насърчаване на публично-частните партньорства в стопанския сектор, развитие на бизнес-мрежите, привличане на местни и чужди инвестиции за развитие на Общината. В заключение, на базата на постигнатото дотук, оценяващият екип може да даде **ДОБРА МЕЖДИННА**

ОЦЕНКА на изпълнението на Общинския план за развитие на Община Девин 2014-2020 г. и да изрази пълната си увереност, че той може успешно да бъде изпълнен до края на плановия период.

СПРАВКА

ЗА ОБЩИНСКИТЕ ПРОЕКТИ, ИЗПЪЛНЕНИ ПРЕЗ ПЕРИОДА 2014-2020 г. НА ОБЩИНА ДЕВИН

№	Име на проект в процес на изпълнение или приключил през периода 2014 – 2020 г.	Териториален обхват	Период на изпълнение (година)	Обща стойност (лева)	Източник на средства – програма, фонд, бюджет	Количествено измерими резултати от проекта	Статус на проекта – приключен, в процес на изпълнение	Съответствие с Общинския план за развитие – приоритет, цел
1	„Общностен център за деца и семейства в риск-гр.Девин“	Община Девин	2016-2018	338 524.00	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020	-154 деца и техните семейства потребители на услугите - 23 консултирани бременни жени - 15 деца вкл в лятно училище - 170 консултации на деца с увреждания и 105 сесии деца с увреждания от специален педагог 1221 домашни посещения при потребители 139 Разработени и	в процес на изпълнение	Приоритет 3: Повишаване качеството на живот, насърчаване на социалното включване, развитие на човешките ресурси и осигуряване на по-високо равнище на заетост и доходи в община Девин Специфична цел 3.2: Осигуряване на висококачествени и разнообразни социални, здравни и образователни услуги Мярка 3.2.3. Развитие на социалните услуги и свързаната с тях инфраструктура

						разпространени обучителни и информационн и материали 225 организиран насочвания и съдействия за ползване на услугите		
2	„Паркоустрой ствен проект на източния подход и благоустройс тво на гр.Девин- II етап	Гр.Девин	2009-2014	1 867 470,0 0	Програма за развитие на селските райони 2007- 2013	Реконструиран а входната артерия на гр.Девин	приключил	Приоритет 4: Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда Специфична цел 4.3: Интегрирано пространствено развитие на територията Мярка 4.3.2. Подобряване модела на градско и селско развитие в общината
3	„Паркоустрой ствен проект и благоустройс тво на гр.Девин- подобекти:	гр.Девин	2009-2014	1 740 184,0 0	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013	Изградена крайречна пешеходна алея, изграден фонтан пред сградата на Общинска	приключил	Приоритет 4: Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната

	кв. „Въртлек“ с крайречна пешеходна алея първи и втори етап, центална градска част-площад					администрация Девин, монтирана автоматизирана подземна поливна система, реконструиран и и рехабилитиран и две улици в кв.Настан		среда Мярка 4.1.1. Изграждане на подходяща транспортна инфраструктура (вкл. до туристическите обекти) Тази мярка предвижда изграждането на нови, реконструкция и рехабилитация на съществуващи пътища и улични мрежи, които се намират в лошо състояние.
4	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност на обект: Многофамилна жилищна сграда – жилищен блок К3, находящ се в ПИ:20465.503.633, ул."Васил Левски"№39, гр.Девин, общ.Девин, обл.Смолян	Гр.Девин	2015-2016	1 078 295,00	НПЕЕМЖС	57- обитатели на сградата с подобрени условия за живот	Приключен	Приоритет 4: Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда Специфична цел 4.3: Интегрирано пространствено развитие на територията Мярка 4.3.2. Подобряване модела на градско и селско развитие в общината
5	Въвеждане на	Гр.Девин	2015-2016	848 913,82	НПЕЕМЖС	87- обитатели	Приключен	Приоритет 4:

	мерки за енергийна ефективност на обект: Многофамилна жилищна сграда – жилищен блок ЕПЖС-5(Д5), находящ се в ПИ:20465.502.1519, ул."Рожен"№ 2, гр.Девин, общ.Девин, обл.Смолян					на сградата с подобрени условия за живот		Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда Специфична цел 4.3: Интегрирано пространствено развитие на територията Мярка 4.3.2. Подобряване модела на градско и селско развитие в общината
6	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност на обект: Многофамилна жилищна сграда – жилищен блок ЕПЖС-4(Д4), находящ се в ПИ:20465.502.1519, ул."Рожен"№ 4, гр.Девин,	Гр.Девин	2015-2016	1 161 458,64	НПЕЕМЖС	141- обитатели на сградата с подобрени условия за живот	Приключен	Приоритет 4: Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда Специфична цел 4.3: Интегрирано пространствено развитие на територията Мярка 4.3.2. Подобряване модела на градско и селско развитие в общината

	общ.Девин, обл.Смолян							
7	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност на обект: Многофамилна жилищна сграда – жилищен блок К2, находящ се в ПИ:20465.503.805, ул."Васил Левски"№29, гр.Девин, общ.Девин, обл.Смолян	Гр.Девин	2015-2016	1 079 699,04	НПЕЕМЖС	74- обитатели на сградата с подобрени условия за живот	Приключен	Приоритет 4: Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда Специфична цел 4.3: Интегрирано пространствено развитие на територията Мярка 4.3.2. Подобряване модела на градско и селско развитие в общината
8	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност на обект: Многофамилна жилищна сграда – жилищен блок ЕПЖС-3(Д3), находящ се в ПИ:20465.502	Гр.Девин	2015-2016	927 003,53	НПЕЕМЖС	79- обитатели на сградата с подобрени условия за живот	Приключен	Приоритет 4: Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда Специфична цел 4.3: Интегрирано пространствено развитие на територията Мярка 4.3.2.

	.1181, ул."Руен"№14 , гр.Девин, общ.Девин, обл.Смолян							Подобряване модела на градско и селско развитие в общината
9	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност на обект: Многофамилна жилищна сграда – жилищен блок К1, находящ се в ПИ:20465.503.781, ул."Васил Левски"№23, гр.Девин, общ.Девин, обл.Смолян	Гр.Девин	2015-2016	1 078 439,28	НПЕЕМЖС	72- обитатели на сградата с подобрени условия за живот	Приключен	Приоритет 4: Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда Специфична цел 4.3: Интегрирано пространствено развитие на територията Мярка 4.3.2. Подобряване модела на градско и селско развитие в общината
10	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност на обект: Многофамилна жилищна сграда – жилищен блок	Гр.Девин	2015-2016	1 039 062,41	НПЕЕМЖС	73- обитатели на сградата с подобрени условия за живот	Приключен	Приоритет 4: Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда Специфична цел 4.3: Интегрирано

	„Гребенец, находящ се в ПИ:20465.501 .400, ул. "Освобожд ение" №58, гр. Девин, общ. Девин, обл. Смолян							пространствено развитие на територията Мярка 4.3.2. Подобряване модела на градско и селско развитие в общината
11	„Приеми ме 2015“	Община Девин	2015-2018	Бюджета на проекта се формира на база настаненит е деца в приемните семейства и възнагражд енията, които се предоставя т на приемния родител за предоставя не на услугата. До 28.06.2017 г. са изразходва ни	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020	8 деца получаващи услугата „Приемна грижа“ 7 приемни семейства	в процес на изпълнение	Приоритет 3: Повишаване качеството на живот, насърчаване на социалното включване, развитие на човешките ресурси и осигуряване на по-високо равнище на заетост и доходи в община Девин

				131 024,84 лв.				
12	„Водопровод за термални води „Беденски бани – гр. Девин“	Община Девин	2016-2017	2 460 000	Държавен бюджет	- Реконструирани 11 км от трасето на топлопровод „Беденски бани – Девин”	в процес на изпълнение	
13	„Подобряване на жизнената среда на сгради на територията на град Девин-въвеждане на енергоефективни мерки на сградата на Районна служба „Пожарна безопасност и защита на населението“	гр.Девин	2016-2018	420 671,00	Оперативна програма „Региони в растеж” 2014-2020 г.	повишаване на енергийната ефективност в публична сграда - държавна собственост. Прогнозния брой преки и косвени бенефициенти е: - персонал, работещ в сградата - около 50 лица; - граждани, посещаващи сградата с цел ползване на различни видове услуги и по различни поводи - близо	в процес на изпълнение	

						5 000 души годишно.		
14	„Подобряване на жизнената среда на сгради на територията на град Девин-въвеждане на енергоефективни мерки на сградата на Районно управление-Девин	гр.Девин	2016-2018	481 438,25	Оперативна програма „Региони в растеж” 2014-2020 г.	повишена енергийната ефективност в публична сграда - държавна собственост Очакваният брой на хората от целевите групи е както следва: - персонал, работещ в сградата - около 17 лица; - физически и юридически лица, посещаващи сградата с цел ползване на различни видове услуги - близо 30 души годишно.	в процес на изпълнение	
15	„Повишаване на енергийната	гр.Девин	2016-2018	724 310.46	Оперативна програма „Региони в	Повишена енергийна ефективност в	в процес на изпълнение	

	<p>ефективност на сгради от общинската образователна инфраструктура- Обединено детско заведение „Здравец“ и Обединено детско заведение „Изворче“- гр.Девин“</p>				растеж” 2014-2020 г.	<p>сгради от образователната инфраструктура. Прогнозния брой преки и косвени бенефициенти е:</p> <ul style="list-style-type: none"> - деца, посещаващи ОДЗ "Здравец" и ОДЗ "Изворче" - гр. Девин - 187, разпределени в 9 групи; - семейства на децата, посещаващи двете детски заведения - около 400 човека; - персонал, обслужващ двете обединени детски заведения - 37 души; 		
16	„Повишаване	гр.Девин	2016-2018	707 826.84	Оперативна	повишаване на	в процес на	

	на енергийната ефективност в общинска администрати вна сграда- гр.Девин, община Девин“				програма „Региони в растеж” 2014- 2020 г.	енергийната ефективност в общинска административ на сграда персонал, работещ в сградата - около 60 лица; - граждани, посещаващи сградата с цел ползване на различни видове услуги от институциите, помещаващи се в административ ната сграда - близо 50 хиляди души годишно. Това са жителите на община Девин и съседните две общини - Борино и Доспат, обслужвани от институциите в сградата, обект	изпълнение	
--	--	--	--	--	--	--	-------------------	--

						на интервенция;		
17	„Осигуряване на топъл обяд в община Девин”	гр.Девин, с.Грохотно, с.Гъоврен	2016-2019	295 750,40	Оперативна програма за храни или основно материално подпомагане	40 лица от с.Гъоврен, получаващи топъл обяд в рамките на работните дни; 50 лица от с.Грохотно, получаващи топъл обяд в рамките на работните дни; 50 лица от гр.Девин, получаващи топъл обяд в рамките на работните дни;	в процес на изпълнение	Приоритет 3: Повишаване качеството на живот, насърчаване на социалното включване, развитие на човешките ресурси и осигуряване на по-високо равнище на заетост и доходи в община Девин Специфична цел 3.2: Осигуряване на висококачествени и разнообразни социални, здравни и образователни услуги Мярка 3.2.3. Развитие на социалните услуги и свързаната с тях инфраструктура
18	„Въвеждане на енергоефективни мерки на жилищни сгради на територията на град Девин”	гр.Девин	2017-2019	2 118 516,83	Оперативна програма „Региони в растеж” 2014-2020 г.	повишена енергийна ефективност в четири жилищни сгради, намиращи се на територията на общинския център град Девин	в процес на изпълнение	

						<p>оптимизиране на разходите за отопление и осветление ще се отрази положително върху разходната част на домакинствата. Прогнозния брой преки и косвени бенефициенти е около 500 души.</p>		
19	«Алеи на туриста»	гр.Девин	2013-2014	395 799.23	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013	<p>Повишаване атрактивността на средата, свързана с предоставяне на туристически услуги, чрез:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ремонтни работи по ул. „Васил Левски”. 2. Ремонтни 	приключил	<p>Приоритет 2: Ефективно използване на местния природен и културен потенциал за устойчиво развитие на туризма и постигане на продуктово разнообразие</p> <p>Специфична цел 2.2: Насърчаване устойчивото развитие на разнообразни форми на туризъм</p> <p>Мярка 2.2.1. Подкрепа за</p>

						работи по ул. „Горица”. 3. Изграждане на 3 къта за отдих.		развитието на различни видове туризъм и туристически атракции
20	«Алеи на туриста» II етап	Гр.Девин	2013-2014	391 883.79	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013	Изграждане на алеи от ул. „Горица”, алея за местност Струилица, буферен паркинг на алея за местността Струилица Създаване на условия за риболовен и еко-туризъм; подобро техническо-експлоатационно състояние на алеята от моста на река „Девинска” до входа на комплекс „Струилица”; удължаване на туристическите маршрути; осигурен достъп до	приключил	Приоритет 2: Ефективно използване на местния природен и културен потенциал за устойчиво развитие на туризма и постигане на продуктивно разнообразие Специфична цел 2.2: Насърчаване устойчивото развитие на разнообразни форми на туризъм Мярка 2.2.1. Подкрепа за развитието на различни видове туризъм и туристически атракции

						природни забележителности.		
21	„Популяризиране на възможностите за туризъм“	Община Девин	2013-2014	97 250	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013	Осигуряване на технически възможности на Община Девин за провеждане на фестивални събития и мероприятия чрез закупуване и монтиране на сцена пред Дома на културата в гр. Девин; Организиране на фестивал „Балкански ритми“ през 2014 г.	приключил	Приоритет 2: Ефективно използване на местния природен и културен потенциал за устойчиво развитие на туризма и постигане на продуктово разнообразие Специфична цел 2.2: Насърчаване устойчивото развитие на разнообразни форми на туризъм Мярка 2.2.2. Популяризиране на природни и културно-исторически ценности
22	«Богатствата на Западни Родопи»	Община Девин, община Борино, община Брацигово и община Доспат	2014-2015	462 625.58	Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013	Разработване на туристически пакети. Подготовка на рекламни и информационни материали и реализиране на	приключил	Приоритет 2: Ефективно използване на местния природен и културен потенциал за устойчиво развитие на туризма и постигане на продуктово разнообразие Специфична цел 2.3: Създаване на условия за

						рекламна стратегия. Участие в международни борси и изложения. Организиране на събития. Изследване на въздействието на осъществените маркетингови и рекламни дейности.		привличане на стратегически инвеститори в сектор туризъм Мярка 2.3.1. Комплексно маркетингово представяне и реклама на общината
23	„Ефективна координация и мониторинг при разработване и провеждане на политики за местно развитие в Община Девин”	Община Девин	2013-2014	45 732,50	Оперативна програма „Административен капацитет“ 2007-2013	Разработване на стратегически документи (Общински план за развитие за 2014-2020 г. и Стратегия за туризъм 2014-2020 г.), отговарящи както на местните потребности, така и на приоритетите, залегнали в	приключил	Приоритет 2: Ефективно използване на местния природен и културен потенциал за устойчиво развитие на туризма и постигане на продуктово разнообразие Специфична цел 2.3: Създаване на условия за привличане на стратегически инвеститори в сектор туризъм Мярка 2.3.1. Комплексно маркетингово представяне и реклама на общината

						национални и регионални стратегически документи.		
24	„Кът за риболов и наблюдение при скален феномен „Слона”	Гр.Девин	-2014	94 912.70	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013	Обособяване на зона за риболов при р.Въча, в близост до скален феномен „Слона”. Оформяне на екологична и естетически издържана среда. Изграждане на следните обекти: паркинг; кът за наблюдение - включващ място за наблюдение на скалния феномен, навес с места за почивка и зидано огнище, маси на открито; пешеходна алея, по която	приключил	Приоритет 2: Ефективно използване на местния природен и културен потенциал за устойчиво развитие на туризма и постигане на продуктово разнообразие Специфична цел 2.2: Насърчаване устойчивото развитие на разнообразни форми на туризъм Мярка 2.2.1. Подкрепа за развитието на различни видове туризъм и туристически атракции

						да се достига до брега на р.Въча, където са разположени площадки с места за риболов и озеленена площ.		
25	Фестивал „Балкански ритми- 2015“	Община Девин	2015	21 000,00	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013	Организиране и провеждане на 1 международен фестивал „Балкански ритми“ през 2015 г.	приключил	Приоритет 2: Ефективно използване на местния природен и културен потенциал за устойчиво развитие на туризма и постигане на продуктово разнообразие Специфична цел 2.2: Насърчаване устойчивото развитие на разнообразни форми на туризъм Мярка 2.2.2. Популяризиране на природни и културно-исторически ценности
26	„Туристическа пътека с места за почивка в м. “Храстево“	гр.Девин	2013-2014	119 846,50	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013	Оформена екологична и естетически издържана среда, в т.ч. функционално зониране, плочо разпределяне,	приключил	Приоритет 2:Ефективно използване на местния природен и културен потенциал за устойчиво развитие на туризма и постигане на продуктово разнообразие Специфична цел 2.2: Насърчаване

						<p>площна композиция на туристическата пътека, монтирани дървени указателни табели, съдържащи информация за трасето на екопътеката, историята, флората и фауната на района и оползотворени възможности за развитие на устойчив познавателен и еко туризъм. Напълно възстановена екопътека с нова трошено-каменна настилка, обособени места за почивка и кътове за отдих с дървени</p>	<p>устойчивото развитие на разнообразни форми на туризъм Мярка 2.2.1. Подкрепа за развитието на различни видове туризъм и туристически атракции</p>
--	--	--	--	--	--	---	--

						пейки и кула за наблюдение.		
27	Туристическа атракция „Старинни мостове над река Триградска”	с.Триград	2013-2014	62 495,23	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013	възстановен старинен мост над река „Триградска“ и е създадена нова атракция за отдих и наблюдение; изградена е беседка; поставени са 2 бр. информационни табели; създадено е атрактивно място за отдих и наблюдение	приключил	Приоритет 2:Ефективно използване на местния природен и културен потенциал за устойчиво развитие на туризма и постигане на продуктово разнообразие Специфична цел 2.2: Насърчаване устойчивото развитие на разнообразни форми на туризъм Мярка 2.2.1. Подкрепа за развитието на различни видове туризъм и туристически атракции
28	„Обновяване на градски парк „Острова“ и изграждане на места за наблюдение и риболов на р. „Девинска“, община Девин	Гр.Девин	2013-2014	399 923,71	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013	Монтирано в парк „Острова”, гр. Девин ново парково осветление, извършено озеленяване с храсти, нови дървета и цветни алеи, обособени алеи	приключил	Приоритет 2:Ефективно използване на местния природен и културен потенциал за устойчиво развитие на туризма и постигане на продуктово разнообразие Специфична цел 2.2: Насърчаване устойчивото развитие на разнообразни форми на туризъм Мярка 2.2.1. Подкрепа за

						за игри, оформени кътове за риболов и наблюдение на река „Девинска”, кътове за отдих, рехабилитиран съществуващ изкуствен воден канал, монтирани уреди за стрийт фитнес.		развитието на различни видове туризъм и туристически атракции
29	„Осигуряването на най-добрия старт на децата в живота-гаранция за бъдещето на община Девин”	Община Девин	2010 - 2015	152 554.74	МТСП, чрез заемни средства от Световната банка	- Извършване на реконструкция, оборудване и обзавеждане на сграда на бивша детска градина в кв. „Люляк” – гр.	приключил	Приоритет 3: Повишаване качеството на живот, насърчаване на социалното включване, развитие на човешките ресурси и осигуряване на по- високо равнище на заетост и доходи в община Девин“ Специфична цел 3.2. Осигуряване на висококачествени и разнообразни социални, здравни и образователни услуги“ Мярка 3.2.3. Развитие на

						<p>Девин;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Извършени 743 профилактични прегледа на деца - 200 индивидуални и групови срещи с деца и техните родители - 11 проведени мероприятия - 60 деца участвали в „Лятно училище“ - Разкрити една яслена и една 	<p>социалните услуги и свързаната с тях инфраструктура и Специфична цел 3.4: Оказване на помощ и подкрепа на етническите малцинства за социално включване</p> <p>Мярка 3.4.1. Интеграция на маргинализирани групи</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

						градинс ка група		
30	„И аз имам семейство”	Община Девин/ Р.България /	2011-2014	138 387,21	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013	Към края на 2014 г. в община Девин има 1 настанено дете в приемно семейство като за целия период на изпълнение на проекта имаме 7 от които 6 са осиновени	приключил	Приоритет 3: Повишаване качеството на живот, насърчаване на социалното включване, развитие на човешките ресурси и осигуряване на по- високо равнище на заетост и доходи в община Девин“ Специфична цел 3.2. Осигуряване на висококачествени и разнообразни социални, здравни и образователни услуги“ Мярка 3.2.3. Развитие на социалните услуги и свързаната с тях инфраструктура Специфична цел 3.4: Оказване на помощ и подкрепа на етническите малцинства за социално включване Мярка 3.4.1. Интеграция на маргинализирани групи
31	„Екологично възпитание в действие”,	Гр.Девин	2014 - 2015	99 140,00	Оперативна програма за развитие на сектор	Организиран един празник на пъстървата, едно	приключил	Приоритет 3: Повишаване качеството на живот, насърчаване на социалното включване,

					„Рибарство“ 2007-2013	състезание по риболов за деца и родители от детските градини на община Девин. Закупени 4 броя бели магнитни дъски, 4 ламинатора, 4 гилотини за хартия, 1 цифрова видеокамера, 4 броя лаптопа, 4 броя мултимедий, 4 броя интерактивни игри, 4 броя аквариума, 445 закупени носии и костюми за нуждите на детските градини в община Девин.		развитие на човешките ресурси и осигуряване на по- високо равнище на заетост и доходи в община Девин“ Специфична цел 3.2: Осигуряване на висококачествени и разнообразни социални, здравни и образователни услуги Мярка 3.2.1. Модернизация и технологично обновление на базите на образователни и спортни институции и юридически лица с нестопанска цел
32	„Подкрепа за достоен живот“	Община Девин Р.България /	2010-2014	475 865,00	Оперативна програма „Развитие на човешките	Представена социална услуга „Личен асистент“ на 31	приключил	Приоритет 3: Повишаване качеството на живот, насърчаване на социалното включване,

					ресурси“ 2007-2013	лица. Осигурена заетост на 31 Лица на длъжност „Личен асистент“		развитие на човешките ресурси и осигуряване на по- високо развнище на заетост и доходи в община Девин“ Специфична цел 3.2. Осигуряване на висококачествени и разнообразни социални, здравни и образователни услуги“ Мярка 3.2.3. Развитие на социалните услуги и свързаната с тях инфраструктура Специфична цел 3.4: Оказване на помощ и подкрепа на етническите малцинства за социално включване Мярка 3.4.1. Интеграция на маргинализирани групи
33	„Осигуряване на достоен живот на лица, зависими от грижа в община Девин”	Община Девин	2013-2014	141 012 лв.	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013	25 лица предоставящи услуги в домашна среда 50 потребителя на социалните услуги по проекта	приключил	Приоритет 3: Повишаване качеството на живот, насърчаване на социалното включване, развитие на човешките ресурси и осигуряване на по- високо развнище на заетост и доходи в община Девин“ Специфична цел 3.2.

								Осигуряване на висококачествени и разнообразни социални, здравни и образователни услуги“ Мярка 3.2.3. Развитие на социалните услуги и свързаната с тях инфраструктура
34	„Нови възможности за грижа”	Община Девин/ Р. България	2015 - 2016	123 172,39	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013	20 лица от община Девин, предоставящи услугата „Личен асистент” в домашна среда 20 потребителя на социалните услуги по проекта	приключил	Приоритет 3:Повишаване качеството на живот,насърчаване на социалното включване,развитие на човешките ресурси и осигуряване на по-високо равнище на заетост и доходи в Община Девин Специфична цел 3.2:Осигуряване на висококачествени и разнообразни социални,здравни и образователни услуги Мярка 3.2.3. Развитие на социалните услуги и свързаната с тях инфраструктура и Специфична цел 3.3: Противодавление и превенция на отпадането

								от пазара на труда Мярка 3.3.1. Ефективна превенция срещу отпадането от пазара на труда
35	Програма „Старт на кариерата”-	Община Девин	2014-2016	18 974.32 лв.	Национален бюджет	Осигурена заетост на 4 лица за 9 месеца.	приключил	Приоритет 3:Повишаване качеството на живот,насърчаване на социалното включване,развитие на човешките ресурси и осигуряване на по- високо равнище на заетост и доходи в Община Девин Специфична цел 3.3: Противодействие и превенция на отпадането от пазара на труда Мярка 3.3.1. Ефективна превенция срещу отпадането от пазара на труда
36	Регионална програма за заетост	Община Девин	2014-2016	29 215.39	Национален бюджет		приключил	Приоритет 3:Повишаване качеството на живот,насърчаване на социалното включване,развитие на човешките ресурси и осигуряване на по-

								<p>високо равнище на заетост и доходи в Община Девин</p> <p>Специфична цел 3.3: Противодействие и превенция на отпадането от пазара на труда Мярка 3.3.1. Ефективна превенция срещу отпадането от пазара на труда</p>
37	„Предоставяне на интегрирани социални и здравни услуги на лица, зависими от грижа в община Девин”	Община Девин	2016-2017	499 910.00	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020	Осигурена заетост на 75 лица, които предоставят услугите „Личен асистент“ и „Домашен помощник“, 117 лица ползвали услугите „Личен асистент“ и „Домашен помощник“	в процес на изпълнение	<p>Приоритет 3:Повишаване качеството на живот,насърчаване на социалното включване,развитие на човешките ресурси и осигуряване на високо равнище на заетост и доходи в Община Девин</p> <p>Специфична цел 3.2. Осигуряване на висококачествени и разнообразни социални, здравни и образователни услуги“</p> <p>Мярка 3.2.3. Развитие на социалните услуги и свързаната с тях инфраструктура</p>

38	„Подкрепа за уязвими групи и членовете на техните семейства в община Девин“	Община Девин	2017-2018	390 601,78	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020	20 икономически неактивни лица включени в трудова заетост, като „Лични асистенти“ и „Социални асистенти“ 30 икономически неактивни лица преминали курс за професионално обучение 60 лица с увреждания ползвали услугите предвидени по проекта	в процес на изпълнение	Приоритет 3:Повишаване качеството на живот,насърчаване на социалното включване,развитие на човешките ресурси и осигуряване на по-високо равнище на заетост и доходи в Община Девин Специфична цел 3.2. Осигуряване на висококачествени и разнообразни социални, здравни и образователни услуги“ Мярка 3.2.3. Развитие на социалните услуги и свързаната с тях инфраструктура
39	„Рехабилитация на улична мрежа село Триград и село Селча“	село Триград и село Селча	2009-2014	1 931 250.00	Програма за развитие на селските райони 2007-2013	Рехабилитирана улична мрежа и изградени конструктивни елементи на улици в с.Селча и с.Триград 1027 жители на	приключил	Приоритет 4: Изграждане и модернизирани на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда Специфична цел 4.2:

						населените подобрили условия за живеене в населеното място		Изграждане и модернизация на мрежите на екологичната инфраструктура – водопроводни и канализационни мрежи и съоръжения и съоръжения за третиране на отпадъци Мярка 4.2.1. Изграждане и реконструкция на пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води, модернизация и разширение на ВиК мрежата
40	реконструира на ВиК мрежата на ул. "Младежка", ул. "Горски извор" и ул. "Момчил юнак", както и част от ВиК мрежата на село Гьоврен	Община Девин	2014	2 343 000.00	Публична инвестиционна програма "Растеж и устойчиво развитие на регионите"		приключил	Приоритет 4: Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда Специфична цел 4.2: Изграждане и модернизация на мрежите на екологичната инфраструктура – водопроводни и канализационни мрежи и съоръжения и

								съоръжения за третиране на отпадъци Мярка 4.2.1. Изграждане и реконструкция на пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води, модернизация и разширение на ВиК мрежата
41	„Подпорна стена, укрепваща речното корито и улица от о.т.233 до о.т.223, с. Грохотно, община Девин”	с.Грохотно	2012 - 2014	1 065 425.37	Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013	Изградени две подпорни стени – едната с дължина 200 метра, а втората – с дължина – 145 метра.	приключил	Приоритет 4: Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда Специфична цел 4.2: Изграждане и модернизация на мрежите на екологичната инфраструктура – водопроводни и канализационни мрежи и съоръжения и съоръжения за третиране на отпадъци Мярка 4.2.3. Управление на риска от природни бедствия и аварии
42	„Изготвяне на	Гр.Девин	2013-2014	158 508.00	Оперативна	Изготвен	приключил	Приоритет 4:

	Интегриран план за градско възстановяване и развитие на град Девин“				програма „Регионално развитие“ 2007-2013	интегриран план		Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда Специфична цел 4.3: Интегрирано пространствено развитие на територията Мярка 4.3.1. Подобряване съгласуваността между устройствено и стратегическо планиране на територията
43	„Подпорна стена укрепваща ул. „Кокиче“, кв. „Саята“- гр.Девин, между кв.49 и кв.53 по ПУП на гр.Девин, през о.т.591, о.т.592, о.т.593”	Община Девин		157 200.00	фонд “Солидарност “ на Европейския съюз.		приключил	Приоритет 4:Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда Специфична цел 4.2 Мярка 4.2.3. Управление на риска от природни бедствия и аварии
44	„Реконструкция на	с.Селча	-2014	4 530 344,00	Програма за развитие на	Рехабилитирана ВиК мрежата	приключил	Приоритет 4:Изграждане и модернизиране на

	водоснабдителна и канализационна мрежа с пречиствателно съоръжение и подобряване на уличната настилка в село Селча”				селските райони 2007-2013	на с.Селча, изградени две пречиствателни съоръжения 498 жители на населеното място с подобрени условия за живеене		инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда Специфична цел 4.2: Изграждане и модернизация на мрежите на екологичната инфраструктура – водопроводни и канализационни мрежи и съоръжения и съоръжения за третиране на отпадъци Мярка 4.2.1. Изграждане и реконструкция на пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води, модернизация и разширение на ВиК мрежата
45	„Реконструкция на водоснабдителна и канализационна мрежа с пречиствателно съоръжение и подобряване	с.Триград	-2014	5 842 788,00	Програма за развитие на селските райони 2007-2013	Рехабилитирана ВиК мрежата на с.Триград, изграденоедно пречиствателно съоръжение 529 жители на населеното място с подобрени	приключил	Приоритет 4:Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда Специфична цел 4.2: Изграждане и модернизация на

	на уличната настилка в село Триград”					условия за живеене		<p>мрежите на екологичната инфраструктура – водопроводни и канализационни мрежи и съоръжения и съоръжения за третиране на отпадъци</p> <p>Мярка 4.2.1. Изграждане и реконструкция на пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води, модернизация и разширение на ВиК мрежата</p>
46	„Рехабилитация на водоснабдителна и канализационна мрежа с пречиствателно съоръжение и подобряване на уличната настилка в село Грохотно, рехабилитация на водоснабдителна мрежа и	с.Грохотно	-2014	4 011 462,00	Програма за развитие на селските райони 2007-2013	Рехабилитирана ВиК мрежата на с.Триград, изградено едно пречиствателно съоръжение 844 жители на населеното място с подобрени условия за живеене	приключил	<p>Приоритет 4:Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда</p> <p>Специфична цел 4.2: Изграждане и модернизация на мрежите на екологичната инфраструктура – водопроводни и канализационни мрежи и съоръжения и съоръжения за третиране на отпадъци</p>

	подобряване на улична настилка в село Стоманево и рехабилитация на водоснабдителна мрежа в село Осиково”							Мярка 4.2.1. Изграждане и реконструкция на пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води, модернизация и разширение на ВиК мрежата
47	Изграждане на подпорна стена в с. Триград укрепваща улица от о.т.6 до о.т. 24 по ПУП на с. Триград	Село Триград	2015г.	164 000,00	МКВП към Министерски съвет	Изградена стена с дължина 30м. и височина 7м.	Приключен	Приоритет 4:Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда Специфична цел 4.2: Изграждане и модернизация на мрежите на екологичната инфраструктура – водопроводни и канализационни мрежи и съоръжения и съоръжения за третиране на отпадъци Мярка 4.2.3. Управление на риска от природни бедствия и аварии
48	Изграждане	Гр.Девин	2015г.	988 200,00	МКВП към	Изградена	Приключен	Приоритет 4:Изграждане

	на подпорна стена укрепваща ул."Васил Левски" от о.т. 1629 до о.т.1374,о.т.98 .кв.59 и частично укрепване на градски парк в УПи II кв.155 по ПУП на гр.Девин				Министерски съвет	стена с две височини от по 10м. и две дължини от 30м и 60м.		и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда Специфична цел 4.2: Изграждане и модернизация на мрежите на екологичната инфраструктура – водопроводни и канализационни мрежи и съоръжения и съоръжения за третиране на отпадъци Мярка 4.2.3. Управление на риска от природни бедствия и аварии
49	Реконструкция и доизграждане на защитна подпорна стена в кв.26 между о.т. 136 и о.т.166 по ПУП на село Триград	Село Триград	2017г.	85 384,00	МКВП към Министерски съвет	Изградена стена с 63м дължина и 2,5 м.широчина	Приключен	Приоритет 4:Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда Специфична цел 4.2: Изграждане и модернизация на мрежите на екологичната инфраструктура – водопроводни и

								канализационни мрежи и съоръжения и съоръжения за третиране на отпадъци Мярка 4.2.3. Управление на риска от природни бедствия и аварии
50	"Подобряване на професионалната компетентност на Общинска администрация-Девин, чрез провеждане на специализирани обучения"	Община Девин	2014	117 360,00	Оперативна програма „Административен капацитет“ 2007-2013	37 служители преминали обучения на 26 теми	приключил	Приоритет 5: Постигане на ефективно и ефикасно местно самоуправление с широко гражданско участие Специфична цел 5.1: Подобряване капацитета на Общинска администрация за прилагане на политики за местно развитие Мярка 5.1.1. Повишаване на професионалните и ключови компетенции на служителите от общинската администрация
51	Подобряване на ефективността на Общинска администрация – Девин	Община Девин	2012-2014	73 762.00	Оперативна програма „Административен капацитет“ 2007-2013			Приоритет 5: Постигане на ефективно и ефикасно местно самоуправление с широко гражданско участие Специфична цел 5.1: Подобряване капацитета на Общинска

								администрация за прилагане на политики за местно развитие Мярка 5.1.1. Повишаване на професионалните и ключови компетенции на служителите от общинската администрация
52	„Подобряване на административния капацитет в община Девин“	гр.Девин	2016-2017	26 895.47	Оперативна програма „Региони в растеж” 2014-2020 г.	6 служителя от общинска администрация	Приключил	Приоритет 5:Постигане на ефективно и ефикасно местно самоуправление с широко гражданско участие Специфична цел 5.1:Подобряване капацитета на Общинска администрация за прилагане на политики за местно развитие Мярка 5.1.1. Повишаване на професионалните и ключови компетенции на служителите от общинската администрация

* Повечето проекти са стартирали в предишния програмен период, но тяхната реализация е приключила в този програмен период.